

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΙΩ. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

(ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ, ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ, ΕΥΑΓΟΡΑΣ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1950

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Περί ῥητορικῆς.

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχουν τὸ φυσικὸν χάρισμα νὰ παριστοῦν τὰς σκέψεις των ἐντέχνως καὶ ζωηρῶς τόσο, ὥστε νὰ συγκινοῦν τοὺς ἀκροατὰς καὶ νὰ παρασύρουν αὐτοὺς εἰς τὴν γνώμην των.

Τοῦτο ἀπὸ τοὺς παλαιούς χρόνους ἦτο κτῆμα δλίγων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦτο ἐτιμῶντο πολὺ. Τοιοῦτοι ἦσαν παρ' Ὀμήρῳ ὁ Νέστωρ, ὁ Ὀδυσσεὺς κ.λ.π., βραδύτερον δὲ ὁ Σόλων, ὁ Πεισίστρατος, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Περικλῆς.

Ἡ τοιαύτη ἱκανότης λέγεται **ἔμφυτος εὐγλωττία**. Ταῦτην ἔπρεπε νὰ ἔχουν εἰς τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα οἱ πολιτικοί, ἵνα παρασύρουν τὸν λαὸν εἰς τὴν γνώμην των. Ἐπειδὴ δὲ πάντες δὲν εἶχον τὴν ἔμφυτον εὐγλωττίαν προσεπάθουν νὰ τὴν ἀποκτήσουν διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἀσκήσεως. Τοιοῦτοτρόπως ἤρχισε νὰ ἀναπτύσσεται ἡ ἔντεχνος ῥητορικὴ, ἡ **τέχνη τοῦ εὖ λέγειν**. Αὕτη τὸ πρῶτον διεισοφώθη εἰς Σικελίαν· πρῶτοι δὲ διδάσκαλοι τῆς ῥητορικῆς ἦσαν ὁ Κόραξ, ὁ ὁποῖος ὥρισεν αὐτήν, ὅτι εἶναι **πειθοῦς δημιουργός**, καὶ ὁ Τισίας, ὁ ὁποῖος συνέταξε **ῥητορικὴν τέχνην**. Ἐκ τῆς Σικελίας μετεφυτεύθη ἡ ῥητορικὴ τέχνη εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπὸ τοῦ σοφιστοῦ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου καὶ ἐδιδάσκετο μαζὶ μὲ πολλὰς ἄλλας γνώσεις ὑπὸ τῶν σοφιστῶν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἀνήχθη εἰς ἐπιστημονικὴν περιωπὴν ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ ἰδίου πολέμου καὶ ἐξῆς, διότι συνετέλουν πολλοὶ λόγοι, ὡς αἱ συχναὶ δίκαι, αἱ πολιτικαὶ συζητήσεις, ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου, αἱ πανηγύρεις, αἱ παντὸς εἶδους συγκεντρώσεις καὶ ἡ καθόλου πνευματικὴ ἀκμὴ τῆς πόλεως. Ἐνεκα τούτου ἤγμασαν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ τρία εἶδη τοῦ ῥητορικοῦ λόγου: τὸ **δικανικὸν** εἰς τὰ δικαστήρια, τὸ **συμβουλευτικὸν** εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου καὶ τὸ **πανηγυρικὸν** ἢ **ἐπιδεικτικὸν** εἰς τὰς ἑορτάς, πανηγύρεις καὶ συγκεντρώσεις.

Μεταξὺ τῶν ἄττικῶν ῥητόρων διεκρίθησαν ὁ Λυσίας, ὁ μέγας

ρήτοροδιδάσκαλος Ίσοκράτης, ὁ Ίσαίος, ὁ Δημοσθένης καὶ ἄλλοι.

Τοὺς ρήτορικούς λόγους οἱ ρήτορες πρῶτον ἀπήγγελλον καὶ ἔπειτα ἐδημοσίεον ἐπεξεργαζόμενοι καὶ συμπληρώνοντες αὐτούς. Πολλάκις ὅμως δὲν ἀπήγγελλον, ἀλλὰ μόνον τοὺς ἔγραφον ἢ κατὰ παράκλησιν καὶ διὰ τὰς ἀνάγκας ἄλλων (παραινετικοὶ καὶ δικανικοὶ) ἢ ὡς ρήτορικά γυμνάσματα καὶ τοὺς ἐδημοσίεον πρὸς ἀνάγκωσιν.

Β'. Περὶ Ίσοκράτους.

Βίος τοῦ Ίσοκράτους. Ὁ Ίσοκράτης ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τῇ 436 π. Χ. Οἱ γονεῖς του Θεόδωρος, Ἐρχιεὺς τὸν δῆμον, καὶ Ἡδύτῳ, καίτοι ἐκ τῶν μετρίων πολιτῶν, ἦσαν ἀρκετὰ εὐποροὶ καὶ εἶχον ἐργαστάσιον ἀλλοποιίας. Ὡς τοιοῦτοι λοιπὸν ἔδωσαν εἰς τὸν υἱὸν τὸν ἕλα τὰ μέσα διὰ νὰ μορφωθῆ τελείως. Πράγματι κατ' ἀρχὰς ἔγινε μαθητὴς τῶν σοφιστῶν Γοργίου, Προδίκου καὶ Πρωταγόρου, ἔπειτα δὲ τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, τοῦ ὁποῦο ἡ ἠθικὴ διδασκαλίᾳ τὰ μέγιστα ἐπέδρασεν εἰς τὸν νεαρὸν Ίσοκράτη.

Ἡλικιωθεὶς ἔγινε ρήτωρ καὶ ἐσκέφθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν δημόσιον βίον πρὸς ἀπόκτησιν δόξης καὶ πρωτεῖων, τὰ ὅποια ἐπεθύμει πολὺ· ἀλλὰ ἡ ἀσθενὴς φωνὴ του καὶ ἡ ἐκ φύσεως ἀτολμία καὶ δειλία του ἠμποδίζον αὐτὸν πρὸς τοῦτο· ὡς λογογράφος δὲ θὰ εἶχε μέγιστον ἀντίπαλον τὸν Λυσίαν. Δι' ἕλα ταῦτα ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ **ῥήτοροδιδάσκαλος**. Πράγματι ὡς τοιοῦτος ἀπέκτισε καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν καὶ πρωτεία.

Κατ' ἀρχὰς ἔδρασε ρήτορικὴν σχολὴν εἰς Χίον (393 π. Χ.), ἔνθα εἶχεν ἐννέα μαθητάς. Βραδύτερον δὲ ἔδρασε τῆσαῦτην εἰς Ἀθήνας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμαθήτευσαν οἱ ἀριστοὶ τῆς ἐποχῆς του καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἐξήλθον ἔξοχοι ἄνδρες, ἱστορικοὶ, ρήτορες, πολιτικοὶ καὶ στρατηγοί. Δικαίως δὲ ὠνομάσθη ἡ σχολὴ του σχολεῖον ἕλης τῆς Ἑλλάδος, διότι εἰς αὐτὴν ἐμαθήτευσαν ὑπὲρ τοὺς 100 νέοι ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, ἐπλήρων δὲ ὡς δίδακτρα ἕκαστος 1000 δραχμῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἐφοίτων ἐπὶ 3-4 ἔτη. Ὁ δὲ Κικέρων (De oratore, II, 24) λέγει: «ἐκ τοῦ παιδευτηρίου τοῦ Ίσοκράτους, ὡς ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἵππου, ἔξοχοι μόνον ἐξήλθον ἄνδρες».

Σύζυγον ἔλαβε τὴν χήραν τοῦ σοφιστοῦ Ἴππίου, τὴν Πλαθάνην·

ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀπέκτησε τέκνα, υἱοθέτησε τὸν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου υἱὸν τῆς, τὸν Ἀφάρεα.

Ὡς ἄνθρωπος ἦτο δίκαιος, εἰλικρινῆς καὶ φιλόπατρις. Φρονῶν δὲ ὅτι ὁ Φίλιππος ἦτο ἀξίος ἡγήτης, πρὸς πραγματοποίησιν τῆς πολιτικῆς ἐνότητος ἔλων τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείας ὑπεστήριξε τοῦτον ἐκθύμως· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Χαίρωνείᾳ μάχην (338 π. Χ.), λυπηθεὶς διὰ τὴν ταπεινώσιν τῆς πόλεως του καὶ μὴ δυνάμενος νὰ βοηθήσῃ αὐτήν, ἐπεζήτησε τὸν θάνατον. Πράγματι δὲ ἐπὶ 14 ἡμέρας μὴ ἐγγίσας τροφὴν καὶ ποτὸν ἀπέθανε (338 π. Χ.) εἰς ἡλικίαν 98 ἐτῶν. Ἐτάφη δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἐπὶ τοῦ τάφου του δὲ ἐστήθη Σειρὴν ὡς σύμβολον τῆς ἐλκυστικῆς χάριτος.

Ὁ Ἰσοκράτης ὡς παιδαγωγὸς ἐπεδίωκε τὴν μόρφωσιν ἠθικῶν χαρακτήρων. Γιαυτὴ δὲ μόρφωσις ἄγει πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν, ἣ ὅποια κατ' αὐτὸν ἐγκριταί· εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς εὐσεβείας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀλλῆς ἀρετῆς. Πρὸς πλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τούτου ἀπῆται **εὐβουλία** (ἦτοι φρόνησις) καὶ **σωφροσύνη**, ἀνευ τῆς ὁποίας αἱ σπουδαὶ εἶναι **ζημία** μᾶλλον ἢ **ὠφέλεια**· ἔπειτα **φιλεργία** καὶ **ἐπιμέλεια**, τῆς ὁποίας ἡ δύναμις εἶναι ἀπιστεύτως μεγάλη· καὶ ὁ εὐφύεστατος πρέπει νὰ εἶναι ἐπιμελής καὶ φίλεργος, διότι· ἄλλως εἰς τὸν βίον του θὰ εἶναι δυστυχής. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς φιλεργίας εἶναι· ἡ **ἀλυπία**, τὸ κύριον τοῦτο γνώρισμα τῆς εὐδαιμονίας, ὡς ὁ ἴδιος διδάσκει (Εὐδαχ. 42)· «οἱ ἄριστοι τῶν ὄντων ἐπιμελούμενοι ἐλάχιστοι λυποῦνται». Ὁ Ἰσοκράτης ὡσαύτως ἤθελε τὸν συνδυασμὸν τῆς θεωρίας καὶ τῆς πράξεως· «ἐμπειρία», λέγει (πρὸς Νικοκλ. 35), «μέτιθι καὶ φιλοσοφία, διότι αὕτη μὲν τὴν ὁδὸν δείξει, ἡ δὲ ἐμπειρία ποιήσει σε δύνασθαι χρῆσθαι τοῖς πράγμασι». Τὴν θεωρίαν ἤθελε μόνον ὡς ὁδηγὸν τῆς ὁδοῦ· διὰ τοῦτο ἐμόρφωνε τὴν διδασκαλίαν του οὕτως, ὥστε νὰ δύναται αὕτη νὰ φέρῃ τοὺς ἀκούοντας εἰς ὀρθὴν καὶ βαθεῖαν κρίσιν ἐν τῷ βίῳ. Εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ τοῦ Ἡρακλείτου· «πολυμαθὴν νόον ἔχειν οὐ διδάσκει».

Φέρων πάντοτε τὸν ἑαυτὸν του ὡς παράδειγμα ἐδίδασκεν ὅτι ἕκαστος δέον νὰ σπουδάξῃ σύμφωνα πρὸς τὴν κλίσιν καὶ τὰς ἰκανότητάς του, διὰ νὰ γίνωνται ἔργοι τέλει· εἰς τὸν κλάδον των, διὰ νὰ γίνωνται **προσωπικότητες**. Εἰς τὸν Παναθηναϊκὸν (§ 11) λέγει· ὅτι στερούμενος φωνῆς ἰκανῆς καὶ τόλμης ἀπέσχε τῆς πολιτικῆς καὶ ἐπεδόθη «ἐπὶ

τὸ φιλοσοφεῖν καὶ ποιεῖν καὶ γράφειν, ἢ διανοηθεῖν». Ἔτσι ἔγινε μέγας ῥητοροδιδάσκαλος, ἡ ἐνδοξοτέρα προσωπικότης τῆς ἐποχῆς του.

Ἡ παιδαγωγικὴ του ἐπέδρασε τὰ μέγιστα εἰς τοὺς μετέπειτα μέγχοι τῶν ἡμερῶν μας, διότι αἱ διδασκαλίαι του λύουν τὰ βασικώτερα προβλήματα τῆς νεότητος πάσης ἐποχῆς.

Διὰ τὴν ἀνθρωπιστικὴν του διδασκαλίαν ὁ Ἴσοκράτης παρουσιάζεται ὡς ἀνταγωνιστὴς τῶν σοφιστῶν καὶ φιλοσόφων, οἱ ὅποιοι, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος ἐξαιρουμένου, διετέθησαν δυσμενῶς πρὸς αὐτόν.

Ὡς φιλόσοφος — καίτοι δὲν ἀνέπτυξεν ἴδιον φιλοσοφικὸν σύστημα — δύναται νὰ καταταχθῇ μεταξὺ τῶν πρακτικῶν ἠθικῶν φιλοσόφων χάρις εἰς τὰ ἔξοχα ἠθικὰ παραγγέλματα αὐτοῦ, τὰ ὅποια ἀφθονοῦσιν εἰς τὰ ἔργα του.

Ὁ Ἴσοκράτης ὡς πολιτικός. Ὁ Ἴσοκράτης παρακολουθῶν μὲ μεγάλην λύπην πρῶτον μὲν τοὺς ἐμφυλίους πολέμους καὶ τὰς ἀντιζηλιὰς τῶν ἐλληνικῶν πόλεων, ἔπειτα δὲ τὴν ἀνάμειξιν τῶν Περσῶν εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ὑποδούλωσιν τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἑλληνικῶν πόλεων, τέλος δὲ φοβούμενος τὸν κίνδυνον τῆς ὑποδουλώσεως ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, ἔπασσε τὸ πολιτικὸν του ἰδεῶδες, τὸ ὅποιον συνοψίζεται εἰς τὰ ἑξῆς: 1) ἔνωσις ὅλων τῶν Ἑλλήνων εἰς μίαν κοινοπολιτείαν, εἰς ἓν ἰσχυρὸν ἐλληνικὸν κράτος· 2) ἐκστρατεία κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, τῶν Περσῶν· 3) κατάληψις καὶ ἐξελληνίσις τῆς Μ. Ἀσίας διὰ τῆς διοχετεύσεως πρὸς τὰ ἐκεῖ τοῦ πλεονάζοντος πληθυσμοῦ τῶν ἐλληνικῶν πόλεων· καὶ 4) ἐκμετάλλευσις τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τῆς μεγάλης καὶ πλουσίας ἐκείνης χώρας.

Ὁ Ἴσοκράτης δὲν διανοήθη πρῶτος τὴν ἔνωσιν τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν βαρβάρων τῆς Ἀσίας. Πρῶτος ὁ τὸν ὄν π. Χ. αἰῶνα ἀκμιάσας Πολυκράτης, ὁ ἔξοχος τύραννος τῆς Σάμου, βλέπων ἐκ τοῦ πλησίον τὸν ἐκ τῶν βαρβάρων κίνδυνον, διανοήθη καὶ ἐπεχείρησε τὴν ἔνωσιν τῶν ἐλληνικῶν πόλεων κατὰ τῶν Περσῶν. Ἐπειτα ὁ μέγας Περικλῆς, τὸν ὄν αἰῶνα, συνεχιστὴς τῆς πανελληνίου πολιτικῆς τοῦ Πολυκράτους, ἐπεδίωξε καὶ αὐτὸς τὴν ἔνωσιν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ πολιτικὴ ὁμῶς κατάστασις τοῦ Ε' καὶ Σ' αἰῶνος ἦτο τοιαύτη, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ δυνατὸς πρᾶγματoποιήσεως ἐνὸς τόσοῦ μεγάλου σχεδίου.

Ὁ 4ος αἰὼν παρουσιάζεται εὐνοϊκώτερος διὰ τὴν πραγματοποίησιν

τοῦ πολιτικοῦ ιδεώδους τοῦ ἐθνικωτάτου ῥήτορος Ίσοκράτους. Ἡ ἔνωσις τῶν Ἑλλήνων, ἡ ὁποία ἦτο τότε ἠθικὸν καὶ ἐθνικὸν αἶτημα, τώρα εἶναι καὶ οἰκονομικόν, διότι οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι ἐπέφερον κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἀναστάτῳσιν τόσον εἰς τὰς πόλεις ὡς κράτη, ὅσον καὶ εἰς τὰ ἄτομα. Οἱ σοφισταὶ δὲ διδάσκοντες τὸν ἀτομικισμόν συνετέλεσαν εἰς τὴν διάλυσιν τῆς πολιτείας ὡς ἐνότητος. Τὰ ἄτομα ἔχασαν τὴν σύνδεσίν των μετὰ τὴν ἀλόγητα τῆς πόλεως. Ἀπ' ἐτέρου οἱ αὐτοὶ σοφισταὶ διδάσκοντες, ὡς ἄνδρες περιπλανώμενοι, ὅτι πατρίς εἶναι κάτι περισσότερον ἀπὸ τὴν πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν γεννᾶται τις, ἐνέβαλλον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκρατῶν των, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ πατρίς περιλαμβάνει τὸν ὅλον ἑλληνικὸν κόσμον. Ἔτσι ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀναπροσαρμογὴν τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς, εἰς τὸ αἶτημα τῆς δημιουργίας μεγαλύτερας πολιτικῆς ἐνότητος πρὸς ἀντιμετώπισιν ὅλων τῶν ἐθνικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν προβλημάτων. Πρόκειται περὶ τῆς πανελληνίου ιδέας, γύρω ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀγωνίζεται ὁ Ίσοκράτης καθ' ὅλον τὸν βίον του. Χάριν αὐτῆς εἰργάσθη διὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς δευτέρας Ἀθηναϊκῆς συμμαχίας μετὰ τὴν προσωπικὴν νὰ περιλάβῃ αὕτη τὰς πλείστας τοῦλάχιστον ἑλληνικὰς πόλεις καὶ νὰ καταστή πανελληνίως κοινοπολιτεία, ἐν ἰσχυρὸν κράτος ἑλληνικόν.

Ἄλλὰ τὸν ἀπογοητεύει ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων μετὰ τοὺς δημαγωγούς του. Ἡ δημοκρατία τοῦ Εὐδόουλου δὲν ἦτο ἡ δημοκρατία τοῦ Περικλέους. Διὰ τοῦτο ἤρχισε νὰ κλονίζεται ἡ πίστις του εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῆς Ἀθηναϊκῆς Πολιτείας, ἵνα αὕτη, ὡς ἀρχηγός, ἀναλάβῃ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ πολιτικοῦ του ιδεώδους.

Ἀφορμὴν πρὸς πολιτικὴν στροφήν τοῦ ῥήτορος ἔδωσεν ὁ Εὐαγόρας τῆς Κύπρου, τὸν ὁποῖον ἐπισκέφθη, ὅτε περιήρχετο τὰς συμμαχικὰς πόλεις μαζί μετὰ τὸν μαθητὴν του, τὸν ἱκανώτατον στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων Τιμόθεον. Τόσον δὲ ἐθαύμασε τὸν Εὐαγόραν ὡς ἄρχοντα, ὡς ἰδανικὸν μονάρχην, ὥστε ἐσκέφθη, ὅτι ἕνας τοιοῦτος ἄρχων, μίᾳ τοιαύτῃ προσωπικότητι, πρέπει νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Πανελλήνους κατὰ τῶν Περσῶν.

Ὁ θαυμασμός του τώρα πρὸς τὰς προσωπικότητας τὸν φέρει πλησιέστερον πρὸς τὸν Φίλιππον. Οὗτος ἦτο εὐγενὴς τὴν καταγωγὴν, διότι κατήγετο ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείδου, ἦτο συνετὸς καὶ δίκαιος, ἡγέτης ἐκλεκτός, ἄριστος στρατιωτικὸς μετὰ ἰσχυρὸν στρατόν, καταπλήσσοινα δρα-

στηριότητας: οι δὲ Μακεδόνες του δὲν ἦσαν μὲν τόσοں πολιτισμένοι, ἔσον οἱ Ἀθηναῖοι, ἦσαν ὅμως ἀγνή ἑλληνική φυλή, ἀξία νὰ μετὰσχη τῆς πανελληνίου κινήσεως. Ὅλα αὐτὰ ἦσαν χαρακτηριστικά ἱκανὰ διὰ νὰ διεκδική ὁ Φίλιππος τὰ πρωτεῖα μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων.

Ἄλλ' ἀπάναντι τοῦ Φιλίππου ὠρθώθη ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὴν συμμαχίαν τῆς καὶ μὲ τὸν φιλογενρὸν ῥήτορά τῆς Δημοσθένη. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνθουσιάζοντο τὸν Μακροθῶνα καὶ τὴν Σαλαμίνα δὲν ἤθελον νὰ εἶναι ἄλλοις ἡγέτης καὶ νὰ τεθῆ εἰς δευτέραν μοῖραν ἡ πόλις των, ἡ πόλις τοῦ Περικλέους, τὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ.

Τὰ δύο αὐτὰ λίαν ἰσχυρὰ κράτη ἔμελλον νὰ συγκρουσθοῦν. Τὴν κρίσιμον κατάστασιν παρακολουθεῖ ὁ Ἰσοκράτης μὲ ἀγωνίαν γράφει καὶ εὐχεταὶ ἡ εἰρήνη, ἡ Φιλοκράτειος κληθεῖσα, τὴν ὁποίαν ἐκλείσαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φίλιππος, νὰ εἶναι στερεά, νὰ γίνῃ συμμαχία διαρκής, ἀπαρχὴ τῆς πανελληνίου ἐνώσεως.

Εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ Φιλίππου βλέπει τὸν ἀξίον ἡγέτην τῶν Πανελλήνων, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους βλέπει τοὺς ἰσχυροὺς συντελεστάς τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων νίκης. Δὲν μένει παρὰ νὰ ἐκλείψῃ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, νὰ συνεργασθοῦν ἐν ἰσοτιμίᾳ τὰ δύο κράτη καὶ ἡ καταπλήσσοσα δραστηριότης τοῦ Φιλίππου νὰ χρησιμοποιηθῆ πρὸς κατανίκησιν τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, τῶν Περσῶν.

Ἦθελεν ὁ Ἰσοκράτης ἡγέτην τὸν Φίλιππον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ταπεινοῦσιν τῆς πόλεως του, τὴν ὁποίαν τόσοں ἐκαμάρωνε, τὴν ὁποίαν τόσοں ἠγάπα.

Ὁ σκοπὸς του πληροῦται: τὸ πολιτικόν του ἰδεῶδες πραγματοποιεῖται, ἀλλ' ἡ πόλις του ταπεινοῦται. Ὁ Ἰσοκράτης εἶχε διαγνώσει: καλύτερον ἀπὸ τὸν Δημοσθένη τὴν πολιτικὴν κατάστασιν.

Ὁ Ἰσοκράτης ὡς ἠητοροδιδάσκαλος καὶ συγγραφεύς. Ὁ Ἰσοκράτης ἐδίδασκε τὴν ῥητορικὴν ὄχι μόνον θεωρητικῶς ἀλλὰ καὶ πρακτικῶς, διὰ γυμνασμάτων ἐλάμβανε δὲ συνήθως τὰ θέματα τῶν λόγων του ἀπὸ τὴν σύγχρονον ἱστορίαν τῆς ὅλης Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας τὰ συμφέροντα ἐνέπνεον αὐτόν.

Θεωρῶν τὴν ῥητορικὴν ὄχι ὡς ἀπλοῦν μέσον πειθοῦς, ὡς οἱ ἄλλοι ῥήτορες, ἀλλὰ κυρίως ὡς μέσον παιδευτικὸν τοῦ ἀνθρώπου, προσεπάθει νὰ καταστήσῃ τοὺς μαθητάς του ὄχι μόνον ἱκανοὺς εἰς τὸ λέγειν, ἀλλὰ

καὶ σπουδαίους κατὰ τὰ ἦθη καὶ χρησίμους εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν πατρίδα. Τσοῦτον δὲ ἠὺδοκίμησεν εἰς τὴν διδασκαλίαν του, ὥστε πάντες ἀναγνωρίζουν αὐτὸν ὡς τὸν μέγιστον ῥητοροδιδάσκαλον.

Ὁ Ἰσοκράτης ἔγραψε ὑπὲρ τοῦς ἐξήκοντα λόγους, ἐκ τῶν ὁποίων σώζονται 21, δικανικοί, πανηγυρικοὶ καὶ συμβουλευτικοὶ ἢ πρὸς ἄσκησιν γεγραμμένοι· ἐπίσης σώζονται ἑννέα ἐπιστολαὶ καὶ ἀποσπάσματα ῥητορικῆς τέχνης.

Εἰς τοὺς λόγους του ὁ Ἰσοκράτης προτρέπει πανταχοῦ εἰς ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην καὶ συμβουλεύει τοὺς Ἕλληνας νὰ ἐνωθοῦν κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, τῶν Περσῶν.

Ἐνταῦθα ἐρμηνεύονται τρεῖς τῶν ἐν τοῖς Γυμνασίοις διδασκομένων λόγων τοῦ Ἰσοκράτους. Πλὴν τούτων ὅμως σπουδαῖοι ἐπίσης εἶναι ὁ Πανηγυρικός, Φίλιππος, Ἀρχίδαμος, Ἀρεοπαγίτικος, Βούσιρις, Παναθηναϊκός, Πλαταϊκός, κατὰ Σοφιστῶν, περὶ Ἀντιδόσεως κ.λ.π.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

I. ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ

Εἰσαγωγή. Ὁ λόγος οὗτος εἶναι εἶδος παραινετικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς τὸν Δημόνικον, νεαρὸν υἱὸν τοῦ ἐν Κύπρῳ ἀποθανόντος φίλου του Ἰπποκρίτου. Ἀπευθύνει δηλ. πρὸς τὸν Δημόνικον συμβουλὰς καὶ ὁδηγίαις περὶ τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ζῆ. Ἐπειδὴ δὲ ἔχουν αὐταὶ γενικὸν χαρακτῆρα, καίτοι μεταχειρίζεται μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Δημόνικου, εἶναι πολλὸν ὠφέλιμοι διὰ πάντα νέον, καθόσον εἶναι ἄριστοι ὑποδείξεις περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ζῆν. Περὶ τοῦ Ἰπποκρίτου τίποτε δὲν γνωρίζομεν, καίτοι τινὲς διδάσκουν, ὅτι ἦτο βασιλεὺς εἰς τινα πόλιν τῆς Κύπρου.

(α') Ἐν πολλοῖς μὲν, ὦ Δημόνικε, πολλὸν διεστῶσας εὐρήσομεν 1
τάς τε τῶν σπουδαίων γνώμας καὶ τάς τῶν φαύλων διανοίας,
πολλὸν δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους
συνηθείαις· οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ
καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι, καὶ τάς μὲν τῶν φαύλων συνη-
θείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε, τάς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν
ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν· ἡγούμενος οὖν πρέπει τοὺς δόξης ὄρε- 2
γομένους καὶ παιδείας ἀντιποιουμένους τῶν σπουδαίων ἀλλὰ μὴ
τῶν φαύλων εἶναι μιμητάς, ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶ-
ρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας, σημεῖον δὲ τῆς πρὸς
Ἰπποκρίτου συνηθείας· πρέπει γὰρ τοὺς παῖδας ὡσπερ τῆς οὐσίας
οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν. (β') Ὅρῳ δὲ καὶ 3
τὴν τύχην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συν-
αγωνιζόμενον· σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν
ἄλλους ἐπιχειρῶ, καὶ σοὶ μὲν ἀκμὴ φιλοσοφεῖν, ἐγὼ δὲ τοὺς φι-
λοσοφοῦντας ἐπανορθῶ. ὅσοι μὲν οὖν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους 4

τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους συγγράφουσι, καλὸν μὲν ἔργον ἐπιχειροῦσιν, οὐ μὴν περὶ γε τὸ κράτιστον τῆς φιλοσοφίας διατρίβουσιν· ὅσοι δὲ τοῖς νεωτέροις εἰσηγοῦνται, μὴ δι' ὧν τὴν δεινότητα τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἀσκήσουσιν, ἀλλ' ὅπως τὰ τῶν τρόπων ἦθη σπουδαῖοι πεφυκέναι δόξουσι, τοσοῦτω μᾶλλον ἐκείνων τοὺς ἀκούοντας ὠφελοῦσιν, ὅσον οἱ μὲν ἐπὶ λόγον μόνον παρακαλοῦσιν, οἱ δὲ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπανορθοῦσι.

- 5 Διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὐρόντες ἀλλὰ παραίνεσιν γράφαντες μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν χρῆ τὸς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις ὀμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν· ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν, ἧς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερον ἐστίν. κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνήλωσεν ἢ νόσος ἐμίρανε, πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρέτης ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῇ βραθυμίᾳ παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν· ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε, καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούτων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότη-
- 7 σεν. ἢ δὲ τῆς ἀρετῆς κτήσις οἷς ἂν ἀκιβδύλως ταῖς διανοαῖς συναυξηθῆ, μόνη μὲν συγγηράσκει, πλοῦτου δὲ κρείττων, χρησιμωτέρα δὲ εὐγενείας ἐστί, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστάσα, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένουσα, καὶ
- 8 τὸν μὲν ὄκνον ψόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἡγουμένη. ῥάδιον δὲ τοῦτο καταμαθεῖν ἐστίν ἔκ τε τῶν Ἡρακλέους ἄθλων καὶ τῶν Θησέως ἔργων, οἷς ἢ τῶν τρόπων ἀρετὴ τηλικούτου εὐδοξίας χαρακτῆρα τοῖς ἔργοις ἐπέβαλεν, ὥστε μηδὲ τὸν ἅπαντα χρόνον δύνασθαι λήθην ἐμποιεῖσαι τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων.
- 9 (γ') Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ πατρὸς προαιρέσεις ἀναμνησθεῖς οἰκτεῖον καὶ καλὸν ἔξεις παράδειγμα τῶν ὑπ' ἐμοῦ σοὶ λεγο-

μένων· οὐ γὰρ ὀλιγωρῶν τῆς ἀρετῆς οὐδὲ βραθυμῶν διετέλεσε τὸν βίον, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τοῖς πόνοις ἐγρύμναζε, τῇ δὲ ψυχῇ τοὺς κινδύνους ὑπέμενε. οὐδὲ τὸν πλοῦτον παρακαίρως ἠγάπα, ἀλλ’ ἀπέλαυε μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνητός, ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος· οὐδὲ ταπεινῶς διήκει τὸν ἑαυτοῦ βίον, ἀλλὰ φιλόκαλος ἦν καὶ μεγαλοπρεπῆς καὶ τοῖς φίλοις κοινός, καὶ 10 μᾶλλον ἐθαύμαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας ἢ τοὺς γένει προσήκοντας· ἠγάειτο γὰρ εἶναι πρὸς ἑταιρίαν πολλῇ κρείττω φύσιν νόμιμον καὶ τρόπον γένους καὶ προαίρεσιν ἀνάγκης· ἐπιλίποι δ’ ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις καταριθμησάμεθα, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀκριβὲς αὐτῶν ἐν ἑτέροις καιροῖς δηλώσομεν, 11 δεῖγμα δὲ τῆς Ἰππονίκου φύσεως νῦν ἐξενηνόχαμεν, πρὸς ὃν δεῖ ζῆν σ’ ὡσπερ πρὸς παράδειγμα, νόμιμον μὲν τὸν ἐκείνου τρόπον ἠγαθόσάμενον, μιμητὴν δὲ καὶ ζηλωτὴν τῆς πατρῴας ἀρετῆς γιγνώμενον· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν γραφεῖς ἀπεικάζειν τὰ καλὰ τῶν ζώων, τοὺς δὲ παιδάς μὴ μιμῆσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων· ἠγαῶ δὲ μηδενὶ τῶν ἀθλητῶν οὕτω προσήκειν ἐπὶ τοὺς ἀνταγωνιστάς ἀσκεῖν, ὥς σοι σκοπεῖν, ὅπως ἐνάμιλλος γενήσῃ τοῖς τοῦ πατρὸς ἐπιτηδεύμασιν. οὕτω δὲ τὴν γνώμην οὐ δυνατὸν διατεθεῖναι τὸν μὴ πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων πεπληρωμένον· τὰ μὲν γὰρ σῶματα τοῖς συμμέτροις πόνοις, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς σπουδαίοις λόγοις αὔξεσθαι πέφυκε· διόπερ ἐγὼ σοι πειράσομαι συντόμως ὑποθέσθαι, δι’ ὧν ἂν μοι δοκεῖς ἐπιτηδευμάτων πλεῖστον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδοκιμῆσαι.

(δ΄) Πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς μὴ μόνον θύων 13 ἀλλὰ καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένον· ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῆς τῶν χρημάτων εὐπορίας σημεῖον, τοῦτο δὲ τῆς τῶν τρόπων καλοκαγαθίας τεκμήριον. τίμα τὸ δαιμόνιον αἰεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως· οὕτω γὰρ δόξεις ἅμα τε τοῖς θεοῖς θύειν καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένειν. τοιοῦτος γίγνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἷους ἂν εὐξαιο περὶ σεαυτὸν 14

γενέσθαι τοὺς σεαυτοῦ παιδάς. ἄσκει τῶν περὶ τὸ σῶμα γυμνασίων μὴ τὰ πρὸς τὴν βίωσιν ἀλλὰ τὰ πρὸς τὴν ὑγίειαν· τοῦτο δ' ἂν ἐπιτύχοις, εἰ λήγῃς τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος, μήτε γέλωτα προπετῆ στέργῃς μήτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου· τὸ

15 μὲν γὰρ ἀνόητον, τὸ δὲ μανικόν. ἃ ποιεῖν αἰσχρὸν, ταῦτα νόμιζε μὴδὲ λέγειν εἶναι καλόν. ἔθιζε σεαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν ἀλλὰ σύννουν· δι' ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθάδης, διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις. ἤγροῦ μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν [κόσμιον] αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· τούτοις γὰρ ἅπασι δοκεῖ κοσμεῖσθαι τὸ

16 τῶν νεωτέρων ἦθος. μὴδέποτε μὴδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθῃς, σεαυτῷ συνειδήσεις, τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου. τὰς ἡδονὰς θήρῃς τὰς μετὰ δόξης· τέρψις

17 γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄριστον, ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον. εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, κἂν ψευδεῖς ὦσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν. ἅπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μὴδὲνα λήσων· καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρύψῃς, ὕστερον ἀφθήσει. μάλιστα δ' ἂν εὐδοκίμοίης, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων,

18 ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμώης. εἰς ἧς φιλομαθής, ἔσει πολυμαθής. ἃ μὲν ἐπίστασαι, ταῦτα διαφύλαττε ταῖς μελέταις, ἃ δὲ μὴ μεμάθηκας, προσλάμβανε ταῖς ἐπιστήμαις· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν ἀκούσαντα χρήσιμον λόγον μὴ μαθεῖν καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαβεῖν. κατανάλισκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοσίαν· οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις

19 χαλεπῶς εὐρημένα συμβήσεται σοι βραδίως μανθάνειν. ἤγροῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ πολλῶν εἶναι κτημάτων κρείττω· τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παρακίμει· σοφία γὰρ μόνον τῶν κτημάτων ἀθάνατον. μὴ κατόκει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη διαπερᾶν ἕνεκα τοῦ

πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ τὰς κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τῇ βελτίῳ καταστῆσαι τὴν αὐτῶν διάνοιαν. τῇ μὲν τρόπῳ γίγνου φιλοπροσῆγορος, τῇ λόγῳ 20 δ' εὐπροσῆγορος· ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν τῇ προσφωνεῖν τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς λόγοις αὐτοῖς οἰκειῶς ἐντυγχάνειν. ἡδέως μὲν ἔχει πρὸς ἅπαντας, χροῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθῆς ἔσει, τοῖς δὲ φίλος γενήσεται. τὰς ἐντεύξεις μὴ ποιοῦ πυκνάς τοῖς αὐτοῖς, μηδὲ μακράς περὶ τῶν αὐτῶν· πλησιονῆ γὰρ ἅπαντων. γύμναζε σεαυτὸν πόνους ἔκου- 21 σίσις, ὅπως ἂν δύνῃ καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν. ὕψ' ὄν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχροῦ, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων, κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης· ἔσει δὲ τοιοῦτος, ἂν κέρδη μὲν εἶναι νομιζῆς δι' ὄν εὐδοκιμήσεις, ἀλλὰ μὴ δι' ὄν εὐπορήσεις, τῇ δὲ ὀργῇ παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας, ὡσπερ ἂν πρὸς ἑαυτὸν ἁμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσεως, ἐν δὲ τοῖς τερπνοῖς, ἂν αἰσχροῦν ὑπολάβῃς τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχειν, ταῖς δ' ἡδοναῖς δουλεύειν, ἐν δὲ τοῖς πονηροῖς, ἂν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπιθλέπῃς καὶ σεαυτὸν ὡς ἄνθρωπος ὄν ὑπομιμνήσκῃς. μάλλον 22 τήρει τὰς τῶν λόγων ἢ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας· δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τρόπον ὅρκου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομένους. προσήκειν ἡγοῦ τοῖς πονηροῖς ἀπιστεῖν, ὡσπερ τοῖς χρηστοῖς πιστεύειν. περὶ τῶν ἀπορρήτων μηδενὶ λέγε, πλὴν ἂν ὁμοίως συμφέρῃ τὰς πράξεις σιωπᾶσθαι σοὶ τε τῇ λέγοντι κάκεινοῖς τοῖς ἀκούουσιν. ὅρκον ἑπακτὸν προσδέχου διὰ δύο προφά- 23 σεις, ἢ σεαυτὸν αἰτίας αἰσχροῦς ἀπολύων, ἢ φίλους ἐκ μεγάλων κινδύνων διασωζών. ἔνεκα δὲ χρημάτων μηδένα θεῶν ὁμόσῃς, μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλῃς· δόξεις γὰρ τοῖς μὲν ἐπισορκεῖν, τοῖς δὲ φιλοχρημάτως ἔχειν.

Μηδένα φίλον ποιοῦ, πρὶν ἂν ἐξετάσῃς, πῶς κέχρηται τοῖς 24 πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον,

οίος και περί εκείνους γέγονε. βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμε-
 νος δὲ πειρῶ διαμένειν· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν
 καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν. μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν
 φίλων μήτε ἄπειρος εἶναι τῶν ἐταίρων θέλει. τοῦτο δὲ ποιήσεις, εἴαν
 μὴ θεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῆ.

25 ἀνακινουῦ· μὴ τυχὼν μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσει, τυχὼν δὲ μᾶλλον
 αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει. δοκίμαζε τοὺς φίλους ἕκ τε τῆς περι-
 τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ
 χρυσίον ἐν τῇ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις
 διαγινώσκομεν. οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, εἴαν μὴ προσμέ-
 νῃς τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς

26 καιροῖς βοηθῆς. ὁμοίως αἰσχρὸν εἶναι νόμιζε τῶν ἐχθρῶν νικᾶσθαι·
 ταῖς κακοποιαῖς καὶ τῶν φίλων ἠττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις. ἀπο-
 δέχου τῶν ἐταίρων μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ ταῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ ταῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας· πολλοὶ γὰρ ἀτυ-
 χουσι μὲν συνάχθονται, καλῶς δὲ πράττουσι φθονοῦσι. τῶν ἀπόν-

27 τῶν φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα δοκῆς μηδὲ τούτων
 ἀπόντων ὀλιγορεῖν. εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος,
 ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής· ἔστι δὲ φιλόκαλος μὲν τὸ μεγαλοπρεπές,
 καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περίεργον. ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν
 μὴ τὴν ὑπερβάλλουσαν κτήσιν ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν. κατα-
 φρόνει τῶν περὶ τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων μὲν, χρήσθαι δὲ τοῖς
 ὑπάρχουσι μὴ δυναμένῳν· παραπλήσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάσχου-
 σιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππον κτήσαστο καλὸν κακῶς ἵππευεῖν ἐπι-

28 στάμενος. πειρῶ τὸν πλοῦτον χρήματα καὶ κτήματα κατασκευά-
 ζειν· ἔστι δὲ χρήματα μὲν τοῖς ἀπολαύειν ἐπισταμένους, κτήματα
 δὲ τοῖς κτᾶσθαι δυναμένοις. τίμα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν δυοῖν
 ἕνακεν, τοῦ τε ζήμιαν μεγάλην ἐκτίσαι δύνασθαι καὶ τοῦ φίλῳ
 σπουδαίῳ δυστυχοῦντι βοηθῆσαι· πρὸς δὲ τὸν ἄλλον βίον μηδὲν
 ὑπερβαλλόντως ἀλλὰ μετρίως ἀετὴν ἀγάπα. στέργε μὲν τὰ πα-

ρόντα, ζήτει δὲ τὰ βέλτιστα. μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς· κοινήν²⁹
 γὰρ ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. τοὺς ἀγαθοὺς εὖ ποιεῖ· κα-
 λὸς γὰρ θησαυρὸς παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομένη. κακοὺς
 εὖ ποιῶν ὅμοια πείσει τοῖς τὰς ἀλλοτριὰς κύννας σιτίζουσιν· ἐκεί-
 ναί τε γὰρ τοὺς διδόντας ὥσπερ τοὺς τυχόντας ὑλακτοῦσι οἷ τε
 κακοὶ τοὺς ὠφελούντας ὥσπερ τοὺς βλάπτοντας ἀδικοῦσι. μίσει³⁰
 τοὺς κολακεύοντας ὥσπερ τοὺς ἐξαπατῶντας· ἀμφοτέρω γὰρ πι-
 στευθέντες τοὺς πιστεύσαντας ἀδικοῦσιν. ἐὰν ἀποδέχη τῶν φίλων
 τοὺς πρὸς τὸ φαυλότατον χαρίζομένους, οὐχ ἕξεις ἐν τῷ βίῳ τοὺς
 πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθανομένους. γίγνου πρὸς τοὺς πλησιάζον-
 τας ὁμιλητικὸς ἀλλὰ μὴ σεμνός· τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπεροπτικῶν
 ὄγκον μόλις ἂν οἱ δούλοι καρτερήσειαν, τὸν δὲ τῶν ὁμιλητικῶν
 τρόπον ἅπαντες ἠδέως ὑποφέρουσιν. ὁμιλητικὸς δ' ἔσει μὴ δύσερις³¹
 ὧν μηδὲ δυσάρεστος μηδὲ πρὸς πάντα φιλόνομος, μηδὲ πρὸς τὰς
 τῶν πλησιάζοντων ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν, μηδ' ἂν ἀδίκως ὀργι-
 ζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἰκὼν, πεπαυ-
 μένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων· μηδὲ παρὰ τὰ γελοῖα σπουδά-
 ζων, μηδὲ παρὰ τὰ σπουδαῖα τοῖς γελοίοις χαίρων· τὸ γὰρ ἄκαι-
 ρον πανταχοῦ λυπηρόν· μηδὲ τὰς χάριτας ἀχαρίστως χαρίζομενος,
 ἔπερ πάσχουσιν οἱ πολλοί, ποιοῦντες μὲν, ἀηδῶς δὲ τοῖς φίλοις
 ὑπουργοῦντες· μηδὲ φιλαίτιος ὢν, βαρὺ γὰρ, μηδὲ φιλεπιτιμητῆς,
 παροξυντικὸν γάρ· μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνου-³²
 σίας· ἐὰν δὲ ποτὲ σοι συμπέσῃ καιρὸς, ἐξανίστασο πρὸ μέθης· ὅταν
 γὰρ ὁ νοῦς ὑπ' οἴνου διαφθαρῇ, ταῦτά πάσχει τοῖς ἄρμασι τοῖς
 τοὺς ἠγνίστους ἀποβαλοῦσιν· ἐκεῖνά τε γὰρ ἀτάκτως φέρεται δια-
 μαρτόντα τῶν εὐθυσούντων ἢ τε ψυχῇ πολλὰ σφάλλεται διαφθα-
 ρείσης τῆς διανοίας. ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγάλῳ ψυχῳ εἶναι,
 θνητὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν. ἡγροῦ τὴν³³
 παιδείαν τοσοῦτῃ μείζον ἀγαθὸν εἶναι τῆς ἀπαιδευσίας, ὅσῳ τὰ
 μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνῃ

καὶ προσεξήμιωσε τοὺς ἔχοντας· πολλάκις γὰρ ὦν τοῖς λόγοις ἐλύπησαν, τούτων τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδωσαν. οὗς ἂν βούληται ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθὸν τι λέγει περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγελοῦντας· ἀρχὴ γὰρ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ φόβος.

- 34 Βουλευόμενος παραδείγματα ποιῶν τὰ παρεληλυθότα τῶν μελόντων· τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν. βουλευόμενος μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα. ἦγγοῦ κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν τῶν θεῶν εὐτυχίαν, παρὰ δ' ἡμῶν αὐτῶν εὐδουλίαν. περὶ ὧν ἂν αἰσχύνη παρρησιάσασθαι, βούλει δέ τις τῶν φίλων ἀνακινώσασθαι, χρῶ τοῖς λόγοις ὡς περὶ ἄλλοτρίου τοῦ πράγματος· οὕτω γὰρ τὴν ἐκείνων τε διάνοιαν αἰσθήσει:
- 35 καὶ σεαυτὸν οὐ καταφανῆ ποιήσεις. ὅταν ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλῃς τινὶ συμβούλῃ χρῆσθαι, σκόπει πρῶτον πῶς τὰ ἑαυτοῦ διόκησεν· ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν αἰκείων οὐδέποτε καλῶς βουλευέσεται περὶ τῶν ἄλλοτρίων. οὕτω δ' ἂν μάλιστα βουλευέσθαι παροξυνθεὶς, εἰ τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἐπιβλέψαις· καὶ γὰρ τῆς ὑμείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν, ὅταν
- 36 τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀρρωστίας ἀναμνησθῶμεν. μιμῶν τὰ τῶν βασιλέων ἦθη καὶ δίκαια τὰ ἐκείνων ἐπιτηδεύματα· δόξεις γὰρ αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι καὶ ζήλοισιν, ὥστε σοὶ συμβήσεται παρὰ τῆ πλῆθει· μᾶλλον εὐδοκίμειν καὶ τὴν παρ' ἐκείνων εὐνοίαν βεβαιωτέραν ἔχειν. πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὸ τῶν βασιλέων κειμένοις, ἰσχυρότατον μάλιστα νόμον ἦγγοῦ τὸν ἐκείνων τρόπον. ὥσπερ γὰρ τὸν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενον τὸ πλῆθος δεῖ θεραπεύειν, οὕτω καὶ τὸν ἐν μοναρχίᾳ κατοικοῦντα τὸν βασιλέα
- 37 προσήκει θαυμάζειν. εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μηδενὶ χρῶ πονηρῶ πρὸς τὰς διοικήσεις· ὦν γὰρ ἂν ἐκείνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν. ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτερος ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλῆθους ἔπαινος. μηδενὶ πονηρῶ πράγματι μήτε παρί-

στασο μήτε συνηγόρει· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττειν, οἷά περ ἂν τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθῆς. παρασκευάζε σεαυτὸν 38 πλεονεκτεῖν μὲν δύνασθαι, ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχων, ἵνα δοκῆς ὀρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης μὴ δι' ἀσθένειαν ἀλλὰ δι' ἐπιείκειαν. μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν ἢ πλοῦτον ἄδικον· τοσοῦτη γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, ὅση τὰ μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, ἢ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παρασκευάζει, κάκεινων μὲν καὶ τοῖς φαύλοις μέτεστι, τούτου δὲ τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν. μηδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλλὰ μάλ- 39 λον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζῆμιωθέντας· οἱ γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων εἰ μηδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε σπουδαίαις ὑπερέχουσι. πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, 40 μάλιστα δὲ τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστη νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι. πειρῶ τῆ σώματι μὲν εἶναι φιλόπονος, τῇ δὲ ψυχῇ φιλόσοφος, ἵνα τῆ μὲν ἐπιτελεῖν δύνηται τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστηται τὰ συμφέροντα. πᾶν ὅ τι 41 ἂν μέλλῃς ἐρεῖν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοὶς γὰρ ἢ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας, ὅσο ποιοῦ καιροῦς τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἴσθαι σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν· ἐν τούτοις γὰρ μόνους ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾶν ἢ λέγειν.

Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον· οὕτω γὰρ οὗτ' 42 εὐτυχῶν ἔσαι περιχαρῆς οὔτε δυστυχῶν περίλυπος. χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν, γίγνου δὲ τοῖς ἄλλοις μηδ' ἐν ἐτέροις ὧν κατάδηλος· ἄταπτον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν, τὴν δὲ διάνοιαν φανεράν ἔχοντα περιπατεῖν. μᾶλλον εὐλαβοῦ 43 ψόγον ἢ κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβεράν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῇ ζῆν ἀδοξίαν.

μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν· ἐὰν δέ ποτέ σοι συμβῆ κινδυνεύειν, ζήτει τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ μὴ μετ' αἰσχροῦς φήμης· τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι πάντων ἢ πεπρωμένη κατέκρινε, τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἢ φύσις ἀπένειμεν.

44 (ε') Καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ πολλὰ τῶν εἰρηγμένων οὐ πρόπει σοι πρὸς τὴν νῦν παροῦσαν ἡλικίαν· οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν· ἀλλὰ προειλόμην διὰ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἅμα τοῦ τε παρόντος βίου συμβουλίαν ἐξενεγκαῖν καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου παράγγελμα καταλιπεῖν· τὴν μὲν γὰρ τούτων χρεῖαν βραδίως εἰδήσεις, τὸν δὲ μετ' εὐνοίας συμβουλευόντα χαλεπῶς εὐρήσεις· ὅπως οὖν μὴ παρ' ἐτέρου τὰ λοιπὰ ζητήης, ἀλλ' ἐντεῦθεν ὥσπερ ἐκ ταμείου προφέρῃς, φήθηεν δεῖν μηδὲν παραλιπεῖν ὧν ἔχω σοι συμβουλεύειν.

45 Πολλὴν δ' ἂν τοῖς θεοῖς χάριν σχοίην, εἰ μὴ διαμάρτομι τῆς δόξης, ἣς ἔχων περὶ σοῦ τυγχάνω. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων τοὺς πλείστους εὐρήσομεν ὥσπερ τῶν σιτίων τοῖς ἡδίστοις μᾶλλον ἢ τοῖς ὑγμεινοτάτοις χαίροντας, οὕτω καὶ τῶν φίλων τοῖς συναξιαμαρτάνουσι πλησιάζοντας ἀλλ' οὐ τοῖς νοθετοῦσι. σὲ δὲ νομίζω τούναντίον τούτων ἐγνωκέναι, τεκμηρίῳ χρώμενος τῇ περὶ τὴν ἄλλην παιδείαν φιλοπονίᾳ· τὸν γὰρ αὐτῷ τὰ βέλτεστα πράττειν ἐπιτάττοντα, τοῦτον εἰκὸς καὶ τῶν ἄλλων τοὺς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν παρακα-
46 λῶντας ἀποδέχεσθαι. μάλιστα δ' ἂν παροξυνθείης ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν ἔργων, εἰ καταμάθοις, ὅτι καὶ τὰς ἡδονὰς ἐκ τούτων μάλιστα γνησίως ἔχομεν. ἐν μὲν γὰρ τῷ βραθυμείῳ καὶ τὰς πλησιμονὰς ἀγαπᾶν εὐθὺς αἰ λυπαί ταῖς ἡδοναῖς παραπεπήγασι, τὸ δὲ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλοπονεῖν καὶ σωφρόνως τὸν αὐτοῦ βίον οἰκονομεῖν
47 αἰετὰς τέρψεις εἰλικρινεῖς καὶ βεβαιότερας ἀποδίδωσι· κάκει μὲν πρότερον ἡσθόντες ὕστερον ἐλυπήθησαν, ἐνταῦθα δὲ μετὰ τὰς λύπας τὰς ἡδονὰς ἔχομεν. ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἔργοις οὐχ οὕτω τῆς ἀρ-

χλῆς μνημονεύομεν, ὡς τῆς τελευτῆς αἰσθησιν λαμβάνομεν· τὰ γὰρ
 πλεῖστα τῶν περὶ τὸν βίον οὐ δι' αὐτὰ τὰ πράγματα ποιούμεν,
 ἀλλὰ τῶν ἀποβαινόντων ἕνεκα διαπονούμεν. (στ') Ἐνθυμοῦ δ' ὅτι 48
 τοῖς μὲν φαύλοις ἐνδέχεται τὰ τυχόντα πράττειν· εὐθὺς γὰρ τοῦ
 βίου τοιαύτην πεποιήνται τὴν ὑπόθεσιν· τοῖς δὲ σπουδαίοις οὐχ
 οἶόν τε τῆς ἀρετῆς ἀμελεῖν ἢ πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπιπλήττοντας·
 πάντες γὰρ μισοῦσιν οὐχ οὕτω τοὺς ἐξαμαρτάνοντας ὡς τοὺς ἐπιει-
 κεῖς μὲν φήσαντας εἶναι, μηδὲν δὲ τῶν τυχόντων διαφέροντας, εἰ-
 κότες· ὅπου γὰρ τοὺς τῆ λόγῳ μόνον ψευδομένους ἀποδοκιμάζο- 49
 μεν, ἢ πού γε τοὺς τῆ βίῳ παντὶ ἐλαττωμένους φαύλους εἶναι φή-
 σομεν. δικαίως δ' ἂν τοὺς τοιούτους ὑπολάβοιμεν μὴ μόνον εἰς αὐ-
 τοὺς ἀμαρτάνειν ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης εἶναι προδότας· ἢ μὲν γὰρ
 αὐτοῖς χρήματα καὶ δόξαν καὶ φίλους ἐνεχείρισεν, οἱ δὲ σφᾶς αὐ-
 τοὺς ἀναξίους τῆς ὑπαρχούσης εὐδαιμονίας κατέστησαν. εἰ δὲ δεῖ 50
 θνητῶν ὄντα τῆς τῶν θεῶν στοχάσασθαι διανοίας, ἡγοῦμαι κάκει-
 νους ἐπὶ τοῖς οἰκειστάτοις μάλιστα δηλῶσαι, πῶς ἔχουσι πρὸς τοὺς
 φαύλους καὶ τοὺς σπουδαίους τῶν ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα
 καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πι-
 στεῦσαι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησε, τὸν δὲ διὰ
 τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. οἷς δεῖ παραδεί- 51
 γμασι χροόμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον
 τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐπιμένειν ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλ-
 τιστα μαθάνειν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκα-
 σιν ἀναγιγνώσκειν· ὥσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρώμεν ἐφ' ἅπαντα 52
 μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἐκάστου δὲ τὰ βέλτιστα
 λαμβάνουσαν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν
 ἀπαίρωις ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν· μέλις γὰρ
 ἂν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύσεως ἀμαρτίας ἐπι-
 κρατήσειεν.

II. ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ

Εἰσαγωγή. Ὅπως ὁ πρὸς Δημότριον εἶναι συμβουλευτικός, οὕτω καὶ ὁ πρὸς Νικοκλέα. Ἀλλὰ ἐκεῖνος μὲν περιέχει συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας χορησίμους διὰ πάντα ἄνθρωπον, οὗτος δέ, περιέχων συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Νικοκλῆς πρέπει νὰ ἄσκη, εἶναι χορησίμους διὰ τοὺς ἄσχοτους.

Πρὸς τὸν αὐτὸν Νικοκλέα ἀπέστειλεν ὁ Ἰσοκράτης δύο ἄλλους λόγους (Νικοκλῆς, *Εὐαγόρας*)· καὶ ὁ μὲν ἐπιγραφόμενος Νικοκλῆς εἶναι συμβουλευτικός πρὸς τοὺς Σαλαμιτίους, ἵνα ὑπακούουν εἰς τὸν βασιλέα των, ὁ δὲ *Εὐαγόρας* εἶναι ἐγκόμιμον τοῦ πατρὸς του *Εὐαγόρου*.

(α') Οἱ μὲν εἰθωότες, ὦ Νικόκλεις, τοῖς βασιλευσιν ὑμῖν ἐσθλή-
τας ἄγειν ἢ χαλκὸν ἢ χρυσὸν εἰργασμένον ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν
τοιούτων κτημάτων, ὧν αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς εἰσιν, ὑμεῖς δὲ πλου-
τεῖτε, λίαν ἔδοξαν εἶναι μοι καταφανεῖς οὐ δόσιν ἀλλ' ἐμπορίαν
ποιούμενοι καὶ πολὺ τεχνικώτερον αὐτὰ πωλοῦντες τῶν ὁμολο-
2 γούντων καπηλεύειν· ἡγήσάμην δ' ἂν γενέσθαι ταύτην καλλίστην
θωρεάν καὶ χρησιμωτάτην καὶ μάλιστα πρέπουσαν ἐμοί τε δοῦ-
ναι καὶ σοὶ λαθεῖν, εἰ δυναθείην εἶδαι, παῖων ἐπιτηδευμάτων ὀρε-
γόμενος καὶ τίνων [ἔργων] ἀπεχόμενος ἄριστ' ἂν καὶ τὴν πόλιν
καὶ τὴν βασιλείαν διοικήσῃς. τοὺς μὲν γὰρ ἰδιώτας ἐστὶ πολλὰ τὰ
παιδεύοντα, μάλιστα μὲν τὸ μὴ τρυφᾶν ἀλλ' ἀναγκάζεσθαι περὶ
3 τοῦ βίου καθ' ἑκάστην βουλευέσθαι τὴν ἡμέραν, ἐπειθ' οἱ νόμοι,
καθ' οὓς ἕκαστοι πολιτευόμενοι τυγχάνουσιν, ἐτι δ' ἡ παρρη-
σία καὶ τὸ φανερῶς ἐξείναι τοῖς τε φίλοις ἐπιπλήξαι καὶ τοῖς
ἐχθροῖς ἐπιθέσθαι ταῖς ἀλλήλων ἀμαρτίαις. πρὸς δὲ τούτοις καὶ
τῶν ποιητῶν τινες τῶν προγεγενημένων ὑποθήκας ὡς χρῆ ζῆν
καταλελοίπασιν· ὥστ' ἐξ ἀπάντων τούτων εἰκὸς αὐτοὺς βελτίους

γίγνεσθαι. τοῖς δὲ τυράννοις οὐδὲν ὑπάρχει τοιοῦτον, ἀλλ' οὕς ἔδει 4
 παιδεύεσθαι μᾶλλον τῶν ἄλλων, ἐπειδὴν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῶ-
 σιν, ἀνουθέτητοι διατελοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων
 αὐτοῖς οὐ πλησιάζουσιν, οἱ δὲ συνόντες πρὸς χάριν ὀμιλοῦσι. καὶ
 γὰρ τοὶ κύριοι γινόμενοι καὶ χρημάτων πλείστον καὶ πραγμά-
 των μεγίστων, διὰ τὸ μὴ καλῶς χρῆσθαι ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς
 πεποιθήκασιν ὥστε πολλοὺς ἀμφισβητεῖν, πότερόν ἐστιν ἄξιον
 ἐλέεσθαι τὸν βίον τὸν τῶν ἰδιωτευόντων μὲν, ἐπεικῶς δὲ πρατ-
 τόντων, ἢ τὸν τῶν τυραννεύοντων· ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψωσιν εἰς 5
 τὰς τιμὰς καὶ τοὺς πλοῦτους καὶ τὰς δυναστείας, ἰσοθέους ἀπαν-
 τες νομίζουσι τοὺς ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντας· ἐπειδὴν δ' ἐνθυμη-
 θῶσι τοὺς φόβους καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ διεξιόντες ὀρώσι τοὺς
 μὲν ὑφ' ὧν ἤκιστα χρῆν διεφθαρμένους, τοὺς δ' εἰς τοὺς οἰκαιοτά-
 τους ἐξαμαρτεῖν ἠναγκασμένους, τοῖς δ' ἀμφοτέρα ταῦτα συμβε-
 βηκότα, πάλιν ἐπωσοῦν ζῆν ἡγούνται· λυσιτελεῖν μᾶλλον ἢ μετὰ
 τοιοῦτων συμφορῶν ἀπάσης τῆς Ἀσίας βασιλεύειν. ταύτης δὲ τῆς 6
 ἀνομαλίας καὶ τῆς παραχτῆς αἰτίον ἐστιν, ὅτι τὴν βασιλείαν ὥσπερ
 ἱερωσύνην παντὸς ἀνδρὸς εἶναι νομίζουσιν, ὃ τῶν ἀνθρωπίνων
 πραγμάτων μέγιστόν ἐστι καὶ πλείστης προνοίας δεόμενον.

(β') Καθ' ἑκάστην μὲν οὖν τὴν πράξιν, ἐξ ὧν ἂν τις μάλιστα
 δύναιτο κατὰ τρόπον διοικεῖν καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ διαφυλάττειν,
 τὰς δὲ συμφορὰς διαφεύγειν, τῶν αὖτε παρόντων ἔργων ἐστὶ συμ-
 βουλεύειν· καθ' ὅλων δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ὧν χρῆν στοχάζεσθαι
 καὶ περὶ ἃ δεῖ διατρίβειν, ἐγὼ πειράσομαι διελεῖν. εἰ μὲν οὖν 7
 ἔσται τὸ δῶρον ἐξεργασθὲν ἄξιον τῆς ὑποθέσεως, χαλεπὸν ἀπὸ τῆς
 ἀρχῆς συνιδεῖν· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν μετὰ μέτρου ποιημάτων καὶ
 τῶν καταλογάδην συγγραμμάτων ἔτι μὲν ἐν ταῖς διανοαῖς ὄντα
 τῶν συντιθέντων, μεγάλας τὰς προσδοκίας παρέσχεν, ἐπιτελε-
 σθέντα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιδειχθέντα πολὺ καταδεστέραν τὴν
 δόξαν τῆς ἐλπίδος ἔλαβεν· οὐ μὴν ἀλλὰ τό γ' ἐπιχείρημα καλῶς 8

ἔχει, τὸ ζητεῖν τὰ παραλελειμμένα καὶ νομοθετεῖν ταῖς μοναρχίαις· οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἰδιώτας παιδεύοντες ἐκείνους μόνον ὠφελούσιν· εἰ δέ τις τοὺς κρατοῦντας τοῦ πλήθους ἐπ' ἀρετὴν προτρέψειεν, ἀμφοτέρους ἂν ὀνήσειε, καὶ τοὺς τὰς δυναστείας ἔχοντας καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῖς ὄντας· τοῖς μὲν γὰρ ἂν τὰς ἀρχὰς ἀσφαλεστέρας, τοῖς δὲ τὰς πολιτείας πραστέρας ποιήσειεν.

- 9 (γ') Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, τί τῶν βασιλευόντων ἔργον ἐστίν· ἂν γὰρ ἐν κεφαλαίαις τὴν δύναμιν ἔλου τοῦ πράγματος καλῶς περιλάβωμεν, ἐνταῦθ' ἀποβλέποντες ἄμεινον καὶ περὶ τῶν μερῶν ἐροῦμεν· οἶμαι δὲ πάντας ἂν ὁμολογήσαι προσήκειν αὐτοῖς πόλιν δυστυχοῦσαν παῦσαι καὶ καλῶς πράττουσαν διαφυλάξαι καὶ μεγάλην ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι· τὰ γὰρ ἄλλα τὰ συμπίπτοντα κατὰ
- 10 τὴν ἡμέραν ἐκάστην τούτων ἕνεκα πρακτέον ἐστί. καὶ μὴν ἐκεῖνό γε φανερόν, ὅτι δεῖ τοὺς ταῦτα δυνασομένους καὶ περὶ τηλικούτων βουλευομένους μὴ βραθυμεῖν μηδ' ἀμελεῖν ἀλλὰ σκοπεῖν, ὅπως φρονιμώτερον διακρίσονται τῶν ἄλλων· δέδεικται γάρ, ὅτι τοιαύτας τὰς βασιλείας ἔξουσιν, οἷας περ ἂν τὰς αὐτῶν γνώμας
- 11 παρασκευάσωσιν. ὥστ' οὐδενὶ τῶν ἀσκητῶν οὕτω προσήκει τὸ σῶμα γυμνάζειν ὡς τοῖς βασιλεύουσι τὴν ψυχὴν τὴν αὐτῶν· ἀπασαι γὰρ αἱ πανηγύρεις οὐδ' ἐν μέρος τιθέασι τούτων τῶν ἄθλων, περὶ ὧν ὑμεῖς καθ' ἐκάστην ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν.
- (δ') Ὡν ἐνθυμούμενον χρὴ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως ὅσον περταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προσέχεις, τοσοῦτον καὶ ταῖς ἀρεταῖς αὐ-
- 12 τῶν δωρίσεις. καὶ μὴ νόμιζε τὴν ἐπιμελείαν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις πράγμασι χρησίμην εἶναι, πρὸς δὲ τὸ βελτίους ἡμᾶς καὶ φρονιμωτέρους γίνεσθαι μηδεμίαν δύναμιν ἔχειν· μηδὲ καταγνῆς τῶν ἀνθρώπων τοσαύτην δυστυχίαν, ὡς περὶ μὲν τὰ θηρία τέχνας εὐρήκαμεν, αἷς αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἡμεροῦμεν καὶ πλείονος ἀξίας ποιῶμεν, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς οὐδὲν ἂν πρὸς ἀρετὴν ὠφελήσασιμεν, ἀλλ' ὡς καὶ τῆς παιδείσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας μάλιστα δυναμέ-

νης τὴν ἡμετέραν φύσιν εὐεργετεῖν, οὕτω διάκεισο τὴν γνώμην, ¹³
καὶ τῶν τε παρόντων τοῖς φρονιμωτάτοις πληροῖαζε καὶ τῶν
ἄλλων οὓς ἂν δύνῃ μεταπέμψου, καὶ μήτε τῶν ποιητῶν τῶν
εὐδοκιμούντων μήτε τῶν σοφιστῶν μηδενὸς οἴου δεῖν ἀπείρως
ἔχειν, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκροατῆς γίγνου, τῶν δὲ μαθητῆς, καὶ πα-
ρασκευάζε σαυτὸν τῶν μὲν ἐλαττόνων κριτὴν, τῶν δὲ μειζόνων
ἀγωνιστὴν. διὰ γὰρ τούτων τῶν γυμνασίων τάχιστ' ἂν γένοιο
τοιούτος, οἷον ὑπεθέμεθα δεῖν εἶναι τὸν ὀρθῶς βασιλεύσοντα καὶ
τὴν πόλιν ὡς χρὴ διοικήσοντα. μάλιστα δ' ἂν αὐτὸς ὑπὸ σαυτοῦ ¹⁴
παρακληθῆιης, εἰ δεινὸν ἡγήσαιο τοὺς χεῖρους τῶν βελτιόνων
ἄρχειν καὶ τοὺς ἀνοητοτέρους τοῖς φρονιμωτέροις προστάττειν·
ὅσῳ γὰρ ἂν ἐρρωμιενεστέρως τὴν τῶν ἄλλων ἄνοιαν ἀτιμιάσης,
τοσούτῳ μᾶλλον τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ἀσκήσεις.

(ε') Ἄρχεσθαι μὲν οὖν ἐντεῦθεν χρὴ τοὺς μέλλοντάς τι τῶν ¹⁵
δεόντων ποιήσεις, πρὸς δὲ τούτοις φιλάνθρωπον εἶναι δεῖ καὶ φι-
λόπολιν· οὔτε γὰρ ἔππων οὔτε κυνῶν οὔτ' ἀνδρῶν οὔτ' ἄλλου
πράγματος οὐδενὸς οἷόν τε καλῶς ἄρχειν, ἂν μὴ τις χαίρῃ τού-
τοις, ὧν αὐτὸν δεῖ ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν. μελέτω σοι τοῦ πλή-
θους καὶ περὶ παντὸς ποιοῦ κεχαρισμένως αὐτοῖς ἄρχειν, γιγνώ-
σκων, ὅτι καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν αὐταὶ ¹⁶
πλεῖστον χρόνον διαμένουσιν, αἵτινες ἂν ἄριστα τὸ πλῆθος θερα-
πεύωσι. καλῶς δὲ δημαγωγῆσεις, ἂν μὴθ' ὑβρίζειν τὸν ὄχλον
ἔξῃ μηθ' ὑβριζόμενον περιορᾷς, ἀλλὰ σκοπῆς, ὅπως οἱ βέλτιστοι
μὲν τὰς τιμὰς ἔξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικήσονται· ταῦτα γὰρ
στοιχεῖα πρῶτα καὶ μέγιστα χρηστῆς πολιτείας ἐστίν.

(στ') Τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων κίνει καὶ ¹⁷
μετατίθει τὰ μὴ καλῶς καθεστῶτα, καὶ μάλιστα μὲν εὐρετῆς γί-
γνου τῶν βελτίστων, εἰ δὲ μὴ, μιμοῦ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὀρθῶς
ἔχοντα. ζήτηε νόμους τὸ μὲν σύμπαν δικαίους καὶ συμφέροντας
καὶ σφίσειν αὐτοῖς ὁμολογουμένους, πρὸς δὲ τούτοις οἵτινες τὰς

- μὲν ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας, τὰς δὲ διαλύσεις ὡς οἶόν τε ταχίστας τοῖς πολίταις ποιοῦσι· ταῦτα γὰρ ἅπαντα προσεῖναι·
- 18 δεῖ τοῖς καλῶς κειμένοις. τὰς μὲν ἐργασίας αὐτοῖς καθίστη καρδάλεας, τὰς δὲ πραγματείας ἐπιζημίους, ἵνα τὰς μὲν φεύγωσι, πρὸς δὲ τὰς προθυμότερον ἔχωσι. τὰς κρίσεις ποιῶν περὶ ὧν ἂν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι μὴ πρὸς χάριν μηδ' ἐναντίας ἀλλήλαις, ἀλλ' αἰεὶ ταῦτά περὶ τῶν αὐτῶν γίγνομσθε· καὶ γὰρ πρέπει καὶ συμφέρεει τὴν τῶν βασιλέων γνώμην ἀκινήτως ἔχειν περὶ τῶν
- 19 δικαίων, ὥσπερ τοὺς νόμους τοὺς καλῶς κειμένους, οἴκει τὴν πόλιν ὁμοίως ὥσπερ τὸν πατρῶον οἶκον ταῖς μὲν κατασκευαῖς λαμπρῶς καὶ βασιλικῶς, ταῖς δὲ πράξεσιν ἀκριβῶς, ἵν' εὐδοκίμῃς ἅμα καὶ διαρκῆς. τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐπιδεικνύσας μηδ' ἐν μιᾷ τῶν πολυτελειῶν τῶν εὐθὺς ἀφανιζομένων ἀλλ' ἐν τε τοῖς προσηρημένοις καὶ τῇ κάλλει τῶν κτημάτων καὶ ταῖς τῶν φίλων εὐεργεσίαις· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων αὐτῷ τε σοὶ παραμνεῖ καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πλείονος ἄξια τῶν δεδαπανημένων καταλείψεις.
- 20 Τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ποιεῖ μὲν ὡς οἱ πρόγονοι κατέδειξαν, ἡγήσθαι δὲ θῦμα τοῦτο κάλλιστον εἶναι καὶ θεραπείαν μεγίστην, ἂν ὡς βέλτιστον καὶ δικαιοτάτον σαυτὸν παρέχης· μάλλον γὰρ ἐλπίς τοῖς τοιούτοις ἢ τοῖς ἱερεῖα πολλὰ καταβάλλοντας πράξειν τι παρὰ τῶν θεῶν ἀγαθόν. (ξ') Τίμα ταῖς μὲν ἀρχαῖς [τῶν φίλων] τοῖς
- 21 οἰκαιοτάτους, ταῖς δὲ ἀληθείαις αὐταῖς τοῖς εὐνουστάτους, φυλακὴν ἀσφαλεστάτην ἡγήσθαι τοῦ σώματος εἶναι τὴν τε τῶν φίλων ἀρετὴν καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὐνοίαν καὶ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν· διὰ γὰρ τούτων καὶ κτᾶσθαι καὶ σώζειν τὰς τυραννίδας μάλιστα· ἂν τις δύναιτο· κήδου τῶν οἴκων τῶν πολιτικῶν καὶ νόμιζε καὶ τοὺς δαπανῶντας ἀπὸ τῶν σῶν ἀναλίσκειν καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὰ σὰ πλείω ποιεῖν· ἅπαντα γὰρ τὰ τῶν οἰκούντων τὴν πόλιν οἰκεῖα
- 22 τῶν καλῶς βασιλευόντων ἐστί. διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἀλή-

θειαν οὕτω φαίνου προτιμῶν, ὥστε πιστοτέρους εἶναι τοὺς σοὺς λό-
 γους μᾶλλον ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ὄρκους. ἅπασι μὲν τοῖς ξένοις
 ἀσφαλῆ τὴν πόλιν πάρεχε καὶ πρὸς τὰ συμβόλαια νόμιμον, περὶ
 πλείστου δὲ ποιοῦ τῶν ἀφικνουμένων μὴ τοὺς σοὶ δωρεὰς ἄγοντας
 ἀλλὰ τοὺς παρὰ σοῦ λαμβάνειν ἀξιούοντας· τιμῶν γὰρ τοὺς τοιού-
 τους μᾶλλον παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκιμήσεις. τοὺς πολλοὺς φόβους ²³
 ἐξαίρει τῶν πολιτῶν καὶ μὴ βούλου περιδεεῖς εἶναι τοὺς μηδὲν
 ἀδικούντας· ὅπως γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους πρὸς σαυτὸν διαθήγῃς, οὕτω
 καὶ σὺ πρὸς ἐκείνους ἕξεις. ποίει μὲν μηδὲν μετ' ὀργῆς, δόκει δὲ
 τοῖς ἄλλοις, ὅταν σοὶ καιρὸς ᾖ. δεινὸς μὲν φαίνου τῷ μηδὲν σε
 λανθάνειν τῶν γιγνομένων, πρᾶος δὲ τῷ τὰς τιμωρίας ἐλάττους
 ποιεῖσθαι τῶν ἀμαρτανομένων.

Ἀρχικὸς εἶναι βούλου μὴ χαλεπότητι, μηδὲ τῷ σφόδρα κο- ²⁴
 λάξειν ἀλλὰ τῷ πάντας ἤττασθαι τῆς σῆς διανοίας καὶ νομίζειν
 ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἄμεινον αὐτῶν σὲ βουλεύεσθαι· πολέμι-
 κὸς μὲν ἴσθι ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηρικὸς δὲ
 τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτεῖν. οὕτως ὁμίλει τῶν πόλεων
 πρὸς τὰς ἤττους, ὥσπερ ἂν τὰς κρείττους πρὸς ἑαυτὸν ἀξιώσεις. ²⁵
 φιλονίκει μὴ περὶ πάντων, ἀλλὰ περὶ ὧν κρατήσαντί σοι μέλλοι
 συνοίσειν. φαύλους ἤγρου μὴ τοὺς συμφερόντως ἤττωμένους ἀλλὰ
 τοὺς μετὰ βλάβης περιγιγνομένους. μεγαλόφρονας νόμιζε μὴ τοὺς
 μεῖζω περιβαλλομένους, ὧν οἱοί τ' εἰσὶ κατασχεῖν, ἀλλὰ τοὺς κα-
 λῶν μὲν ἐφειμένους, ἐξεργάζεσθαι δὲ δυναμένους, οἷς ἂν ἐπιχειρῶ-
 σι. ζήλου μὴ τοὺς μεγίστην ἀρχὴν κτησαμένους ἀλλὰ τοὺς ἀρι- ²⁶
 στα τῇ παρουσίᾳ χρησαμένους καὶ νόμιζε τελέως εὐδαιμονήσειν,
 οὐκ ἂν πάντων ἀνθρώπων μετὰ φόβων καὶ κινδύνων καὶ κακίας
 ἄρξης, ἀλλ' ἂν τοιοῦτος ὧν, οἷον γρή, καὶ πράττων ὥσπερ ἐν τῷ
 παρόντι μετρίων ἐπιθυμῆς καὶ μηδενὸς τούτων ἀτυχῆς.

(η΄) Φίλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους ἀλλὰ τοὺς τῆς ²⁷
 σῆς φύσεως ἀξίους ὄντας, μηδὲ μεθ' ὧν ἤγδιστα συνδιατρέψεις, ἀλλὰ

μεθ' ὧν ἄριστα τὴν πόλιν διοικήσεις. ἀκριβεῖς ποιῶν τὰς δοκιμασίας τῶν συνόντων, εἰδώς, ὅτι πάντες οἱ μὴ σοὶ πλησιάσαντες ὁμοίον σε τοῖς χρωμένοις εἶναι νομοῦσι. τοιοῦτους ἐφίστη τοῖς πράγμασι τοῖς μὴ διὰ σοῦ γιγνομένοις, ὡς αὐτὸς τὰς αἰτίας ἔξων
 28 ὧν ἂν ἐκείνοι πράξωσι. πιστοὺς ἤγγου μὴ τοὺς ἅπαν ὅτι ἂν λέγῃς ἢ ποιῆς ἐπαινοῦντας ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας· δίδου παρηγοσίαν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἵνα περὶ ὧν ἂν ἀμφιγνοῆς ἔχῃς τοὺς συνδοκιμάζοντας. διόρα καὶ τοὺς τέχνη κολακεύοντας καὶ μετ' εὐνοίας θεραπεύοντας, ἵνα μὴ πλέον οἱ πονηροὶ τῶν χρηστών ἔχωσιν. ἄκουε τοὺς λόγους τοὺς περὶ ἀλλήλων, καὶ πειρῶ γνωρίζειν ἅμα τοὺς τε λέγοντας, ὅποιοί τινές εἰσι, καὶ περὶ ὧν ἂν λέγῃς. ταῖς αὐταῖς κέλαζε ζημίαις τοὺς ψευδῶς διαβάλλοντας αἰσπερ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας.

29 Ἄρχε αὐτοῦ μηδὲν ἤττον ἢ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦθ' ἤγγου βασιλικώτατον, ἂν μηδὲ μᾶ δουλεύῃς τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ κρατῆς τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν. μηδὲμίαν συνοουσίαν εἰκῆ προσδέχου μηδ' ἀλογίστως, ἀλλ' ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς ἔθιζε αὐτὸν χαίρειν, ἔξ ὧν αὐτὸς τ' ἐπιδώσεις καὶ τοῖς ἄλλοις βελτίων
 30 εἶναι δόξεις. (Θ') Μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις ἅ καὶ τοῖς κακοῖς διαπράξασθαι δυνατόν ἐστίν ἀλλ' ἐπ' ἀρετῇ μέγα φρονῶν, ἧς οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστι. νόμιζε τῶν τιμῶν ἀληθεστάτας εἶναι μὴ τὰς ἐν τῷ φανερῷ μετὰ θεοῦ γιγνομένας, ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς ὄντες μᾶλλον σοὶ τὴν γνώμην ἢ τὴν τύχην θαυμάζωσι. λάνθανε μὲν, ἦν ἐπὶ τῇ σοὶ συμβῆ τῶν φαύλων
 31 χαίρειν, ἐνδείκνυσσο δὲ περὶ τὰ μέγιστα σπουδάζων. μὴ τοὺς μὲν ἄλλους ἀξίου κοσμίως ζῆν, τοὺς δὲ βασιλέας ἀτάκτως, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη, γιγνώσκων, ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὄλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσι. σημείον ἔστω σοὶ τοῦ καλῶς βασιλεύειν, ἂν τοὺς ἀρχομένους ὄρας εὐποροτέρους καὶ σωφρονεστέρους γιγνομένους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν.

περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ κα- 32
 ταλιπεῖν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἢ δ' ἀθάνατος, καὶ δόξη μὲν χρήματα
 κτητά, δόξα δὲ χρημάτων οὐκ ὄνητή, καὶ τὰ μὲν καὶ φάυλοις πα-
 ραγίγνεται, τὴν δ' οὐχ οἶόν τ' ἀλλ' ἢ τοὺς διενεγκόντας κτήσα-
 σθαι. τρύφα μὲν ἐν ταῖς ἐσθῆσι καὶ τοῖς περὶ τὸ σῶμα κόσμοις,
 καρτέρει δ' ὡς χρὴ τοὺς βασιλεύοντας ἐν τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμα-
 σιν, ἔν' οἱ μὲν ὀρώντες διὰ τὴν ὄψιν ἄξιόν σε τῆς ἀρχῆς εἶναι νο-
 μιῶσιν, οἱ δὲ συνόντες διὰ τὴν τῆς ψυχῆς βρώμην τὴν αὐτὴν ἐκαί-
 νοις γνώμην ἔχουσιν. ἐπισκόπει τοὺς λόγους αἰεὶ τοὺς σαυτοῦ καὶ 33
 τὰς πράξεις, ἔν' ὡς ἐλαχίστοις ἀμαρτήμασι περιπίπτῃς. κράτιστον
 μὲν γὰρ τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν τυγχάνειν, ἐπειδὴ δὲ δυσκαταμα-
 θήτως ἔχουσιν, ἐλλείπειν αἰροῦ καὶ μὴ πλεονάζειν· αἱ γὰρ μετριό-
 τητες μᾶλλον ἐν ταῖς ἐνδείαις ἢ ταῖς ὑπερβολαῖς ἔνευσιν. (ι') Ἄ- 34
 στεῖος εἶναι πειρῶ καὶ σεμνός· τὸ μὲν γὰρ τῆ τυραννίδι πρέπει,
 τὸ δὲ πρὸς τὰς συνουσίας ἀριμέττει. χαλεπώτατον δὲ τοῦτο πάντων
 ἐστὶ τῶν προσταγμάτων· εὐρήσεις γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς μὲν
 σεμνυνομένους ψυχροὺς ὄντας, τοὺς δὲ βουλομένους ἀστεῖους εἶναι
 ταπεινοὺς φαινομένους. δεῖ δὲ χρῆσθαι μὲν ἀμφοτέραις ταῖς ιδέαις
 ταύταις, τὴν δὲ συμφορὰν τὴν ἑκατέρω προσοῦσαν διαφεύγειν. ὅ τι 35
 ἂν ἀκριβῶσαι βουληθῆς, ὧν ἐπίστασθαι προσήκει τοὺς βασιλέας,
 ἐμπειρία μέτιθι καὶ φιλοσοφία· τὸ μὲν γὰρ φιλοσοφεῖν τὰς ὁδοὺς
 σοὶ δείξει, τὸ δ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων γυμνάζεσθαι δύνασθαι σε
 χρῆσθαι τοῖς πράγμασι ποιήσει.

Θεώρει τὰ γινόμενα καὶ τὰ συμπίπτοντα καὶ τοῖς ἰδιώταις
 καὶ τοῖς τυράννοις· ἂν γὰρ τὰ παρεληλυθότα μνημονεύῃς, ἀμεινον
 περὶ τῶν μελλόντων βουλευσῇ. δεινὸν ἡγοῦ τῶν μὲν ἰδιωτῶν τινὰς 36
 ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἵνα τελευτήσαντες ἐπαινεθῶσι, τοὺς δὲ βασι-
 λέας μὴ τολμᾶν χρῆσθαι τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις, ἐξ ὧν ζῶντες
 εὐδοκιμήσουσι. βούλου τὰς εἰκόνας τῆς ἀρετῆς ὑπόμνημα μᾶλλον
 ἢ τοῦ σώματος καταλιπεῖν. μάλιστα μὲν πειρῶ τὴν ἀσφάλειαν καὶ

- 37 σαυτῷ καὶ τῇ πόλει διαφυλάττειν· ἢν δ' ἀναγκασθῆς κινδυνεύειν, αἶρου δὲ θανάτῳ καλῶς μᾶλλον ἢ ζῆν αἰσχροῦς. ἐν πάσι τοῖς ἔργοις μέμνησο τῆς βασιλείας, καὶ φρόντιζ', ὅπως μηδὲν ἀνάξιον τῆς τιμῆς ταύτης πράξεις. **(Ια')** Μὴ περιίθῃς τὴν σαυτοῦ φύσιν ἅπασαν ἅμα διαλυθεῖσαν· ἀλλ' ἐπειδὴ θνητοῦ σώματος ἔτυχες, πειρῶ τῆς
- 38 φυγῆς ἀθάνατον μνήμην καταλιπεῖν. μελέτα περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν, ἵνα συνεισθῆς ὅμοια τοῖς εἰρημινοῖς φρονεῖν. ἅττ' ἂν σοὶ λογιζομένη φαίνηται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει. ὦν τὰς δόξας ζήλοισι, μισοῦ τὰς πράξεις. ἃ τοῖς αὐτοῦ παι-
- 39 σὶν ἂν συμβουλεύσεις, τούτοις αὐτὸς ἐμμένειν ἀξίου. χροῦ τοῖς εἰρημινοῖς ἢ ζῆται βελτίω τούτων. σοφὸς νόμιζε μὴ τοῖς ἀκριβῶς περὶ μικρῶν ἐρίζοντας ἀλλὰ τοῖς εὐ περὶ τῶν μεγάλων λέγοντας· μηδὲ τοῖς τοῖς μὲν ἄλλοις εὐδαιμονίαν ὑπισχυνομένους, αὐτοὺς δ' ἐν πολλαῖς ἀπορίαις ὄντας, ἀλλὰ τοῖς μέτρια μὲν περὶ αὐτῶν λέγοντας, ὁμιλεῖν δὲ καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ἀνθρώποις δυναμένους καὶ μὴ διαταραττομένους ἐν ταῖς τοῦ βίου μεταβολαῖς, ἀλλὰ καλῶς καὶ μετρίως καὶ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς εὐτυχίας φέρειν ἐπι-
- 10 σταμένους. **(Ιβ')** Καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ πολλὰ τῶν λεγομένων ἐστίν, ἃ καὶ σὺ γινώσκεις. οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο παρέλαθεν, ἀλλ' ἠπιστάμην, ὅτι τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος καὶ τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ μὲν τι τούτων εἰρήκασιν, οἱ δ' ἀκηκῶσιν, οἱ δ' ἐτέρους ποιοῦντας ἐοράκασιν, οἱ δ' αὐτοὶ τυγχάνουσιν ἐπιτηθεύοντες. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐν τοῖς λόγοις χρὴ τούτοις [τῶν ἐπιτηδευμάτων] ζῆταιν
- 11 τὰς καινότητας, ἐν οἷς οὔτε παράδοξον οὔτε ἄπιστον οὔτ' ἔξω τῶν νομιζομένων οὐδὲν ἔξεστιν εἰπεῖν, ἀλλ' ἠγείσθαι τοῦτον χαρισέστατον, ὅς ἂν τῶν διεσπαρμένων ἐν ταῖς τῶν ἄλλων διανοαῖς ἀθροῖ-
- 12 σαι πλεῖστα δυναθῆ καὶ φράσαι κάλλιστα περὶ αὐτῶν. ἐπεὶ κακείνῳ μοι πρόδηλον ἦν, ὅτι τὰ συμβουλευόμενα καὶ τῶν ποιημάτων καὶ τῶν συγγραμμάτων χρησιμώτατα μὲν ἅπαντες νομίζουσιν, οὐ μὲν ἠδιστα γ' αὐτῶν ἀκούουσιν, ἀλλὰ πεπόνθασιν ὅπερ πρὸς τοῖς

νουθετοῦντας· καὶ γὰρ ἐκείνους ἐπαινοῦσι μὲν, πλησιάζειν δὲ βού-
 λονται τοῖς συναξαμαρτάνουσιν ἀλλ' οὐ τοῖς ἀποτρέπουσι. σημεῖον 43
 δ' ἂν τις ποιήσαιο τὴν Ἡσιόδου καὶ Θεόγνιδος καὶ Φωκυλίδου
 ποιήσιν· καὶ γὰρ τούτους φασὶ μὲν ἀρίστους γεγενῆσθαι συμβου-
 λους τῇ βίῳ τῇ τῶν ἀνθρώπων, ταῦτα δὲ λέγοντες αἰροῦνται συν-
 διατρέβειν ταῖς ἀλλήλων ἀνομίαις μᾶλλον ἢ ταῖς ἐκείνων ὑποθή- 44
 κας. ἔτι δ' εἰ τις ἐκλέξειε τῶν προεχόντων ποιητῶν τὰς καλουμέ-
 νας γνώμας, ἐφ' αἷς ἐκαῖνοι μάλιστα ἐσπούδασαν, ὁμοίως ἂν καὶ
 πρὸς ταύτας διατεθεῖεν. ἦδιον γὰρ ἂν κοιμηθῆαι τῆς φαυλοτάτης
 ἢ τῶν οὕτω τεχνικῶς πεποιημένων ἀκούσειαν. (ιγ') Καὶ τί δεῖ 45
 καθ' ἕν λέγοντα διατρέβειν; ὅλως γὰρ εἰ θέλομεν σκοπεῖν τὰς
 φύσεις τὰς τῶν ἀνθρώπων, εὐρήσομεν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν οὔτε τῶν
 σιτίων χαίροντας τοῖς ὑγεινотаτάτοις οὔτε τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς
 καλλίστοις οὔτε τῶν πραγμάτων τοῖς βελτίστοις οὔτε τῶν μαθη-
 μάτων τοῖς ὠφελιμοτάτοις, ἀλλὰ παντάπασιν ἐναντίας τῇ συμφέ-
 ροντι τὰς ἡδονὰς ἔχοντας καὶ δοκοῦντας καρτερικοὺς καὶ φιλοπό-
 νους εἶναι τοὺς τῶν δεόντων τι ποιοῦντας· ὥστε πῶς ἂν τις τοῖς 46
 τοιούτοις ἢ παραινῶν ἢ διδάσκων ἢ χρήσιμόν τι λέγων ἀρέσειεν;
 οἱ πρὸς τοῖς εἰρημένοις φθονοῦσι μὲν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἀπλοῦς
 δ' ἠγγούνται τοὺς νοῦν οὐκ ἔχοντας, οὕτω δὲ τὰς ἀληθείας τῶν
 πραγμάτων φεύγουσιν, ὥστ' οὐδὲ τὰ σφέτερόν αὐτῶν ἴσασιν. ἀλλὰ
 λυποῦνται μὲν περὶ τῶν ἰδίων λογιζόμενοι, χαίρουσι δὲ περὶ τῶν
 ἀλλοτριῶν διαλεγόμενοι, βούλονται δ' ἂν τῇ σώματι κακοπαθῆσαι
 μᾶλλον ἢ τῇ ψυχῇ πονῆσαι καὶ σκέψασθαι περὶ τίνος τῶν ἀναγ-
 καίων· εὐροὶ δ' ἂν τις αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνου- 47
 σίαις ἢ λοιδοροῦντας ἢ λοιδορούμενους, ἐν δὲ ταῖς ἐρημίαις οὐ
 βουλευομένους ἀλλ' εὐχομένους. λέγω δ' οὐ καθ' ἀπάντων ἀλλὰ
 κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς εἰρημένοις ὄντων. ἐκαῖνο δ' οὖν φανερόν, 48
 ὅτι δεῖ τοὺς βουλομένους ἢ ποιεῖν ἢ γράφειν τι κεχαρισμένον τοῖς
 πολλοῖς μὴ τοὺς ὠφελιμοτάτους τῶν λόγων ζητεῖν ἀλλὰ τοὺς

μυθωδεστάτους· ἀκούοντες μὲν γὰρ τῶν τοιούτων χαίρουσι, θεωροῦντες δὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἀμίλλας ψυχαγωγοῦνται. διὸ καὶ τὴν Ὀμήρου ποιήσιν καὶ τοὺς πρώτους εὐρόντας τραγηδίαν ἄξιον θαυμάζειν, ὅτι κατιδόντες τὴν φύσιν τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀμφοτέρων 49 ραῖς ταῖς ἰδέαις ταύταις κατεχρήσαντο πρὸς τὴν ποιήσιν. ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς πολέμους τοὺς τῶν ἡμιθέων ἐμυθολόγησεν, οἱ δὲ τοὺς μύθους εἰς ἀγῶνας καὶ πράξεις κατέστησαν, ὥστε μὴ μόνον ἀκουστούς ἡμῖν ἀλλὰ καὶ θεατοὺς γενέσθαι. τοιούτων οὖν παραδειγμάτων ὑπαρχόντων δέδεικται τοῖς ἐπιθυμοῦσι τοὺς ἀκρωμένους ψυχαγωγεῖν, ὅτι τοῦ μὲν νουθετεῖν καὶ συμβουλεύειν ἀφεκτέον, τὰ δὲ τοιαῦτα λεκτέον, οἷς ὀρώσι τοὺς ὄχλους μάλιστα χαίροντας.

50 (ιδ') Ταῦτα δὲ διηλθον ἡγούμενος σὲ δεῖν, τὸν οὐχ ἓνα τῶν πολλῶν ἀλλὰ πολλῶν ὄντα τύραννον, μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις, μηδὲ τὰ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων μηδὲ τοὺς εἰς φρονούντας τῶν ἀνθρώπων ταῖς ἡδοναῖς κρίνειν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν χρησίμων 51 αὐτοὺς δοκιμάζειν· ἄλλως τ' ἐπειδὴ περὶ μὲν τῶν γυμνασίων τῶν τῆς ψυχῆς ἀμφισβητοῦσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες καὶ φασιν οἱ μὲν διὰ τῶν ἐριστικῶν λόγων, οἱ δὲ διὰ τῶν πολιτικῶν, οἱ δὲ δι' ἄλλων τινῶν φρονιμωτέρους ἕσεσθαι τοὺς αὐτοῖς πλησιάζοντας, ἐκεῖνο δὲ πάντες ὁμολογοῦσιν, ὅτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαι- 52 δευμένον ἐξ ἐκάστου τούτων φαίνεσθαι βουλευέσθαι δυνάμενον· χρὴ τοίνυν ἀφέμενον τῶν ἀμφισβητουμένων ἐπὶ τοῦ συνομολογουμένου λαμβάνειν αὐτῶν τὸν ἔλεγχον, καὶ μάλιστα μὲν ἐπὶ τῶν καιρῶν θεωρεῖν συμβουλευόντας, εἰ δὲ μή, καὶ καθ' ὅλων τῶν πραγμάτων λέγοντας. καὶ τοὺς μὲν μηδὲν γινώσκοντας τῶν δεόντων ἀποδοκίμαζε· δῆλον γάρ, ὡς ὁ μηδὲν ὦν αὐτὸς χρήσιμος οὐδ' 53 ἂν ἄλλον φρόνιμον ποιήσεις· τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας καὶ δυναμένους ὄραν πλέον τι τῶν ἄλλων περὶ πολλοῦ ποιοῦ καὶ θεραπείαι, γινώσκων, ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατος καὶ τυραννικώτα-

των ἀπάντων τῶν κτημάτων ἐστίν· ἡγοῦ δὲ τούτους μεγίστην σοὶ ποιεῖν τὴν βασιλείαν, οὔτινες τὴν διάνοιαν τὴν σὴν πλεῖστ' ὠφελῆσαι δυνηθῶσιν.

(ΙΕ') Ἐγὼ μὲν οὖν ἅ τε γιγνώσκω παρήνεκα καὶ τιμῶ σε 54 τούτοις οἷς τυγχάνω δυνάμενος· βούλου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπερ εἶπον ἀρχόμενος, μὴ τὰς εἰθισμένας ἄγειν σοὶ δωρεάς, ἅς ὑμεῖς πολὺ πλείονος ἀγοράζετε παρὰ τῶν διδόντων ἢ παρὰ τῶν πωλούντων, ἀλλὰ τοιαύτας, αἷς κἂν σφόδρα χρῆ καὶ μηδεμίαν ἡμέραν διαλείπησιν οὐ κατατρίψεις, ἀλλὰ μείζους καὶ πλείονος ἀξίας ποιήσεις.

III. ΕΥΑΓΟΡΑΣ

Εἰσαγωγή. Ὁ λόγος οὗτος χαρακτηρίζεται ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰσοκράτους (§§ 8 καὶ 11) ὡς ἡ πρώτη ἀπόπειρα πρὸς ἐξύμνησιν τῆς ἀρετῆς ἀποθανόντος συγχρόνου ἀνδρὸς διὰ πανηγυρικοῦ λόγον. Ὑπόθεσις τοῦ παρόντος λόγου εἶναι ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος τῆς Κύπρου Εὐαγόρας (405 - 375 π. Χ.). Οὗτος ἐγεννήθη μαζοῶν τῆς Σαλαμῖνος, διότι τὴν ἀρχὴν κατείχε τότε ἄρπαξ τις ἑλλθὼν ἐκ Φοινίκης. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἤλθεν εἰς ἡλικίαν, κατέβαλε τὸν τύραννον καὶ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῶν πατέρων του (405 π. Χ.). Ἀμέσως τότε ἐφρόντισε νὰ προαγάγῃ τὴν πόλιν ἢ γεωργία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία ἐνεργώθησαν, ἡ δὲ ἐκ τούτων οἰκονομικὴ εὐπορία ἔδωκε τὴν ἐνκαιρίαν εἰς τὸν Εὐαγόραν νὰ προαγάγῃ καὶ τὰ στρατιωτικά. Τόσον δὲ ἰσχυρὸς ἔγινε, ὥστε τὸ 396 π. Χ., ἐπωφελοῦμενος ἐκ τοῦ πολέμου τῶν Περσῶν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ ἐπαγάγῃ ὅλην τὴν Κύπρον εἰς τὸ κράτος του. Πράγματι ἐντὸς ὀλίγου ὄχι μόνον ἡ Κύπρος ἀλλὰ καὶ πολλὰ πόλεις τῆς Φοινίκης ἐπήκονον εἰς αὐτόν.

Ἀλλὰ ἐπῆλθεν ἡ Ἀσιακίδειος εἰρήνη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Κύπρος ἐπήγετο εἰς τὸν βασιλεῖα τῶν Περσῶν (387 π. Χ.). Ὁ Εὐαγόρας ὁμως δὲν ἀναγρωσίζει αὐτὴν διὰ τοῦτο ἐξεροῦσθαι πόλεμος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν Περσῶν. Κατ' ἀρχὰς ὁ Εὐαγόρας ἐνίκησε τοὺς Πέρσας, ἀλλὰ κατόπιν ἐπολιορκήθη εἰς τὴν Σαλαμίνα ἐπὶ τῶν στρατηγῶν τοῦ βασιλέως Ὀρόντα καὶ Τιριβάζου. Ὁ Εὐαγόρας ἀντίεστη ἐπὶ μαζοῶν καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέτυχε νὰ εἰρηνεύσῃ ὡς ἴσος μὲ τὸν μέγαν βασιλεῖα ἐπὶ τὸν ὅσον νὰ διατηρήσῃ μὲν τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν του, ἀλλὰ νὰ ἀφήσῃ ὅλας τὰς κτήσεις του. Ἡ διὰ τοὺς Πέρσας αἰσχρὰ αὕτη συνθήκη ἔγινε τὸ 385 π. Χ.

Δέκα ἔτη βραδύτερον, ἤτοι τὸ 374 π. Χ., ἐδολογορήθη ἐπὶ τιμῶν δούλου του, διεδέχθη δὲ αὐτὸν ὁ υἱὸς του Νικοκλῆς, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμῶν νὰ τιμῆσῃ τὸν πατέρα του προσέταξε τὸν Ἰσοκράτη νὰ γράψῃ τὸ ἐπιζήδειον τοῦτο ἐγκώμιον.

(α') Ὅρων, ὃ Νικοκλῆεις, τιμῶντά σε τὸν τάφον τοῦ πατρὸς

οὐ μόνον τῷ πλήθει καὶ τῷ κάλλει τῶν ἐπιφερομένων ἀλλὰ καὶ
 χοροῖς καὶ μουσικῇ καὶ γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἔτι δὲ πρὸς τοῦτοις
 ἔππων τε καὶ τριήρων ἀμίλλαις, καὶ λείποντο ὀυδαιμῖαν τῶν τοιού-
 των ὑπερβολήν, ἡγησάμην Εὐαγόραν, εἴ τις ἐστὶν αἰσθησις τοῖς 2
 τετελευτηκόσι περὶ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων, εὐμενῶς μὲν ἀποδέχε-
 σθαι καὶ ταῦτα, καὶ χαίρειν ὄρωντα τὴν τε περὶ αὐτὸν ἐπιμέλειαν
 καὶ τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν, πολὺ δ' ἂν ἔτι πλεῖον χάριν ἔχειν ἢ
 τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, εἴ τις δυναθείη περὶ τῶν ἐπιτιθευμάτων αὐ-
 τοῦ καὶ τῶν κινδύνων ἀξίως διελθεῖν τῶν ἐκεῖνον πεπραγμένων· εὐ- 3
 ρήσομεν γὰρ τοὺς φιλοτίμους καὶ μεγαλοψύχους τῶν ἀνδρῶν οὐ
 μόνον ἀντὶ τῶν τοιούτων ἐπαινεῖσθαι βουλομένους ἀλλ' ἀντὶ τοῦ
 ζῆν ἀποθνήσκειν εὐκλεῶς αἰρουμένους, καὶ μᾶλλον περὶ τῆς
 δόξης ἢ τοῦ βίου σπουδάζοντες, καὶ πάντα ποιοῦντας, ὅπως ἀθά- 4
 νατον τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην καταλείψουσιν. αἱ μὲν οὖν θα-
 πάνα τῶν μὲν τοιούτων οὐδὲν ἐξεργάζονται, τοῦ δὲ πλοῦτου ση-
 μείον εἰσιν· οἱ δὲ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀγωνίας ὄν-
 τες, οἱ μὲν τὰς δυνάμεις τὰς αὐτῶν, οἱ δὲ τὰς τέχνας ἐπιδειξάμε-
 νοι, σφᾶς αὐτοὺς ἐντιμωτέρους κατέστησαν· ὁ δὲ λόγος εἰ καλῶς
 διέλθοι τὰς ἐκεῖνου πράξεις, ἀείμνηστον ἂν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐα-
 γόρου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσειεν.

(β') Ἐχρῆν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐπαινεῖν τοὺς ἐφ' αὐ- 5
 τῶν ἀνδρας ἀγαθοὺς γεγενημένους, ἔν' οἱ τε δυνάμενοι τὰ τῶν ἄλ-
 λων ἔργα κοσμεῖν ἐν εἰδόσι ποιούμενοι τοὺς λόγους ταῖς ἀλη-
 θεαῖς ἐχρῶντο περὶ αὐτῶν, οἱ τε νεώτεροι φιλοτιμωτέρως διέκειντο
 πρὸς τὴν ἀρετὴν, εἰδότες, ὅτι τούτων εὐλογήσονται μᾶλλον ὢν ἂν
 ἀμείνους σφᾶς αὐτοὺς παράσχωσι. νῦν δὲ τίς οὐκ ἂν ἀθυρήσειεν, 6
 ὅταν ὄρα τοὺς μὲν περὶ τὰ Ἰωνικὰ καὶ τοὺς ἐπέκεινα γενομένους
 ὕμνουμένους καὶ τραγωδομένους, αὐτὸν δὲ προειδῆ, μηδ' ἂν ὑπερ-
 βάλλῃ τὰς ἐκεῖνων ἀρετάς, μηδέποτε τοιούτων ἐπαίνων ἀξιοθη-
 σόμενον· τούτων δ' αἴτιος ὁ φθόνος, ὃ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσσε-

- σπιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσιν ἐστίν· οὕτω γάρ τινες δυσκόλως πεφύκασιν, ὥσθ' ἤδιον ἂν εὐλογοιμένων ἀκούοιεν, οἷς οὐκ ἴσασιν, εἰ γεγόνασιν, ἢ τούτων, ὑφ' ὧν εὐπεπονθότες αὐτοὶ τυγχάνουσιν. οὐ μὲν δουλεύτεον τοὺς νοῦν ἔχοντας τοῖς οὕτω κακῶς φρονοῦσιν, ἀλλὰ τῶν μὲν τοιούτων ἀμελητέον, τοὺς δ' ἄλλους ἐθιστέον ἀκούειν, περὶ ὧν καὶ λέγειν δίκαιόν ἐστιν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐπιδόσεις ἴσμεν γιγνομένας καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστώσιν ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθούντας καὶ τολμῶντας αἰεὶ τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων.
- 8 (γ') Οἶδα μὲν οὖν, ὅτι χαλεπὸν ἐστίν, ὃ μέλλω ποιεῖν, ἀνδρὸς ἀρετὴν διὰ λόγων ἐγκωμιάζειν. σημεῖον δὲ μέγιστον· περὶ μὲν γὰρ ἄλλων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν λέγειν τολμῶσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες, περὶ δὲ τῶν τοιούτων οὐδεὶς πώποτ' αὐτῶν συγγράφειν ἐπεχείρησε. καὶ πολλήν αὐτοῖς ἔχω συγγνώμην· τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι· καὶ γὰρ πλησιάζοντας τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις οἶόν τ' αὐτοῖς ποιῆσαι καὶ διαλεγομένους καὶ συναγωνιζομένους οἷς ἂν βουληθῶσι, καὶ περὶ τούτων δηλώσαι μὴ μόνον τοῖς τεταγμένοις ὀνόμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ξένοις, τὰ δὲ καινοῖς, τὰ δὲ μεταφοραῖς, καὶ μὴδὲν παραλιπεῖν ἀλλὰ
- 10 πᾶσι τοῖς εἶδεσι διαποικίλαι τὴν ποίησιν· τοῖς δὲ περὶ τοὺς λόγους οὐδὲν ἔξεστι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἀποτόμως καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς πολιτικοῖς μόνον καὶ τῶν ἐνθυμημάτων τοῖς περὶ αὐτὰς τὰς πράξεις ἀναγκασίον ἐστὶ χρῆσθαι. πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν μετὰ μέτρων καὶ ῥυθμῶν ἅπαντα ποιοῦσιν, οἱ δ' οὐδενὸς τούτων κοινωνοῦσιν· ἃ τοσαύτην ἔχει χάριν, ὥστ' ἂν καὶ τῇ λέξει καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν ἔχη κακῶς, ὅμως αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις καὶ ταῖς συμμε-
- 11 τρίαῖς ψυχαιωγοῦσι τοὺς ἀκούοντας. γινώγῃ δ' ἂν τις ἐκαίθεον τὴν δύναμιν αὐτῶν· ἦν γὰρ τις τῶν ποιημάτων τῶν εὐδοκιμούντων τὰ μὲν ὀνόματα καὶ τὰς διανοίας καταλίπη, τὸ δὲ μέτρον διαλύσῃ, φανήσεται πολὺ καταδεέστερα τῆς δόξης ἢς νῦν ἔχομεν περὶ

αὐτῶν. ἔμως δέ, καίπερ τοσοῦτον πλεονεκτοῦσης τῆς ποιήσεως, οὐκ ὀκνητέον ἀλλ' ἀποπειρατέον τῶν λόγων ἐστίν, εἰ καὶ τοῦτο θυνήσονται, τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας εὐλογεῖν μῆδὲν χειρόν τῶν ἐν ταῖς ᾠδαῖς καὶ ταῖς μέτροις ἐγκωμιαζόντων.

(δ') Πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῆς φύσεως τῆς Εὐαγόρου καὶ τί- 12
νων ἦν ἀπόγονος, εἰ καὶ πολλοὶ προεπίστανται, δοκεῖ μοι πρέπειν
καὶ μὲ τῶν ἄλλων ἕνεκα διαλεθεῖν περὶ αὐτῶν, ἵνα πάντες εἰδῶσιν,
ὅτι καλλίστων αὐτῷ καὶ μεγίστων παραδειγμάτων καταλειφθέν-
των οὐδὲν καταδεέστερον αὐτὸν ἐκείνων παρέσχεν. ὁμολογεῖται 13
μὲν γὰρ τοὺς ἀπὸ Διὸς εὐγενεστάτους τῶν ἡμιθέων εἶναι, τούτων
δ' αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν Αἰακίδας προκρίνειεν· ἐν μὲν γὰρ
ταῖς ἄλλοις γένεσιν εὐρήσμεν τοὺς μὲν ὑπερβάλλοντας, τοὺς δὲ
καταδεεστέρους ὄντας, οὗτοι δ' ἅπαντες ὀνομαστότατοι τῶν καθ'
αὐτοὺς γεγονάσι.

(ε') Τοῦτο μὲν γὰρ Αἰακὸς ὁ Διὸς μὲν ἔκγονος, τοῦ δὲ γένους 14
τοῦ Τευκριδῶν πρόγονος, τοσοῦτον διήνεγκεν, ὥστε γενομένων
αὐχιμῶν ἐν ταῖς Ἑλλάσι καὶ πολλῶν ἀνθρώπων διαφθαρέντων,
ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ὑπερέβαλλεν, ἦλθον οἱ προεστώ-
τες τῶν πόλεων ἰκετεύοντες αὐτόν, νομίζοντες διὰ τῆς συγγενείας
καὶ τῆς εὐσεβείας τῆς ἐκείνου τάχιστ' ἂν εὐρέσθαι παρὰ τῶν θεῶν
τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγὴν. σωθέντες δὲ καὶ τυχόντες ὧν 15
ἐδεήθησαν, ἱερὸν ἐν Αἰγίνῃ κατεστήσαντο κοινὸν τῶν Ἑλλήνων,
οὐπερ ἐκεῖνος ἐποίησατο τὴν εὐχὴν. καὶ κατ' ἐκείνόν τε τὸν χρό-
νον, ἕως ἦν μετ' ἀνθρώπων, μετὰ καλλίστης ὧν δόξης διετέλεσεν·
ἐπειδὴ τε μετέλλαξε τὸν βίον, λέγεται παρὰ Πλούτωνι καὶ Κόρη
μεγίστας τιμὰς ἔχων παρεδρεῦεν ἐκείνοισι. (ς') Τούτου δὲ παῖδες 16
ἦσαν Τελαμῶν καὶ Πηλεῦς, ὧν ὁ μὲν ἕτερος μεθ' Ἡρακλέους ἐπὶ
Λαομέδοντα στρατευσάμενος ἀριστείων ἠξιώθη, Πηλεὺς δ' ἐν τε
τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Κενταύρους ἀριστεύσας καὶ κατὰ πολλοὺς ἄλ-
λους κινδύνους εὐδοκιμήσας Θέτιδι τῇ Νηρέως θνητὸς ὧν ἀθανάτω

συνήκησε, καὶ μόνου τούτου φασὶ τῶν προγεγενημένων ὑπὸ θεῶν
 17 ἐν τοῖς γάμοις ὑμέναιον ἄσθῆναι. (ζ΄) Τούτοιον δ' ἑκατέρου, Τελα-
 μῶνος μὲν Αἴας καὶ Τεῦκρος ἐγενέσθην, Πηλέως δ' Ἀχιλλεύς, οἱ
 μέγιστον καὶ σαφέστατον ἔλεγχον ἔδωσαν τῆς αὐτῶν ἀρετῆς· οὐ
 γὰρ ἐν ταῖς αὐτῶν πόλεσι μόνον ἐπρώτευσαν, οὐδ' ἐν τοῖς τόποις,
 ἐν οἷς κατήκουν, ἀλλὰ στρατείας τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ τοὺς βαρβά-
 18 ρους γενομένης, καὶ πολλῶν μὲν ἑκατέρων ἀθροισθέντων, οὐδε-
 νὸς δὲ τῶν ὀνομαστῶν ἀπολειφθέντος, ἐν τούτοις τοῖς κινδύνοις
 Ἀχιλλεύς μὲν ἀπάντων διήνεγκεν, Αἴας δὲ μετ' ἐκείνον ἠρίστευσε.
 Τεῦκρος δὲ τῆς τε τούτων συγγενείας ἄξιός καὶ τῶν ἄλλων οὐδε-
 νὸς χείρων γενόμενος, ἐπειδὴ Τροίαν συναξείλην, ἀφικόμενος εἰς
 Κύπρον Σαλαμῖνά τε κατήκησεν, ὁμίονυμον ποιήσας τῆς πρότερον
 αὐτῷ πατρίδος οὔσης, καὶ τὸ γένος τὸ νῦν βασιλεῦον κατέλιπε.

19 (η΄) Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς Εὐαγόρα παρὰ τῶν προγόνων ὑπάρ-
 ξαντα τιλικαῦτα τὸ μέγεθός ἐστι. τούτων δὲ τὸν τρόπον τῆς πό-
 λεως κατοικισθείσης κατὰ μὲν ἀρχὰς οἱ γεγονότες ἀπὸ Τεῦκρου
 τὴν βασιλείαν εἶχον, χρόνῳ δ' ὕστερον ἀφικόμενος ἐκ Φοινίκης
 ἀνὴρ φυγὰς καὶ πιστευθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε βασιλεύοντος καὶ μεγά-
 20 λας δυναστείας λαθὼν οὐ χάριν ἔσχε τούτων, ἀλλὰ κακὸς μὲν γε-
 νόμενος περὶ τὸν ὑποδεξάμενον, θεινὸς δὲ πρὸς τὸ πλεονεκτήσαι,
 τὸν μὲν εὐεργέτην ἐξέβαλεν, αὐτὸς δὲ τὴν βασιλείαν κατέσχευεν.
 ἀπιστῶν δὲ τοῖς πεπραγμένοις καὶ βουλόμενος ἀσφαλῶς κατα-
 σκευάσασθαι τὰ περὶ αὐτῶν τὴν τε πόλιν ἐξεβαρβάρωσε καὶ τὴν
 21 νῆσον ὅλην βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ κατεδούλωσεν. (θ΄) Οὕτω δὲ τῶν
 πραγμάτων καθεστῶτων καὶ τῶν ἐκγόνων τῶν ἐκείνου τὴν ἀρχὴν
 ἐχόντων Εὐαγόρας γίγνεται· περὶ οὗ τὰς μὲν φήμας καὶ τὰς μαν-
 τείας καὶ τὰς ὄψεις τὰς ἐν τοῖς ὕπνοις γενομένας, ἐξ ὧν μειζρόνως
 ἂν φανείη γεγονότως ἢ κατ' ἀνθρώπον, αἰροῦμαι παραλιπεῖν, οὐκ
 ἀπιστῶν τοῖς λεγομένοις, ἀλλ' ἵνα πᾶσι ποιήσω φανερόν, ὅτι το-
 σούτου δέω πλασάμενος εἶπεν τι περὶ τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων,

ὥστε καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀφίγημι τὰ τοιαῦτα, περὶ ὧν ὀλίγοι τι-
νὲς ἐπίστανται καὶ μὴ πάντες οἱ πολῖται συνίσασιν. ἄρξομαι δ' ἐκ
τῶν ὁμολογουμένων λέγειν περὶ αὐτοῦ.

(ι') Παῖς μὲν γὰρ ὧν ἔσχε κάλλος καὶ βῶμην καὶ σωφροσύ- 22
νην, ἅπερ τῶν ἀγαθῶν πρεπωδέστατα τοῖς τηλικούτοις ἐστί. καὶ
τούτων μάρτυρας ἂν τις ποιήσαιτο, τῆς μὲν σωφροσύνης τοὺς συμ-
παιδευθέντας τῶν πολιτῶν, τοῦ δὲ κάλλους ἅπαντας τοὺς ἰδόντας,
τῆς δὲ βῶμης τοὺς θεασαμένους τοὺς ἀγωνάσας, ἐν οἷς ἐκεῖνος τῶν
ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευσεν. ἀνδρὶ δὲ γενομένῳ ταυτὰ τε πάντα συν- 23
τηρήθη καὶ πρὸς τούτοις ἀνδρία προσεγένετο καὶ σοφία καὶ δι-
καισύνη, καὶ ταῦτ' οὐ μέσως οὐδ' ὥσπερ ἑτέροις τισὶν, ἀλλ' ἕκα-
στον αὐτῶν εἰς ὑπερβολὴν τοσοῦτον γὰρ καὶ ταῖς τοῦ σώματος καὶ
ταῖς τῆς ψυχῆς ἀρεταῖς διήνεγκεν, ὥσθ', ὅποτε μὲν αὐτὸν ὀρῶεν
οἱ τότε βασιλεύοντες, ἐκπλήττεσθαι καὶ φοβεῖσθαι περὶ τῆς ἀρχῆς, 24
ἡγουμένους οὐχ οἷόν τ' εἶναι τὸν τοιοῦτον τὴν φύσιν ἐν ἰδιώτου μέ-
ρει διαγαγεῖν, ὅποτε δ' εἰς τοὺς τρόπους ἀποβλέψαιαν, οὕτω σφό-
δρα πιστεύειν ὥστ', εἰ καὶ τις ἄλλος τολμῶν περὶ αὐτοὺς ἐξαμαρ-
τάνειν, νομίζειν Εὐαγόραν αὐτοῖς ἔσσεσθαι βοηθόν. (ια') Καὶ το- 25
σοῦτον τῆς δόξης παραλλαττούσης οὐδατέρου τούτων ἐφεύσθη-
σαν· οὔτε γὰρ ἰδιώτης ὧν διατέλεσεν οὔτε περὶ ἐκεῖνους ἐξήμαρ-
τεν, ἀλλὰ τσαύτην ὁ δαίμων ἔσχεν αὐτοῦ πρόνοιαν, ὅπως καλῶς
λήψεται τὴν βασιλείαν, ὥσθ' ὅσα μὲν ἀναγκαῖον ἦν παρασκευα-
σθῆναι δι' ἀσθεῖας ταῦτα μὲν ἕτερος ἐπραξεν, ἐξ ὧν δ' οἷόν τ' ἦν 26
ὁσίως καὶ δικαίως λαβεῖν τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρα διεφύλαξεν. εἰς
γὰρ τῶν δυναστευόντων ἐπιβουλεύσας τὸν τε τύραννον ἀπέκτεινε
καὶ συλλαθεῖν Εὐαγόραν ἐπεχείρησεν, ἡγούμενος οὐ δυνήσεσθαι
κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ κάκεινον ἐκποδῶν ποιήσαιτο. διαφυ- 27
γὼν δὲ τὸν κίνδυνον καὶ σωθεὶς εἰς Σόλους τῆς Κιλικίας οὐ τὴν
αὐτὴν γνώμην ἔσχε τοῖς ταῖς τοιαύταις συμφοραῖς περιπίπτουσιν.
οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, κὰν ἐκ τυραννίδος ἐκπέσωσι, διὰ τὰς παρούσας

τύχας ταπεινοτέρας τὰς ψυχὰς ἔχουσιν· ἐκείνος δ' εἰς τοσοῦτον
 μεγαλοφροσύνης ἤλθεν, ὥστε τὸν ἄλλον χρόνον ἰδιώτης ὢν, ἐπειδὴ
 28 φεύγειν ἠναγκάσθη, τυραννεῖν ᾤήθη δεῖν. καὶ τοὺς μὲν πλάνους
 τοὺς φυγαδικούς καὶ τὸ δι' ἐτέρων ζητεῖν τὴν κάθοδον καὶ θερα-
 πεύειν αὐτοῦ χεῖρους ὑπερεῖδεν, λαβὼν δὲ ταύτην ἀφορμὴν, ἦνπερ
 χρῆ τοὺς εὐσεβεῖν βουλομένους, ἀμύνεσθαι καὶ μὴ προτέρους ὑπάρ-
 χειν καὶ προελόμενος ἢ κατορθώσας τυραννεῖν ἢ διαμαρτῶν ἀπο-
 θανεῖν, παρακαλέσας ἀνθρώπους, ὡς οἱ τοὺς πλείστους λέγοντες,
 περὶ πεντήκοντα, μετὰ τούτων παρεσκευάζετο ποιεῖσθαι τὴν κά-
 29 θοδον. ἔθεν καὶ μάλιστα ἂν τις καὶ τὴν φύσιν τὴν ἐκείνου καὶ τὴν
 δόξαν, ἣν εἶχε παρὰ τοῖς ἄλλοις, θεωρήσειε· μέλλοντος γὰρ
 πλεῖν μετὰ τοσοῦτων ἐπὶ τηλικαύτην πράξιν τὸ μέγεθος καὶ πάν-
 των τῶν δεινῶν πλησίον ὄντων οὗτ' ἐκείνος ἠθύμησεν οὔτε τῶν
 παρακληθέντων οὐδεὶς ἀποστῆναι τῶν κινδύνων ἤξίωσεν, ἀλλ' οἱ
 μὲν ὡσπερ θεῶν συνακολουθοῦντες ἅπαντες ἐνέμειναν τοῖς ὁμιλο-
 γημένοις, ὁ δ' ὡσπερ ἢ στρατόπεδον ἔχων κρεῖττον τῶν ἀντιπά-
 λων ἢ προειδὼς τὸ συμβησόμενον οὕτω διέκειτο τὴν γνώμην.
 30 (ιβ') Δῆλον δ' ἐκ τῶν ἔργων ἀποβάς γὰρ εἰς τὴν νῆσον οὐχ ἡγή-
 σατο δεῖν χωρίον ἐχυρὸν καταλαβὼν καὶ τὸ σῶμ' ἐν ἀσφαλείᾳ
 καταστήσας περιδεῖν, εἴ τινες αὐτῷ τῶν πολιτῶν βοηθήσουσιν·
 ἀλλ' εὐθύς, ὡσπερ εἶχε, ταύτης τῆς νυκτὸς διελὼν τοῦ τεύχους
 πυλίδα καὶ ταύτῃ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ διαγαγὼν προσέβαλλε πρὸς
 31 τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν θορύβους τοὺς ἐν τοῖς τιοῦτοις και-
 ροῖς γιγνομένους καὶ τοὺς φόβους τοὺς τῶν ἄλλων καὶ τὰς παρα-
 κελύσεις τὰς ἐκείνου τί δεῖ λέγοντα διατρέβειν; γενομένων
 δ' αὐτῷ τῶν μὲν περὶ τὸν τύραννον ἀνταγωνιστῶν, τῶν δ' ἄλλων
 πολιτῶν θεατῶν (θεδιότες γὰρ τοῦ μὲν τὴν ἀρχήν, τοῦ δὲ τὴν ἀρε-
 32 τὴν ἡσυχίαν εἶχον), οὐ πρότερον ἐπαύσατο μαχόμενος καὶ μόνος
 πρὸς πολλοὺς καὶ μετ' ὀλίγων πρὸς ἅπαντας [τοὺς ἐχθρούς], πρὶν
 εἶλεν τὸ βασίλειον, [καί] τοὺς τ' ἐχθροὺς ἐτιμωρήσατο καὶ τοῖς

φίλοις ἐβοήθησεν, ἔτι δὲ τῷ γένει τὰς τιμὰς τὰς πατέρας ἐκομίσατο, καὶ τύραννον αὐτὸν τῆς πόλεως κατέστησεν.

(1γ΄) Ἡγοῦμαι μὲν οὖν, εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου μνησθείην, 33 ἀλλ' ἐναυθθα καταλίπομι τὸν λόγον, βῆδιον ἐκ τούτων εἶναι γινῶναι τὴν τ' ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου καὶ τὸ μέγεθος τῶν πεπραγμένων· οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι γε σαφέστερον περὶ ἀμφοτέρων τούτων ἐκ τῶν ἐχομένων οἶμαι δηλώσειν.

(1δ΄) Τσοσούτων γὰρ τυράννων ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ γεγεννη- 34 μένων οὐδεὶς φανήσεται τὴν τιμὴν ταύτην κάλλιον ἐκείνου κτησάμενος. εἰ μὲν οὖν πρὸς ἕκαστον αὐτῶν τὰς πράξεις τοῦ Εὐαγόρου παραβάλλοιμεν, οὔτ' ἂν ὁ λόγος ἴσως τοῖς καιροῖς ἀρμόσειεν οὔτ' ἂν ὁ χρόνος τοῖς λεγομένοις ἀρκέσειεν· ἦν δὲ προσεζόμενοι τοὺς εὐδοκιμωτάτους ἐπὶ τούτων σκοπῶμεν, οὐδὲν μὲν χεῖρον ἐξετώμεν, πολὺ δὲ συντομώτερον διαλεχθησόμεθα περὶ αὐτῶν.

(1ε΄) Τῶν μὲν οὖν τὰς πατρικὰς βασιλείας παραλαβόντων τίς 35 οὐκ ἂν τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους προκρίνειεν; οὐδεὶς γάρ ἐστιν οὕτω βῆθυμος, ὅστις ἂν δέξαιτο παρὰ τῶν προγόνων τὴν ἀρχὴν ταύτην παραλαβεῖν μᾶλλον ἢ κτησάμενος ὥσπερ ἐκεῖνος τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ καταλιπεῖν. (1ς΄) Καὶ μὴν τῶν γε παλαιῶν καθόδων αὐ- 36 ται μάλιστα εὐδοκιμοῦσιν, ἃς παρὰ τῶν ποιητῶν ἀκούομεν· οὗτοι γὰρ οὐ μόνον τῶν γεγεννημένων τὰς καλλίστας ἡμῖν ἀπαγγέλλουσιν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν καινὰς συντιθέασιν. ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς αὐτῶν μεμνηθολόγηκεν, ὅστις οὕτω δεινὸς καὶ φοβερὸς ποιησάμενος τοὺς κινδύνους εἰς τὴν αὐτοῦ κατήλθεν· ἀλλ' οἱ μὲν πλείστοι πεποιήνται διὰ τύχην λαβόντες τὰς βασιλείας, οἱ δὲ μετὰ δόλου καὶ τέχνης περιγενόμενοι τῶν ἐχθρῶν. (1ζ΄) Ἀλλὰ 37 μὴν τῶν γ' ἐπὶ τάδε γεγεννημένων, ἴσως δὲ καὶ τῶν ἀπάντων, Κύρον τὸν Μήδων μὲν ἀφελόμενον τὴν ἀρχὴν, Πέρσαις δὲ κτησάμενον καὶ πλείστοι καὶ μάλιστα θαυμάζουσιν. ἀλλ' ὁ μὲν τῶν Περσῶν στρατοπέδῳ τὸ Μήδων ἐνίκησεν, ὃ πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων

καὶ τῶν βαρβάρων ῥαδίως ἂν ποιήσαιαν· ὁ δὲ διὰ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ σώματος τὰ πλεῖστα φαίνεται τῶν προειρηγμένων
 38 διαπραξάμενος. ἔπειτα ἕκ μὲν τῆς Κύρου στρατηγίας οὕτω δῆλον, ὅτι καὶ τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους ἂν ὑπέμειναν, ἕκ δὲ τῶν τούτῳ πεπραγμένων ἅπανσι φανερόν, ὅτι ῥαδίως ἂν κἀκαίνοις τοῖς ἔργοις ἐπεχειρήσεν. πρὸς δὲ τούτοις τῷ μὲν ὁσίως καὶ δικαίως ἅπαντα πέπρακται, τῷ δ' οὐκ εὐσεβῶς ἔνια συμβέβηκεν· ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἐχθροὺς ἀπώλεσε, Κύρος δὲ τὸν πατέρα τὸν τῆς μητρὸς ἀπέκτειναν. ὥστ' εἴ τινες βούλονται μὴ τὸ μέγεθος τῶν συμβάντων ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν τὴν ἑκατέρου κρίνειν, δικαίως ἂν Εὐαγόραν καὶ τούτου
 39 μαῖλλον ἐπαινέσαιαν. εἰ δὲ δεῖ συντόμως καὶ μηδὲν ὑποστειλόμενον μηδὲ δεῖσαντα τὸν φθόνον ἀλλὰ παρρησίᾳ χρησάμενον εἰπεῖν, οὐδεὶς οὔτε θνητὸς οὔθ' ἡμίθεος οὔτ' ἀθάνατος εὐρεθήσεται κάλλιον οὐδὲ λαμπρότερον οὐδ' εὐσεβέστερον λαθὼν ἑκείνου τὴν βασιλείαν. καὶ τούτοις ἑκείνως ἂν τις μάλιστα πιστεύσαιαν, εἰ σφόδρα τοῖς λεγομένοις ἀπιστήσας ἐξετάξαι ἐπιχειρήσαιαν, ὅπως ἕκαστος ἐτυράνευσε. φανήσομαι γὰρ οὐκ ἕκ παντὸς τρόπου μεγάλα λέγειν προθυμούμενος ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν οὕτω περὶ αὐτοῦ θρασέως εἰρηκῶς.

40 (ιη΄) Εἰ μὲν οὖν ἐπὶ μικροῖς διήνεγκε, τοιούτων ἂν καὶ τῶν λόγων αὐτῷ προσήκειν ἀξιούσθαι· νῦν δ' ἅπαντες ἂν ὁμολογήσαιαν τυραννίδα καὶ τῶν θεῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων μέγιστον καὶ σεμνότατον καὶ περιμαχητότατον εἶναι. τὸν δὲ τὸ κάλλιστον τῶν ὄντων κάλλιστα κτησάμενον τίς ἂν ῥήτωρ ἢ ποιητὴς ἢ λόγων εὐρετὴς ἀξίως τῶν πεπραγμένων ἐπαινέσαιαν;

41 (ιθ΄) Οὐ τοίνυν ἐν τούτοις ὑπερβαλλόμενος ἐν τοῖς ἄλλοις εὐρεθήσεται καταδεέστερος γενόμενος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν εὐφύεστατος ὢν τὴν γνώμην καὶ πλεῖστα κατορθοῦν δυνάμενος, ὅμως οὐκ ᾤθηθι δεῖν ὀλιγωρεῖν οὐδ' αὐτοσχεδιάζειν περὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐν τῷ ζητεῖν καὶ φροντίζειν καὶ βουλεύεσθαι τὸ πλεῖ-

στον τοῦ χρόνου διέτρισθεν, ἡγούμενος μὲν, εἰ καλῶς τὴν αὐτοῦ φρόνησιν παρασκευάσειεν, ὁμοίως αὐτῇ καὶ τὴν βασιλείαν ἔξειν. θουμάζων δ' ὅσοι τῶν μὲν ἄλλων ἕνεκα τῆς ψυχῆς ποιοῦνται τὴν ἐπιμελείαν, αὐτῆς δὲ ταύτης μηδὲν τυγχάνουσι φροντίζοντες. 42 ἔπειτα καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τὴν αὐτὴν διάνοιαν εἶχεν· ὁρῶν γὰρ τοὺς ἄριστα τῶν ὄντων ἐπιμελουμένους ἐλάχιστα λυπουμένους, καὶ τὰς ἀλγυθινὰς τῶν βραθυμιῶν οὐκ ἐν ταῖς ἀργίαις ἀλλ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις καὶ καρπερίαις ἐνούσας, οὐδὲν ἀνεξέταστον παρέλιπεν, ἀλλ' οὕτως ἀκριβῶς καὶ τὰς πράξεις ἦδει καὶ τῶν πολιτῶν ἕκαστον ἐγίνωσκεν, ὥστε μήτε τοὺς ἐπιβουλεύοντας αὐτῇ φθάνειν μήτε τοὺς ἐπικαιεῖς ὄντας λανθάνειν ἀλλὰ πάντας τυγχάνειν τῶν προσηκόντων· οὐ γὰρ ἐξ ὧν ἐτέρων ἤκουεν οὐτ' ἐκόλαζεν οὐτ' ἐτίμα τοὺς πολίτας, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς συνῆδει τὰς κρίσεις ἐποιεῖτο περὶ αὐτῶν. ἐν τοιαύταις δ' ἐπιμελείαις αὐτὸν καταστή- 43 σας οὐδὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἕκαστην προσπιπτόντων οὐδὲ περὶ ἐν πεπλανημένως εἶχεν, ἀλλ' οὕτω θεοφιλῶς καὶ φιλανθρώπως διήκει τὴν πόλιν, ὥστε τοὺς εἰσαφικνουμένους μὴ μάλλον Ἑθαγόραν τῆς ἀρχῆς ζηλοῦν ἢ τοὺς ἄλλους τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας· ἅπαντα γὰρ τὸν χρόνον διετέλεσεν οὐδένα μὲν ἀδικῶν, τοὺς δὲ χρηστοὺς τιμῶν, καὶ σφόδρα μὲν ἀπάντων ἄρχων, νομίμως δὲ τοὺς ἐξαμαρτόντας κολάζων· οὐδὲν μὲν συμβούλων δεόμε- 44 νος, ὅμως δὲ τοῖς φίλοις συμβουλευόμενος· πολλὰ μὲν τῶν χρωμένων ἠττώμενος, ἅπαντα δὲ τῶν ἐχθρῶν περιγιγνώμενος· σεμνὸς ὢν οὐ ταῖς τοῦ προσώπου συναγωγαῖς ἀλλὰ ταῖς τοῦ βίου κατασκευαῖς· οὐδὲ πρὸς ἐν ἀτάκτως οὐδ' ἀνομιάλως διακείμενος ἀλλ' ὁμοίως τὰς ἐν τοῖς ἔργοις ὁμολογίας, ὥσπερ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διαφυλάτταν· μέγα φρονῶν οὐκ ἐπὶ τοῖς διὰ τύχην ἀλλ' ἐπὶ τοῖς 45 δι' αὐτὸν γιγνομένοις· τοὺς μὲν φίλους ταῖς εὐεργεσίαις ὑφ' αὐτῇ ποιούμενος, τοὺς δ' ἄλλους τῇ μεγαλοψυχίᾳ καταδουλούμενος· φοβερὸς ὢν οὐ τῇ πολλοῖς χαλεπαίνειν ἀλλὰ τῇ πολὺ τὴν τῶν ἄλ-

λων φύσιν υπερβάλλειν ἡγούμενος τῶν ἡδονῶν ἀλλ' οὐκ ἀγόμενος ὑπ' αὐτῶν ὀλίγοις πόνοις πολλὰς βραστάνας κτώμενος ἀλλ' οὐ διὰ μικρὰς βραθυμίας μεγάλους πόνους ὑπολειπόμενος ἔλωε οὐδὲν παραλείπων ὧν προσεῖνα· δεῖ τοῖς βασιλευσιν, ἀλλ' ἐξ ἐκάστης τῆς πολιτείας ἐξειλεγμένους τὸ βέλτιστον, καὶ δημοτικὸς μὲν ὧν τῆ τοῦ πλῆθους θεραπείᾳ, πολιτικὸς δὲ τῆ τῆς πόλεως ἕλης διοικήσει, στρατηγικὸς δὲ τῆ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐβουλίᾳ, τυραννικὸς δὲ τῷ πᾶσι τούτοις διαφέρειν. καὶ ταυτ' ὅτι προσῆν Εὐαγόρα, καὶ πλείω τούτων, ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων βῆδρον καταμαθεῖν.

47 (κ') Παραλαβὼν γὰρ τὴν πόλιν ἐκβεβαρβαρωμένην καὶ διὰ τὴν τῶν Φοινίκων ἀρχὴν οὔτε τοὺς Ἑλληνας προσδεχομένην οὔτε τέχνας ἐπισταμένην οὔτ' ἐμπορίῳ χρωμένην οὔτε λιμένα κεκτημένην ταῦτά τε πάντα διώρθωσε καὶ πρὸς τούτοις καὶ χώραν πολλὴν προσεκτήσατο καὶ τείχῃ προσπεριεβάλετο καὶ τριήρεις ἐναυπηγήσατο καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς οὕτως ἠῤῥησε τὴν πόλιν, ὥστε μηδεμιᾶς τῶν Ἑλληνίδων ἀπολειεῖσθαι, καὶ δύναμιν τοσαύτην ἐνεποίησεν ὥστε πολλοὺς φοβεῖσθαι τῶν πρότερον καταφρονούντων αὐτῆς, καίτοι τυλικαύτας ἐπιδόσεις τὰς πόλεις λαμβάνειν οὐχ οἷόν τ' ἐστίν, ἦν μὴ τις αὐτὰς διοικῆ τοιούτοις ἦθεσιν, οἷσις Εὐαγόρας μὲν εἶχεν, ἐγὼ δ' ὀλίγω πρότερον ἐπειράθην διελεθεῖν. ὥστ' οὐ δέδοικα, μὴ φανῶ μεῖζω λέγων τῶν ἐκείνῳ προσόντων ἀλλὰ μὴ πολὺ λίαν ἀπολειεῖσθω τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. τίς γὰρ ἂν ἐφίκοιτο τοιαύτης φύσεως; ὅς οὐ μόνον τὴν αὐτοῦ πόλιν πλείονος ἀξίαν ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον ἕλον τὸν περιέχοντα τὴν νῆσον ἐπὶ πραότητα καὶ μετριότητα προήγαγε· πρὶν μὲν γε λαβεῖν Εὐαγόραν τὴν ἀρχὴν οὕτως ἀπροσίστως καὶ χαλεπῶς εἶχον, ὥστε καὶ τῶν ἀρχόντων τούτους ἐνόμιζον εἶναι βελτίστους, οἵτινες ὁμότατα πρὸς τοὺς Ἑλληνας διακαίμενοι τυγχάνοιεν· νῦν δὲ τοσοῦτον μεταπεπτώκασιν ὥστ' ἀμιλλᾶσθαι μὲν, οἵτινες αὐτῶν δόξουσι φιλέλληνας εἶναι μάλιστα, παιδοποιεῖσθαι δὲ τοὺς πλεί-

48
49
50

στοὺς αὐτῶν γυναῖκας λαμβάνοντας παρ' ἡμῶν, χαίρειν δὲ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τοῖς Ἑλληνικοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς παρὰ σφίσι αὐτοῖς, πλείους δὲ καὶ τῶν περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τῶν περὶ τὴν ἄλλην παιδείου ἐν τούτοις τοῖς τόποις διατρέθειν, ἢ παρ' οἷς πρότερον εἰωθότες ἦσαν. καὶ τούτων ἀπάντων οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν Εὐαγόραν αἴτιον εἶναι προσομολογήσειε.

(κα΄) Μέγιστον δὲ τεκμήριον καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς οἰο- 51
 τήτος τῆς ἐκείνου· τῶν γὰρ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ καλοὶ κάγαθοὶ τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀπολιπόντες ἦλθον εἰς Κύπρον οἰκήσοντες, ἡγούμενοι κουφοτέραν καὶ νομιμωτέραν εἶναι τὴν Εὐαγόρου βασιλείαν τῶν οἰκοι πολιτειῶν. ὧν τοὺς μὲν ἄλλους ὀνομαστὶ διεληθεῖν πολὺ ἂν ἔργον εἴη· Κόνωνα δὲ τὸν διὰ πλείστας ἀρετὰς 52
 πρωτεύσαντα τῶν Ἑλλήνων τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι δυστυχήσας ἐξ ἀπάντων ἐκλεξάμενος ὡς Εὐαγόραν ἦλθε, νομίσας καὶ τῷ σώματι βεβαιωτάτην εἶναι τὴν παρ' ἐκείνῳ καταφυγὴν καὶ τῇ πόλει τάχιστ' ἂν αὐτὸν γενέσθαι βοηθόν; καὶ πολλὰ πρότερον ἦδη κατωρθωκῶς οὐδὲ περὶ ἐνὸς πώποτε πράγματος ἔδοξεν ἄμεινον ἢ περὶ τούτου βουλευσασθαι· συνέβη γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν ἀφίξιν 53
 τὴν εἰς Κύπρον καὶ ποιῆσαι καὶ παθεῖν πλείστ' ἀγαθὰ. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔφθασαν ἀλλήλοις πλησιάσαντες καὶ περὶ πλείονος ἐποιήσαντο σφᾶς αὐτοὺς ἢ τοὺς πρότερον οἰκείους ὄντας. ἔπειτα περὶ τε τῶν ἄλλων ὁμοροῦντες ἅπαντα τὸν χρόνον διετέλεσαν καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχον. ὁρῶντες 54
 γὰρ αὐτὴν ὑπὸ Λακεδαιμονίοις οὖσαν καὶ μεγάλη μεταβολῇ κεχρημένην λυπηρῶς καὶ βαρέως ἔφερον, ἀμφοτέροι προσήκοντα ποιῶντες· τῷ μὲν γὰρ ἦν φύσει πατρίς, τὸν δὲ διὰ πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας νόμῳ πολίτην ἐπεποίηντο. σκοπούμενοι δ' αὐτοῖς ὅπως τῶν συμφορῶν αὐτὴν ἀπαλλάξουσι, ταχὺν τὸν καιρὸν Λακεδαιμόνιοι παρεσκεύασαν· ἄρχοντες γὰρ τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν εἰς τοῦτ' ἀπληστίας ἦλθον, ὥστε

55 καὶ τὴν Ἀσίαν κακῶς ποιεῖν ἐπεχείρησαν. λαβόντες δ' ἐκεῖνοι
 τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν βασιλέως ἀπορούν-
 των, ὅτι χρήσονται τοῖς πράγμασιν, ἐδίδασκον αὐτοὺς μὴ κατὰ
 γῆν ἀλλὰ κατὰ θάλατταν ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λα-
 κεδαιμονίους, νομίζοντες, εἰ μὲν πεζὸν στρατόπεδον καταστή-
 σαιντο καὶ τούτῳ περιγένοιτο, τὰ περὶ τὴν ἤπειρον μόνον κα-
 λῶς ἔξειν, εἰ δὲ κατὰ θάλατταν κρατήσαιαν, ἅπασαν τὴν Ἑλ-
 56 λάδα τῆς νίκης ταύτης μεθέξειν. ὅπερ συνέβη· πεισθέντων γὰρ
 ταῦτα τῶν στρατηγῶν καὶ ναυτικοῦ συλλεγέντος Λακεδαιμόνιοι
 μὲν κατεναυμαχίθησαν καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπεστερήθησαν, οἱ δ' Ἑλ-
 λῆνες ἠλευθερώθησαν, ἣ δὲ πόλις ἡμῶν τῆς τε παλαιᾶς δόξης
 μέρος τι πάλιν ἀνέλαθε καὶ τῶν συμμάχων ἡγεμῶν κατέστη, καὶ
 ταῦτ' ἐπράχθη Κόνωνος μὲν στρατηγούontos, Εὐαγόρου δὲ τούτῳ τε
 57 παρασχόντος καὶ τῆς δυνάμεως τὴν πλείστην παρασκευάσαντος.
 ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς μὲν αὐτοὺς ἐτιμήσαμεν ταῖς μεγίσταις τιμαῖς καὶ
 τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐστήσαμεν, ὅπερ τὸ τοῦ Διὸς ἄγαλμα τοῦ
 σωτήρος, πλησίον ἐκεῖνου τε καὶ σφῶν αὐτῶν, ἀμφοτέρων ὑπό-
 μνημα καὶ τοῦ μεγέθους τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς φιλίας τῆς πρὸς
 ἀλλήλους.

(κβ') Βασιλεὺς δ' οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε περὶ αὐτῶν,
 ἀλλ' ὅσῳ μείζω καὶ πλείονος ἄξια κατειργάσαντο, τοσούτῳ μάλ-
 λον ἔδαισεν αὐτούς· περὶ μὲν οὖν Κόνωνος ἄλλος ἡμῖν ἔσται λό-
 γος· ὅτι δὲ πρὸς Εὐαγόρου οὕτως ἔσχεν, οὐδ' αὐτὸς λαθεῖν ἐξή-
 58 τησε· φαίνεται γὰρ μᾶλλον μὲν σπουδάσας περὶ τὸν ἐν Κύπρῳ
 πόλεμον ἢ περὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον
 ἐκεῖνον ἀνταγωνιστὴν νομίσας ἢ Κύρον τὸν περὶ τῆς βασιλείας
 ἀμφισβητήσαντα. μέγιστον δὲ τεκμήριον· τοῦ μὲν γὰρ ἀκούων τὰς
 παρασκευὰς τοσούτον κατεφρόνησεν, ὥστε διὰ τὸ μὴ φροντίζειν
 μικροῦ δεῖν ἔλαθεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ βασιλείου ἐπιστάς· πρὸς δὲ του-
 τον οὕτως ἐκ πολλοῦ περιδεῶς ἔσχεν, ὥστε μεταξὺ πάσων ἐὺ

πολεμῆν πρὸς αὐτὸν ἐπεχείρησε, δίκαια μὲν οὐ ποιῶν, οὐ μὲν
 παντάπασιν ἀλόγως βουλευσάμενος. ἠπίστατο μὲν γὰρ πολλοὺς 59
 καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐκ ταπεινῶν καὶ φαύλων
 πραγμάτων μεγάλας δυναστείας καταργασαμένους, ἠσθάνετο δὲ
 τὴν Εὐαγόρου μεγαλοφυχίαν καὶ τὰς ἐπιδόσεις αὐτῆ καὶ τῆς δό-
 ξης καὶ τῶν πραγμάτων οὐ κατὰ μικρὸν γιγνομένης ἀλλὰ καὶ τὴν
 φύσιν ἀνυπέρβλητον ἔχοντα καὶ τὴν τύχην αὐτῆ συναγωνιζομέ-
 νην· ὥστ' οὐχ ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὀργιζόμενος ἀλλὰ περὶ τῶν 60
 μελλόντων φοβούμενος, οὐδὲ περὶ Κύπρου μόνον δεδιώς ἀλλὰ πολὺ
 περὶ μειζόνων ἐποιήσατο τὸν πόλεμον πρὸς αὐτόν· οὗτω δ' οὖν
 ὄρμησεν, ὥστ' εἰς τὴν στρατείαν ταύτην πλέον ἢ τάλαντα πεντα-
 κισχίλια καὶ μύρια κατηνάλωσεν. (κγ') Ἄλλ' ὅμως Εὐαγόρας 61
 πάσαις ἀπολελειμμένους ταῖς δυνάμεισιν, ἀντιτάξας τὴν αὐτοῦ
 γνώμην πρὸς τὰς οὕτως ὑπερμεγέθεισ παρασκευάς, ἐπέδειξεν αὐ-
 τὸν ἐν τούτοις πολὺ θαυμαστότερον ἢ τοῖς ἄλλοις τοῖς προσηρημέ-
 νοις. ὅτε μὲν γὰρ αὐτὸν εἶων εἰρήνην ἄγειν, τὴν αὐτοῦ πόλιν μό- 62
 νην εἶχεν· ἐπειδὴ δ' ἠναγκάσθη πολεμῆν, τοιοῦτος ἦν καὶ τοιοῦ-
 τον εἶχε Πνυταγόραν τὸν υἱὸν τὸν αὐτοῦ συναγωνιστήν, ὥστε μι-
 κροῦ μὲν ἐδέησε Κύπρον ἅπασαν κατασχεῖν, Φοινίκην δ' ἐπόρ-
 θησε, Τύρον δὲ κατὰ κράτος εἶλε, Κιλικίαν δὲ βασιλέως ἀπέ-
 στησε, τοσοῦτους δὲ τῶν πολεμίων ἀπόλωσεν, ὥστε πολλοὺς Περ-
 σῶν πενθούοντας τὰς αὐτῶν συμφορὰς μεμνήσθαι τῆς ἀρετῆς τῆς
 ἐκαίνου· τελευτῶν δ' οὕτως ἐνέπλησεν αὐτοὺς τοῦ πολεμῆν, ὥστ' 63
 εἰθισμένων τὸν ἄλλον χρόνον τῶν βασιλέων μὴ διαλλάττεσθαι τοῖς
 ἀποσταῖσι, πρὶν κύριοι γένοιντο τῶν σωματίων, ἄσμενοι τὴν εἰρήνην
 ἐποιήσαντο, λύσαντες μὲν τὸν νόμον τοῦτον, οὐδὲν δὲ κινήσαντες
 τῆς Εὐαγόρου τυραννίδος, καὶ Λακεδαιμονίων μὲν τῶν καὶ δόξαν 64
 καὶ δύναμιν μεγίστην ἔχόντων κατ' ἐκαίνον τὸν χρόνον ἐντὸς
 τριῶν ἐτῶν ἀφείλετο τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρα δὲ πολεμήσας δέκα
 ἔτη τῶν αὐτῶν κύριον αὐτὸν κατέλιπεν, ὧνπερ ἦν καὶ πρὶν εἰς

τὸν πόλεμον εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πάντων δεινότατος· τὴν γὰρ πόλιν ἦν Εὐαγόρας ἐτέρου τυραννοῦντος μετὰ πεντήκοντ' ἀνδρῶν εἶλε, ταύτην βασιλεὺς ὁ μέγας τοσαύτην δύναμιν ἔχων οὐχ οἶός τ' ἐγένετο χειρώσασθαι.

- 65 (κδ') Καίτοι πῶς ἂν τις τὴν ἀνδρείαν ἢ τὴν φρόνησιν ἢ συμπάσαν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου φανερώτερον ἐπιδείξειεν ἢ διὰ τιοσούτων ἔργων καὶ κινδύνων; οὐ γὰρ μόνον φανεῖται τοὺς ἄλλους πολέμους ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἡρώων ὑπερβαλλόμενος, τὸν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ὑμνούμενον. οἱ μὲν γὰρ μεθ' ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος Τροίαν μόνην εἶλον, ὁ δὲ μίαν πόλιν ἔχων πρὸς ἅπασαν τὴν Ἀσίαν ἐπολέμησεν ὥστ', εἰ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἐγκωμιάζειν αὐτὸν ἠβουλήθησαν, ὅσοι περ ἐκείνους, πολλὸ ἂν μείζω καὶ τὴν δό-
- 66 ξαν αὐτῶν ἔλαθε. (κε') Τίνα γὰρ εὐρήσομεν τῶν τότε γενομένων, εἰ τοὺς μύθους ἀφέντες τὴν ἀλήθειαν σκοποῦμεν, ταιαῦτα διαπεπραγμένον, ἢ τίνα τοσοῦτων μεταβολῶν ἐν τοῖς πράγμασιν αἴτιον γεγενημένον; ὅς αὐτὸν μὲν ἐξ ἰδιώτου τύραννον κατέστησε, τὸ δὲ γένος ἅπαν ἀπεληλαμένον τῆς πολιτείας εἰς τὰς προσηκούσας τιμὰς πάλιν ἐπανήγαγε, τοὺς δὲ πολίτας ἐκ βαρβάρων μὲν Ἑλλήνας ἐποίησεν, ἐξ ἀνάδρων δὲ πολεμικούς, ἐξ ἀδόξων δ' ὀνο-
- 67 μαστούς, τὸν δὲ τόπον ἄμικτον ὄλον παραλαβὼν καὶ παντάπασιν ἐξηγριωμένον ἡμερώτερον καὶ πραότερον κατέστησεν, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις εἰς ἔχθραν μὲν βασιλεῖ καταστάς, οὕτως αὐτὸν ἡμύνατο καλῶς, ὥστ' ἀείμνηστον γεγενῆσθαι τὸν πόλεμον τὸν περὶ Κύπρον, ὅτε δ' ἦν αὐτῷ σύμμαχος, τοσοῦτῳ χρησιμώτερον αὐτὸν πα-
- 68 ρέσχε τῶν ἄλλων, ὥστ' ὁμολογουμένως μεγίστην αὐτῷ συμβαλέσθαι δύναμιν εἰς τὴν ναυμαχίαν τὴν περὶ Κνίδον, ἧς γενομένης, βασιλεὺς μὲν ἀπάσης τῆς Ἀσίας κύριος κατέστη, Λακεδαιμόνιοι δ' ἀντὶ τοῦ τὴν ἠπειρον πορθεῖν περὶ τῆς αὐτῶν κινδυνεύειν ἠναγκάσθησαν, οἱ δ' Ἑλλήνες ἀντὶ δουλείας αὐτονομίας ἔτυχον, Ἀθηναῖοι δὲ τοσοῦτον ἐπέδωσαν, ὥστε τοὺς πρότερον αὐτῶν ἄρχοντας ἐλθεῖν

αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν δῶσοντας. (κξ') Ὡστ', εἴ τις ἔροϊτό με, τί 69 νομίζω μέγιστον εἶναι τῶν Εὐαγόρα πεπραγμένων, πότερον τὰς ἐπιμελείας καὶ τὰς παρασκευὰς τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους, ἐξ ὧν τὰ προειρημμένα γέγονεν, ἢ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἢ τὴν κατὰληψιν τῆς βασιλείας, ἢ τὴν ὅλην τῶν πραγμάτων διοίκησιν, εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἂν κατασταίην· ἀεὶ γὰρ μοι δοκεῖ μέγιστον εἶναι καὶ θαυμαστότατον, καθ' ὅτι ἂν αὐτῶν ἐπιστήσω τὴν διάνοιαν.

(κξ') Ὡστ', εἴ τινες τῶν προγεγενημένων δι' ἀρετὴν ἀθάνατοι 70 γεγόνασιν, οἷμαι κάκεινον ἠξιῶσθαι ταύτης τῆς δωρεᾶς, σημεῖοις χρώμενος, ὅτι καὶ τὸν ἐνθάδε χρόνον εὐτυχέστερον καὶ θεοφιλέστερον ἐκείνων διαβεβίωκα. τῶν μὲν γὰρ ἡμιθέων τοὺς πλείστους καὶ τοὺς ὀνομαστοτάτους εὐρήσομεν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεσόντας, Εὐαγόρας δ' οὐ μόνον θαυμαστότατος ἀλλὰ καὶ μακαριστότατος ἐξ ἀρχῆς ὧν διετέλεσε. (κη') Τί γὰρ ἀπέλιπεν 71 εὐδαιμονίας; ὅς τοιούτων μὲν προγόνων ἔτυχεν, οἷων οὐδεὶς ἄλλος, πλὴν εἴ τις ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐκείνῳ γέγονε, τοσοῦτον δὲ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ γνώμῃ τῶν ἄλλων διήνεγκεν, ὥστε μὴ μόνον Σαλαμῖνος ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀσίας ἀπάσης ἄξιός εἶναι τυραννεῖν, κάλλιστα δὲ κτησάμενος τὴν βασιλείαν ἐν ταύτῃ τὸν βίον διετέλεσε, θνητὸς δὲ γενόμενος ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτοῦ μνήμην κατέλιπε, τοσοῦτον δ' ἐβίω χρόνον, ὥστε μήτε τοῦ γήρωτος ἄμιρος γενέσθαι μήτε τῶν νόσων μετασχεῖν τῶν διὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν γιγνομένων. πρὸς δὲ τούτοις, ὃ δοκεῖ σπανιώτατον εἶναι καὶ χα- 72 λεπώτατον, εὐπαιδίας τυχεῖν ἅμα καὶ πολυπαιδίας, οὐδὲ τούτου διήμαρτεν, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' αὐτῇ συνέπεσε. καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι τῶν ἐξ αὐτοῦ γεγονότων οὐδὲν κατέλιπεν ἰδιωτικοῖς ὀνόμασι προσ- αγορευόμενον, ἀλλὰ τὸν μὲν βασιλέα καλούμενον, τοὺς δ' ἄνακτας, τὰς δ' ἀνάσσας. Ὡστ', εἴ τινες τῶν ποιητῶν περὶ τινος τῶν προ- γεγενημένων ὑπερβολαῖς κέχρηται, λέγοντες, ὡς ἦν θεὸς ἐν ἀν-

θρώποις ἢ δαίμων θνητός, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα περὶ τὴν ἐκείνου φύσιν ῥηθῆναι μάλιστα ἂν ἀρμόσειε.

73 (κθ') Τῶν μὲν οὖν εἰς Εὐαγόραν πολλὰ μὲν οἶμαι παραλι-
πεῖν ὑστερίζω γὰρ τῆς ἀκριβῆς τῆς ἐμιαυτοῦ, μεθ' ἧς ἀκριβέστερον
καὶ φιλοπονώτερον ἐξείργασάμην ἂν τὸν ἔπαινον τοῦτον· οὐ μὴν
ἀλλὰ καὶ νῦν, ὅσον κατὰ τὴν ἐμὴν δύναμιν, οὐκ ἀνεγκωμιάστis
ἔστιν. (λ') Ἐγὼ δ', ὦ Νικόκλειε, ἠγούμαι καλὰ μὲν εἶναι μνη-
μεῖα καὶ τὰς τῶν σφμάτων εἰκόνας, πολὺ μὲντοι πλείονος ἀξίας
τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας, ἃς ἐν τοῖς λόγοις ἂν τις μό-
74 νον τοῖς τεχνικῶς ἔχουσι θεωρήσειε, προκρίνω δὲ ταύτας πρῶτον
μὲν εἰδῶς τοὺς καλοὺς κάγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν οὐχ οὕτως ἐπὶ τῷ
κάλλει τοῦ σώματος σεμνωμένους ὡς ἐπὶ τοῖς ἔργοις καὶ τῇ
γνώμῃ φιλοτιμουμένους· ἔπειθ' ὅτι τοὺς μὲν τύπους ἀναγκαῖον
παρὰ τούτοις εἶναι μόνους, παρ' οἷς ἂν σταθῶσι, τοὺς δὲ λόγους
ἐξενεχθῆναι θ' οἶόν τ' ἔστιν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διαδοθέντας ἐν
75 ταῖς τῶν εὐφρονούντων διατριβαῖς ἀγαπᾶσθαι, παρ' οἷς κρείττον
ἔστιν ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὐδοκίμειν· πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι
τοῖς μὲν πεπλασμένοις καὶ τοῖς γεγραμμένοις οὐδεὶς ἂν τὴν τοῦ
σώματος φύσιν ὀμειώσειε, τοὺς δὲ τρόπους τοὺς ἀλλήλων καὶ τὰς
διανοίας τὰς ἐν τοῖς λεγομένοις ἐνούσας ῥᾶδιόν ἐστι μιμῆσθαι
76 τοῖς μὴ βῆθημειν αἰρουμένοις ἀλλὰ χρῆστοις εἶναι βουλομένοις.

(λα') Ὡν ἕνεκα καὶ μᾶλλον ἐπεχείρησα γράφειν τὸν λόγον τοῦ-
τον, ἠγούμενος καὶ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς παισὶ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς
ἀπ' Εὐαγόρου γεγονόσι πολὺ καλλίστην ἂν γενέσθαι ταύτην τὴν
παράκλησιν, εἴ τις ἀθροίσας τὰς ἀρετὰς τὰς ἐκείνου καὶ τῷ λόγῳ
77 κοσμήσας παραδοίῃ θεωρεῖν ὑμῖν καὶ συνδιατρέθειν αὐταῖς, τοὺς
μὲν γὰρ ἄλλους προτρέπομεν ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐτέρους ἐπαι-
νούντες, ἵνα ἕγλουντες τοὺς εὐλογομένους τῶν αὐτῶν ἐκείνοις
ἐπιτηδευμάτων ἐπιθυμῶσιν, ἐγὼ δὲ σὲ καὶ τοὺς σοῖς οὐκ ἄλλο-
τρίοις παραδείγμασι χρώμενος ἀλλ' οἰκείοις παρακαλῶ καὶ συμ-

βουλευῶ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως καὶ λέγειν καὶ πράττειν μη-
 δενὸς ἦττον δυνήσῃ τῶν Ἑλλήνων. (λβ') Καὶ μὴ νόμιζέ με κατα- 78
 γιγνώσκεις, ὡς νῦν ἀμελεῖς, ὅτι πολλάκις σοι διακελεύομαι περὶ
 τῶν αὐτῶν· οὐ γὰρ οὐτ' ἐμὲ λέληθας οὔτε τοὺς ἄλλους, ὅτι καὶ
 πρῶτος καὶ μόνος τῶν ἐν τυραννίδι καὶ πλοῦτι καὶ τρυφαῖς ὄντων
 φιλοσοφεῖν καὶ πονεῖν ἐπιμελεῖρηκας οὐδ' ὅτι πολλοὺς τῶν βασι-
 λέων ποιήσεις ζηλώσαντας τὴν σὴν παιδείουσι τούτων τῶν δια-
 τριβῶν ἐπιθυμεῖν, ἀφαιμένους ἐφ' οἷς νῦν λίαν χαίρουσιν· ἀλλ' ὅμως 97
 ἐγὼ ταῦτ' εἰδὼς οὐδὲν ἦττον καὶ ποιῶ καὶ ποιήσω ταυτόν, ὅπερ
 ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι οἱ θεαταί· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι παρακελεύ-
 ονται τῶν δρομέων οὐ τοῖς ἀπολελειμμένοις ἀλλὰ τοῖς περὶ τῆς
 νίκης ἀμιλλομένοις. (λγ') Ἐμὸν μὲν οὖν ἔργον καὶ τῶν ἄλλων 80
 φίλων τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ γράφειν, ἐξ ὧν μέλλομέν σε παρο-
 ξύνειν ὀρέγεσθαι τούτων, ὧνπερ καὶ νῦν τυγχάνεις ἐπιθυμῶν· σοὶ
 δὲ προσήκει μηδὲν ἐλλείπειν ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῇ παρόντι καὶ τὸν
 λοιπὸν χρόνον ἐπιμελεῖσθαι καὶ τὴν ψυχὴν ἀσκεῖν, ὅπως ἄξιός
 ἔσῃ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων· ὡς ἅπασι μὲν
 προσήκει περὶ πολλοῦ ποιῆσθαι τὴν φρόνησιν, μάλιστα δ' ὑμῖν
 τοῖς πλείστον καὶ μεγίστων κυρίοις οὔσι. χρὴ δ' οὐκ ἀγαπᾶν, εἰ 81
 τῶν παρόντων τυγχάνεις ὧν ἤδη κρείττων, ἀλλ' ἀγανακτεῖν, εἰ
 τοιοῦτος μὲν ὧν αὐτὸς τὴν φύσιν, γεγονώς δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ
 Διός, τὸ δ' ὑπογυιότατον ἐξ ἀνδρῶς τοιοῦτου τὴν ἀρετὴν, μὴ πολὺ
 διαίσεις καὶ τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἐν ταῖς αὐταῖς σοι τιμαῖς ὄντων.
 ἔστι δ' ἐπὶ σοὶ μὴ διαμαρτεῖν τούτων· ἂν γὰρ ἐμμένῃς τῇ φιλο-
 σοφίᾳ καὶ τοσοῦτον ἐπιιδίῃς, ὅσον περ νῦν, ταχέως γενήσῃ ται-
 οῦτος, οἷόν σε προσήκει.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Α'. Ὁ Ἰσοκράτης ἐκθέτει τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἔγραψε πρὸς Δημόνικον, ὁμιλεῖ περὶ ἀρετῆς καὶ ἀναφέρει τὰ προτερόματα τοῦ Ἰπποκρίτου, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ ὡς πρότυπον εἰς τὸν νόον του Δημόνικον (§§ 1-12).

§ 1-3. ἐν πολλοῖς· ἐνν. πράγμασι. — διεστώσας· κατηγορημ. μτχ. ἐκ τοῦ εὐρήσομεν. — εὐρήσομεν· ἐνν. ἐὰν ἐξετάσωμεν. — διίσταμαι=διαφέρω. — σπουδαῖος=ἄξιος λόγου, εὐγενής. — φαῦλος=ταπεινός, χυδαῖος. — γνώμη=πεποιθήσις, ἰδέα. — διάνοια = σκέψις. — συνήθεια = συναναστροφή. — οἱ μὲν· δηλ. φαῦλοι. — οἱ δέ· δηλ. σπουδαῖοι. — διέλυσε· γνωμικὸς ἄθρ. (= συνήθως διαλύει). — ἄν... ἐξαλείψειεν· δυναμικὴ εὐκτική. — πρέπειν· ἐκ τοῦ ἡγούμενος, τὸ δὲ εἶναι ἐκ τοῦ πρέπειν. — ἀντιποιοῦμαι τινος=οἰκειοποιοῦμαι τι. — ἀντιποιοῦμαι παιδείας=λέγω ὅτι εἰμαι μορφωμένος. — δῶρον· κατηγορ. — τεκμήριον... σημεῖον, παράθεσις εἰς τὸ δῶρον. — πρὸς ὑμᾶς· πληθ. ἂν καὶ προηγείται: σοι. — εὐνοια = ἀγάπη. — συνήθεια = φιλία. — συλλαμβάνω τινί = βοηθῶ τινι. — συναγωνίζομαι τινι=συμπράττω, ὑποστηρίζω τινά. καιρὸς=περίστασις. — παιδεία=ἀνωτέρα μόρφωσις. — ἀκμῆ = κατάλληλος περίστασις. — φιλοσοφεῖν· ἐκ τοῦ ἀκμῆ (ἔστι). — φιλοσοφῶ = σπουδάζω, ἐπιδιώκω ἀνωτέραν μόρφωσιν. — ἐπανορθῶ τινι = διορθῶνω τινά, φέρω τινά εἰς τὴν εὐθειαν ὁδόν, διδάσκω τινά.

§ 4-5. προτρεπτικοὶ λόγοι = αἱ πρὸς μᾶθησιν ἀπαραίτητοι ὁδηγίαι. Ὁ Ἰσοκράτης ἐνταῦθα ἔχει ὑπ' ὄψιν του τοὺς σοφιστάς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀπέβλεπον εἰς τὴν πραγματικὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν των, ἀλλὰ ἢ προσπάθειά των ἔτεινε πρὸς τὴν ἐπίδειξιν· ἢ διδασκαλία των δηλ. εἶχε μοναδικὸν σκοπὸν τὴν ἐν τοῖς λόγοις δεινότητα, ὅπως ἀμέσως κατωτέρω λέγει ὁ Ἰσοκρ. — οὐ μὴν = ὅμως δέν. — τὸ κράτιστον (= τὸ ἄριστον) τῆς φιλοσοφίας· τοῦτο εἶναι ἡ ἠθικὴ ἐξύψωσις καὶ ἐξευγένεισις. — διατρίβω περὶ τι=ἀσχολοῦμαι, καταγίνομαι εἰς τι.—

εἰσηγοῦμαι τινα = ὀδηγῶ τινα, διδάσκω τινά.— δι' ὧν = ἐκείνοις δι' ὧν.— ἢ ἐν τοῖς λόγοις δεινότης = ἡ ῥητορική δεινότης.— ἀσκῶ τι = ἐπιτυγχάνω τι.— τὰ ἦθη = κατὰ τὰς συνηθείας.— τρόπος = χαρακτήρ.— πέφυκα = ἐκ φύσεώς εἰμι.— ἐκείνων· δηλ. τῶν συγγραφόντων τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους.— παρακαλῶ τινα = προσκαλῶ, παρακινῶ, προτρέπω τινά.— παρὰ κλησις = προτροπή τις.— εὐρίσκω τι = μὲ κάποιον εὑρίσκω τι.— παραινέσεις = συμβουλή.— γράφω = γράφω χωρὶς νὰ προσέχω νὰ κρατήσω τὸν λόγον τεχνικόν, ἀφροντίστως γράφω, φιλικῶς γράφω.— εὐρόντες... γράψαντες· εἰς τὰς λέξεις ταύτας εὐρίσκεται ἡ ἐνταῦθα παρατηρουμένη ἀντίθεσις· ὁ Ἰσοκράτης δηλ. δὲν προσεπάθησε νὰ γράψῃ ῥητορικὸν λόγον ἀλλ' ἀπλὴν φιλικὴν παραινέσιν.— τοὺς νεωτέρους· ἀντὶ τοὺς νέους.— ὀμιλῶ τινα = συναναστρέφομαι μὲ τινα.— οἰκονομῶ τὸν βίον = κυβερνῶ τὸν βίον.— ἐφικνοῦμαι τινος = ἐπιτυγχάνω τι.— γνησίως = πραγματικῶς.— ἦς· δηλ. ἀρετῆς.— βέβαιος = ἀσφαλῆς, μόνιμος.

§ 6-8. ἀνήλωσε... ἐμάρανε· πρβλ. ἐν § 1: διέλυσε.— ἐξουσία = δικαίωμα.— ῥάθυμία = ὀκνηρία.— παρασκευάζω = παρέχω.— παρασκευάζων... παρακαλῶν· μτχ. αἰτιολ.— ὠφέλησε... ἔβλαψε κ.τ.λ.· πρβλ. ἐν § 1: διέλυσε.— τῶν ἀσκούντων· ἐνν. τὸ σῶμα = τῶν ἀσκουμένων.— ἐπισκοτέω-ῶ τινα = ἐπιρρίπτω σκότος εἰς τι.— ἐπισκοτῶ ταῖς τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις = γίνομαι ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἄσκησιν τῆς ψυχῆς (τοῦ πνεύματος).— οἷς: παρ' οἷς· δηλ. ἀνθρώποις.— ἀκιβδήλωσ = γνησίως.— διάνοια = νοῦς.— συναυξηθῆ = αὐξηθῆ σὺν ταῖς διανοίαις.— δυνατὰ καθιστάσα, ἐνν. τοῖς ἀρετὴν κεκτημένοις.— ὄκνος = ὀκνηρία.— ψόγον... ἔπαινον· κατηγορ.— καθιστάσα... ὑπομένουσα... ἡγουμένη..· μτχ. αἰτιολ.— ἔργον = κατόρθωμα.— οἷς... τοῖς ἔργοις· σχῆμα καθ' ἕλον καὶ μέρος· ἀντί: ὧν... τοῖς ἔργοις.— τρόποι = ἦθη.— χαρακτήρ εὐδοξίας = σφραγίς, τύπος, γνώρισμα καλῆς φήμης.— ἐπιβάλλω τινί τι = ἐπιχύνω, ἐπιχαράττω εἰς τινά τι. Ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἀπὸ τὰ νομίσματα.— τὸν... χρόνον, ὑποκμ. εἰς τὸ δύνασθαι.— ἐκείνοις, ποιητ. αἰτιον.

§ 9-10. οὐ μὴν ἀλλὰ (= οὐ μὴν ἐκ τῶν Ἑρακλέους καὶ Θησέως ἔργων ἔστι σοι καταμαθεῖν, ἀλλὰ καί): κάμνει ἰσχυρὰν

ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα καὶ προσθέτει νέον τι. — προαίρεσις = ἐπιθυμία, φρόνημα, ἀρχή. — ὀλιγορῶ τινος = παραμελῶ τι. — τοῖς πόνοις... τῇ ψυχῇ, δοτ. τροπ. — τῇ ψυχῇ ὑπέμενε = περιφρονῶν τοὺς κινδύνους διὰ τῆς ψυχῆς συγχρόνως ἐξήσκει αὐτήν. — παρακαίρως = ὑπερμέτρως. — τὰ ὑπάρχοντα = ἡ περιουσία. — ταπεινῶς = πτωχικά. — κοινὸς τοῖς φίλοις = ὁ ἀνήκων εἰς τοὺς φίλους, ὁ μὴ διακρίνων τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τοὺς φίλους. — θαυμάζω τινὰ = ἐκτιμῶ τινα. — σπουδάζω περὶ τινα = σπουδαίως καὶ σοβαρῶς ὑποστηρίζω τινὰ (προσπαθῶ νὰ ὠφελήσω τινὰ) = ἐπιζητῶ τὴν φιλίαν τινός. — οἱ γένει προσήκοντες = οἱ συγγενεῖς. — ἔταιρία = φιλία. — προαίρεσις = αὐθόρμητος κλίσις.

§ 11-12. ἐπιλείπει με ὁ χρόνος = μοῦ λείπει ὁ καιρὸς, δὲν μοῦ ἀρκεῖ ὁ καιρὸς. — ἐκείνου, δηλ. τοῦ Ἰπποκρίτου. — τὸ ἀκριβὲς = ἡ ἀκριβὴς ἐξιστόρησις. — φύσις = φυσικὰ προτερήματα. — ἐκφέρω τι = παρέχω τι, ἀναφέρω τι. — ἡμᾶς... δηλώσομεν... ἐξενηνόχαμεν· ὁ Ἰσοκρ. μετεχειρίσθη πληθ. ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον. — πρὸς ὃν (δηλ. τὸν Ἰπποκρίτου) = συμφῶνως πρὸς τὸν βίον τοῦ ὁποῖου. — παραδείγμα = πρότυπον. — ἡγησάμενον... γινόμενον, χρν. μτχ. — ζηλωτῆς = θαυμαστής. — αἰσχροὺς = ἐντροπή. — γραφεὺς = ζωγράφος. — ἀπεικάω = ζωγραφίζω. — ἡγοῦμαι = ἔχω ὑπ' ὄψιν μου. — ἀσκειν· πρβλ. ἐν § 6 : τῶν ἀσκούντων. — σκοπῶ ὅπως γενήσομαι = ἐξετάζω, κοιτάζω πῶς θά... — ἐπιτήδευμα = κατόρθωμα. — τὴν γνώμην, αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — διατίθεμαι τὴν γνώμην = σκέπτομαι. — οὔτω· δηλ. ὅτι πρέπει τις νὰ ἀμιλλᾶται πρὸς τοὺς ἀρίστους. — ἀκούσματα = μαθήματα. — πληροῦμαι τινος (μτφ.) = διδάσκομαι τι. — σπουδαῖος λόγος = ἠθικὸς λόγος. — πέφυκα (μετ' ἀπαρμφ.) = ἔχω φυσικὸν ἰδίωμα (νά...). — ὑποτίθεμαί τινι = συμβουλεύω τινὰ. — ἐπιδίδωμι πρὸς τι = προκόπτω εἰς τι. — εὐδοκίμῳ = ἐπιτυχάνω, ἀποκτῶ ὑπόληψιν.

B'. Αἱ ἐπὶ μέρους διδασκαλίας (παραινέσεις) τὰς ὁποίας ὁ Ἰσοκράτης ἠθέλε νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Δημοκρίτου (§§ 13-43).

§ 13-18. τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς. — εὐσεβῶ τὰ πρὸς... = εἶμαι εὐσεβῆς πρὸς τοὺς θεοὺς. — ἐμμένω τινί = μένω

πιστός εἰς τι, τηρῶ τι. — ἐκεῖνο, δηλ. τὸ θύειν. — καλοκαγαθία τῶν τρόπων = χρηστότης τῶν ἠθῶν. — δαιμόνιον = θεός. — πόλις = πολιταί. — περὶ τινα = πρὸς τινα. — τοὺς γονεῖς· μετεχειρίσθη πληθυντικόν, ἂν καὶ ὁ Ἰππώνικος εἶχεν ἀποθάνει, διότι τὰ πρὸς τοὺς γονεῖς καθήγοντα δὲν ἔπαυον καὶ μετὰ θάνατον. — ἀσκῶ τι = καταγίνομαι εἰς τι. — τὰ πρὸς τὸ σῶμα γυμνάσια = αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις. — τὰ πρὸς τὴν ῥώμην = τὰ συντείνοντα, τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν ῥώμην. — λήγω τινός = παύω ἀπὸ τι. — πονῶ = κοπιᾶζω. — δυνάμενος, ἐναντ. μτχ. — προπετής = ἀκράτητος, ἀναιδέης. — στέργω τι = ἀγαπῶ τι. — ἀποδέχομαι τι = παραδέχομαι τι, εὐχαριστοῦμαι εἰς τι. — μανικός, γίνεται ἐκ τοῦ μανία (μαίνομαι) = σύννους = σκεπτικός. — τούτοις· δοτ. ὄργαν. — τῶν νεωτέρων· πρβλ. ἐν § 5 : τοὺς νεωτέρους. — κρατοῦμαι = περιορίζομαι. — μηδέποτε μηδέν· ἢ διπλῆ ἄρνησις φανερῶναι ἔμφασιν. — ποιήσας· ὑποθ. μτχ. — συνειδήσεις· ἐπικὸς καὶ ἰωνικὸς τύπος· ὁ ἀττικὸς μέλλων τοῦ οἶδα εἶναι εἴσομαι. — ἢ μετὰ δόξης ἠδονή = ἢ τιμῆ ἠδονή. — θηρεύω = ἐπιδιώκω. — εὐλαβοῦμαι τι = φοβοῦμαι τι. — δόξα = φήμη, ἢ κοινὴ γνώμη. — δόκει = ἠγοῦ· (πρβλ. § 12). — λήσω· μέλλ. τοῦ ῥ. λανθάνω (τινά) = διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος. — παραυτίκα = πρὸς στιγμὴν. — κρύψης· ἐνν. τὸ ποιεῖν, τὴν πράξιν σου. — ὀφθῆσει· παθ. μέλλ. τοῦ ὀρῶμαι = γίνομαι φανερός. — ἐπιτιμῶ τινί τι = ἐπιπλήττω, κατηγορῶ τινα διὰ τι. — πράττουσι· ὑποθ. μτχ. — μελέτη = ἐπιμελὴς ἀσκήσις. — ἐπιστήμη = σπουδὴ, ἐπιστημονικὴ ἐργασία. — μελέταις... ἐπιστήμαις· ὁ πληθ. φανερῶναι τὰ διάφορα εἶδη τῆς μελέτης, ἐπιστήμης. — ἀκούσαντα (ἐνν. τινά)· χρν. μτχ. — καταναλίσκω τι = ἐξοδεύω, ἀφιερῶν τι. — φιληκοῖα = ἐπιμελὴς ἀκράσις. Ὁ Ἰσοκράτης ἐνταῦθα συνιστᾷ νὰ φοιτοῦν οἱ νέοι εἰς διαφόρους διαλέξεις πρὸς μὲν ῥωσίν των, ὅταν δὲν ἔχουν ἄλλην ἐργασίαν. — τοῖς ἄλλοις· ποιητ. αἰτίον. — τὰ εὑρημένα = ὅσα εὑρέθησαν. — μανθάνειν (ἐνν. σέ)· ὑποκμ. εἰς τὸ ἀπρόσωπον συμβήσεται.

§ 19-23. τῶν ἀκουσμάτων· πρβλ. § 12. — πολλά· ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀκουσμάτων. — πολλά πολλῶν· παρήχησις. — ἀπολείπει = ἀπολείπουσι (ἀμτθ.) = μᾶς ἀφήνουν. — κατοκνῶ = δυσκολεύομαι, παρα-

μελῶ.—ἐπαγγέλλομαι (ποιεῖν τι)=ὕπισχνοῦμαι, εἶμαι ἱκανὸς νά...—
 πλειῶ· κατγρ. εἰς τὸ οὐσίαν.—οὐσία = περιουσία.—τοὺς νεωτέ-
 ρους· πρβλ. § 5.—ἢ κατὰ γῆν πορεία = τὸ κατὰ ξηρὰν ταξείδι.—
 ἐπὶ τῶ... καταστήσαι· σημαίνει τὸν σκοπὸν.—τρόπος = συμπερι-
 φορά.—φιλοπροσήγορος = εὐγενής.—εὐπροσήγορος = καταδεκτι-
 κός.—προσφωνῶ τινα = χαιρετίζω τινά.—ἐντυγχάνω τινὶ τοῖς
 λόγοις=συνδιαλέγομαι μετὰ τινος.—ἠδέως ἔχω πρὸς τινα = εἶμαι
 εὖνους, τὰ ἔχω καλὰ μὲ ἕνα.—χρῶμαί τινι = συναναστρέφομαι τινα.—
 ἀπεχθής = μισητός.—ἐντευξίς = συνέντευξις, ἐπίσκεψις.—τοῖς αὐ-
 τοῖς· δηλ. ἀνθρώποις.—πλησμονή = κόρος, χορτασιά.—ὅπως ἄν.,
 τελικὴ πρότασις.—κρατοῦμαι ὑπὸ τινος=ἄρχομαι, κυριεύομαι ὑπὸ
 τινος.—κέρδους... λύπη· ἐπεξήγησις τοῦ τούτων... πάντων.—
 τοιοῦτος (δηλ. ἐγκρατής), ἐνν. ἐν τῷ κέρδει.—δι' ὧν=ἐκεῖνα δι'
 ὧν.—εὐδοκιμῶ· πρβλ. § 12.—εὐπορῶ=γίνομαι εὐπορος, πλούσιος.—
 τῇ δ' ὀργῇ... ἔχης = ἐν δὲ τῇ ὀργῇ... ἐὰν ἔχης.—παραπλησίως
 ἔχω πρὸς τινα, ὥσπερ... = διατίθεμαι, φέρομαι πρὸς τινα παρο-
 μοίως, ὅπως...—ἀμαρτάνοντα· χρν. μτχ.—τὰ τεργνὰ (οὐσιαστι-
 κῶς) = αἱ διασκεδάσεις.—αἰσχρόν· ἐνν. εἶναι· ὑποκμ. δὲ αὐτοῦ τὰ
 ἀπαρμφ. ἄρχειν... δουλεύειν.—ὑπολαμβάνω = νομίζω.—τὰ πο-
 νηρὰ (οὐσιαστικῶς)=αἱ δυστυχίαι, αἱ λῦπαι.—ἐπιβλέπω τι=παρα-
 τηρῶ τι.—ὧν· κατγρ. μτχ. ἐκ τοῦ ὑπομιμνήσκης· ὁμαλώτερον θὰ
 ἦτο· ὑπομιμνήσκης σεαυτὸν ἄνθρωπον ὄντα· ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ μτχ.
 συναφώνησε πρὸς τὸ ὑποκείμενον σὺ καὶ ὄχι πρὸς τὸ ἀντικμ. σεαυ-
 τόν.—τηρῶ τι = φυλάττω τι.—παρακαταθήκη = πᾶν ὅ,τι ἐμπι-
 στευεταί τις εἰς ἄλλον πρὸς φύλαξιν.—παρακαταθήκη λόγων = τὸ
 ἐμπιστευθὲν μυστικόν.—παρέχομαί τι=παρουσιάζω, ἐπιδεικνύω, ἔχω
 τι.—ἀγαθὸς ἀνὴρ = ἐνάρετος, ὅπως πρέπει ἄνθρωπος.—τὰ ἀπόρ-
 ρητα = τὰ μυστικά.—σιωπᾶσθαι· ἐκ τοῦ ἀπροσώπου συμφέρον, εἰς
 τὸ ὅποιον ἀναφέρονται καὶ αἱ προσωπ. δοτ. σοῖ... κἀκείνοις.—ἐπα-
 κτὸς ὄρκος = ὁ ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου ἐπαγόμενος, ἐπιβαλλόμενος.—πρό-
 φασις=λόγος, αἰτία.—αἰτία=κατηγορία.—ἀπολύων... διασώζων·
 μτχ. ὑποθ.—ἔνεκα χρημάτων· τελικὸν αἴτιον (= γιὰ χρήματα).—
 εὐορκῶ = ὀρκιζόμενος λέγω τὴν ἀλήθειαν.—ἐπιορκῶ = ὀρκιζόμενος
 λέγω ψεῦδη.—φιλοχρημάτως ἔχω = εἶμαι φιλοχρήματος.

§ 24-28. **χρῶμαί τι** = μεταχειρίζομαι τινα, φέρομαι πρὸς τινα. — **ἐκείνους*** δηλ. τοὺς πρότερον φίλους. — **διαμένειν*** ἔνν. φίλος. — **ἔχειν... μεταλλάττειν*** ἔνν. τινα (ὕποκμ.). — **πειρῶμαί τινος**=δοκιμάζω τινα. — **ἐταῖρος**=σύντροφος, γνωστός, φίλος ἀδοκίμαστος. — **τοῦτο*** δηλ. τὸ πειρᾶσθαι τῶν φίλων. — **δεόμενος*** ἔνν. κτην. — **μτχ.** — **τὸ δεῖσθαι** = τὸ ἔχειν ἀνάγκην. — **ῥητὰ** = ὅσα δύνανται νὰ λεχθῶσιν. — **ὡς ἀπορρήτων** = ὡς περὶ ἀπορρήτων. — **μηδέν*** σύστοιχον ἀντικμ. — **ἐπιστήσει*** μέλλ. τοῦ β. **ἐπίσταμαί τι** = γνωρίζω, μαθάνω τι. — **περὶ τὸν βίον** = κατὰ τὸν βίον. — **κοινωνία** = συμμετοχή. — **βασανίζω τι**=δοκιμάζω τι. — **οὔτω**=τότε. — **χρῶμαί τι** = ἐξυπηρετῶ τινα. — **τὰς δεήσεις*** ἔνα δηλ. βοήθησιν αὐτοῦς. — **αὐτεπάγγελτος** = αὐτόκλητος, μὲ ἰδικήν σου πρωτοβουλίαν. — **καιρὸς**=κακὴ περίστασις, δυστυχία. — **νικῶμαί τινος**=ὑπολείπομαι τινος, εἶμαι κατώτερός τινος* συνώνυμον τὸ **ἠτῶμαί τινος*** τὰ ῥήματα ταῦτα συντάσσονται μετὰ γεν. ὡς ἔχοντα ἔννοιαν παραθετικῆν. — **ταῖς κακοποιαῖς... ταῖς εὐεργεσίαις*** δοτ. τοῦ κατὰ τι. — **αἰσχρόν... κακοποιίας*** ἡ συμβουλή αὕτη δὲν εἶναι καὶ χριστιανική, διότι ὁ Χριστὸς ἐδίδαξεν «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν... καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς» (Ματθ. Ε', 44). — **ἀποδέχομαί τινα**=ἐγκρίνω τινα, εὐχαριστοῦμαι μὲ τινα. — **δυσχεραίνω ἐπὶ τι** = λυποῦμαι διὰ τι. — **ἀτυχοῦσι, πράττουσι*** ἔνν. τισὶ (ἀί μτχ. χρν.). — **ἀτυχῶ*** ἀντίθετον: **καλῶς πράττω**. — **πρὸς τοὺς...= ἐνώπιον τῶν παρόντων** (φίλων). — **ἀπόντων*** χρν. μτχ. — **τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα*** πρβλ. ἐν § 13: **τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς**. — **καλλωπιστής**=ὁ ἀγαπῶν τὸν περιττὸν στολισμὸν. — **ἔστι*** ἔνν. ἴδιον. — **τὸ περιεργον**=ὁ περιττὸς στολισμὸς, ἡ ἐπίδειξις. — **τὴν ὑπερβάλλουσαν** (ἔνν. τὸ μέτρον) = τὴν ὑπερβολικῆν. — **ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων... ἀπόλαυσιν*** τὸ νόημα: νὰ μὴ θεωρῆς εὐτυχίαν σου τὴν ἀπόκτησιν πολλῶν ἀλλὰ τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν ὑπαρχόντων. — **σπουδάζω περὶ τι**=δεικνύω προθυμίαν εἰς τι, θέλω νὰ ἀποκτήσω τι. — **ὥσπερ... ἂν κτήσαιτο**=ὥσπερ **πάσχοι ἂν τις εἰ κτήσαιτο ἵππον καλόν**. — **ἐπιστάμενος*** ἔνν. κτην. μτχ. — **πλοῦτος**=περιουσία. — **κατασκευάζω τι**=ποιῶ, κάμνω τι. — **ἔστι*** ἔνν. ὁ πλοῦτος. — **ἀπολαύω τινός**=μεταχειρίζομαί τι μὲ ἐλευθερίτητα. — **κτῶμαί τι** = ἀποκτῶ προσοδοφόρα κτήματα. Ὁ Ἰσοκράτης ἐντάθῃα συμβουλεύει νὰ φροντίζωμεν ὥστε ἡ περιουσία μας νὰ εἶναι χρηματικὴ καὶ

κτηματική. — δυοῖν ἔνεκεν = διὰ δύο λόγους. — ζημία = πρόστιμον (ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου). — ἐκτίνω τι = πληρώνω τι. Τὸ πρόστιμον ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ, ἄλλως συνεπήγετο ἀτιμίαν. — πρὸς τὸν ἄλλον· ὁ ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς σημαίνει ἀναφοράν. — μηδέν· ἐπιτείνει τὸ ὑπερβαλλόντως. — στέργω τι = εὐχαριστοῦμαι μὲ κάτι, ἀρκοῦμαι εἰς τι.

§ 29-33. παρ' ἀνδρί· πρέπει νὰ συνδεθῇ μὲ τὸ ὀφειλομένη. — σιτίζω τινά = τρέφω τινά. — τοὺς διδόντας· ἔνν. τροφήν. — τοὺς ὠφελούντας... βλάπτοντας· ἔνν. αὐτοὺς. — πιστευθέντες· ὑποθ. μτχ. — τῶν φίλων· γεν. δικαιρετ. — χαρίζομαι τινι = εὐχαριστῶ τινά, γίνομαι εὐάρεστος εἰς τινά. — πρὸς τὸ φαυλότατον = πρὸς μεγίστην βλάβην σου. — πρὸς τὸ βέλτιστον = πρὸς μεγίστην ὠφέλειάν σου. — ἀπεχθάνομαι τινι = γίνομαι μισητὸς εἰς τινά. — οὐχ ἔξεις... = δὲν θὰ ἔχῃς ἐκείνους οἱ ὅποιοι, χωρὶς νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν ὅτι θὰ τοὺς μισήσῃς, θὰ σὲ συμβουλεύσουν πρὸς τὸ καλόν σου. — σεμνός = ὑπερήφανος, ἀκατάδεκτος· ἀντίθετον: ὀμιλητικός. — ὄγκος = ὑπερηφάνεια. — καρτερῶ τι = ὑπομένω τι. — δύσερις (-ιδος) = ἐριστικός, γκρινιάρης, δύστροπος. — ὦν... ἀπαντῶν... εἴκων... ἐπιπλήττων... κτλ., μτχ. ὑποθ. — τραχέως = μὲ ἀπότομον τρόπον. — θυμουμένοις... πεπαυμένοις, χρν. μτχ. — σπουδάζω = σπουδαιολογῶ. — παρὰ τὰ σπουδαῖα = εἰς τὰς σπουδαίας περιστάσεις. — χαρίζομαι χάριτάς τινι = κάμνω εὐεργεσίαν εἰς τινά. — ἀχαρίστως = χωρὶς καλὸν τρόπον. — ποιοῦντες· ἔνν. χάριν. — ἀηδῶς = δυσαρέστως. — ὑπουργῶ τινι = προσφέρω ὑπηρεσίαν εἰς τινά. — φιλαίτιος = φιλοκατήγορος. — φιλεπιτιμητής = ὁ ἀγαπῶν νὰ κάμνῃ παρατηρήσεις. — παροξυντικός = ἐξερεθιστικός. — συνουσία = συναστροφή. — ἐξανίσταμαι = σηκώνομαι καὶ φεύγω. — ἀποβάλλω τι = χάνω τι. — διαμαρτάνω τινός = χάνω τι, στεροῦμαι τινος. — εὐθύνω τι = κυβερνῶ τι, διευθύνω τι. — πολλά· σύστοιχον ἀντικτμ. — τῶ... εἶναι... τῶ... ἀπολαύειν· δοτ. τοῦ τρόπου. — φρονῶ ἀθάνατα = σκέπτομαι ὡς ἀθάνατος. — μοχθηρὸς = κακός, ἐλαττωματικός. — κερδαίνοντες· τροπ. μτχ. — προσεξημίωσε· πρβλ. ἐν § 1: διέλυσε. — πολλάκις γὰρ ὦν... ἔδοσαν = πολλάκις γὰρ τοῖς ἔργοις (ὄργαν.) ἔδοσαν τὴν τιμωρίαν τούτων, ὦν ἐλύπησαν (τοὺς ἄλλους) τοῖς λόγοις. —

ῶν· καθ' ἕλξιν, ἀντί ᾧ = δι' ὅσα.— οὓς· ἀναφέρεται εἰς τὸ περὶ αὐτῶν.— τοὺς ἀπαγγελοῦντας· ἔνν. τοῦτο αὐτοῖς· ἢ κατὰ μέλλοντα μτχ. μετὰ τοῦ ἄρθρου σημαίνει τὸν μέλλοντα ἀσφαλῶς νὰ πράξῃ τι.

§ 34-39. παραδείγματα· κατηγορ. — τὸ ἀφανές· δηλ. τὸ μέλλον.— ἔχει τὴν διάγνωσιν = διαγιγνώσκειται.— εὐτυχίαν... εὐβουλίαν· ὑποκείμε. τοῦ εἶναι— ῶν (ἄν), γένους οὐδ.— ἀνακοινώσασθαι· ἔνν. ταῦτα, δηλ. περὶ ῶν ἂν αἰσχύνη...— παρρησιάζομαι = ἐλεύθερα ὁμιλῶ.— καταφανῆ ποιῶ ἑμαυτὸν = καθιστῶ τὸν ἑαυτὸν μου φανερόν, φανερώνω τὰς πραγματικὰς μου διαθέσεις (καὶ ἐπομένως ἐκτίθεμαι εἰς τοὺς φίλους μου).— τῶν σεαυτοῦ· ἔνν. πραγμάτων.— συμβούλω· κατηγορ. εἰς τὸ τινί.— ἐπιτήδευμα = πρᾶξις.— ἀποδέχομαί τινα = ἀγαπῶ τινα.— ζηλώω-ῶ τινα = μιμοῦμαι τινα.— τρόπος = βίος, διαγωγή.— θαυμάζω τινὰ = ἐκτιμῶ, περιποιοῦμαι τινα.— ἀρχὴ = δημοσία θέσις, ἀρχή.— ῶν = δι' ὅσα.— ἀνατίθημι τὰς αἰτίας τινί = ἐπιρρίπτω εἰς τινα τὰς κατηγορίας (εὐθύνας).— αἱ κοιναὶ ἐπιμέλειαι = αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι.— παρίσταμαί τινι = ὑποστηρίζω τι.— πράττουσι· μτχ. χρν.— ἔχων· κατηγορ. μτχ. ἐκ τοῦ ἀνέχου.— ἐπιείκεια = μαλακότης, εὐγένεια.— μᾶλλον ἀποδέχομαί τι = προτιμῶ τι.— τελευτήσασι δόξαν· ἀντικμ. εἰς τὸ παρασκευάζει.— μέτεστι τινί τινός = μετέχει τίς τινός.— τοῖς μοχθηροῖς· ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀδύνατον (ἔνν. ἐστὶ).— μεταλαμβάνω τινός = λαμβάνω μέρος ἐκ τινός.— τῶν κερδαινόντων· γεν. διαίρ.— μηδὲν ἄλλο· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.— οὖν = τοῖς ἄλλοις.— ἐλπίσι· δοτ. τοῦ κατὰ τι.

§ 40-43. τὰ περὶ τὸν βίον = τὰ ἀφορῶντα τὸν βίον (σου).— μέγιστον... σώματι = νοῦς ἀγαθὸς ἐν σώματι ἀνθρώπου (ἐστὶ) μέγιστον (πρᾶγμα) ἐν ἐλαχίστῳ.— τῷ σώματι... τῇ ψυχῇ· δοτ. τοῦ κατὰ τι.— τὰ δόξαντα = τὰ ἀποφασισθέντα.— ἐπισκοπῶ τι = ἐξετάζω τι.— προτρέχει· πολλοὶ ὁμιλοῦν πρὶν σκεφθῶν· εἶναι οἱ λεγόμενοι ἐπιπόλαιοι, οἱ ὅποιοι πολλάκις ἐκτίθενται εἰς κινδύνους. Τὸ «μὴ προτρέχω ἢ γλῶσσα τοῦ νοῦ» εἶναι ἀπόφθεγμα τοῦ Λακεδαιμονίου Χεῖλωνος, ἐνός τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος.— δύο... καιροὺς = δύο (καιροὺς) ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν = δύο περιστά-

σεις νὰ θεωρῆς ὡς καταλλήλους περιστάσεις τοῦ νὰ ὁμιλῆς. — ἡ περὶ ὧν... ἢ., ἐπεξήγησις τοῦ δύο (καιρούς). — περὶ ὧν = περὶ τούτων ἄ. — ἐν τούτοις· δηλ. τοῖς καιροῖς. — σιγᾶν· ἔνν. τινά. — οὕτω· δηλ. ἂν νομίζῃς. — εὐτυχῶν... δυστυχῶν· μτχ. χρν. — ἐπὶ τινι = διὰ τι. — ἀποκρύπτειν... περιπατεῖν· ὑποκμ. τινά. — ἀδοξία = ἔλλειψις δόξης, ἀφάνεια. — κατὰ τὴν ἀσφάλειαν = ἐν ἀσφαλείᾳ, ἀσφαλῶς. — κινδυνεύειν· ὑποκμ. σε (ἐννοούμενον ἐκ τῆς δοτ. προσωπικῆς σοι). — αἰσχροῦς = ὁ προξενῶν αἰσχος. — κατακρίνω τινός τι = καταδικάζω τινὰ εἰς τι. — τὸ τελευτῆσαι = ἡ τελευτή, ὁ θάνατος. — ἀπονέμω τινὶ τι ἴδιον = δίδω εἰς τινὰ τι ὡς ἰδιαιτέρον προνόμιον.

Ε'. Ἐπίλογος. Ὁ Ἰσοκράτης ἐξηγεῖ διατί ἔδωκε πολλὰς συμβουλὰς μὴ ἄρμοζούσας εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ Δημοκρίτου, ἐπαινεῖ τὰς διαθέσεις αὐτοῦ καὶ τὸν προτρέπει νὰ μεταχειρίζεται πρὸς ἡθικὴν ἐξύψωσιν καὶ ἐξενέρισίν του καὶ ταύτας καὶ τὰς συμβουλὰς παντὸς ἄλλου (§§ 44-52).

§ 44-45. εἰ πρέπει, πλwg. ἐρώτ.· τὸ εἰ = ὅτι (αἰτιολ.); διότι προηγείται τὸ β. θαυμάζω. — πολλὰ· ὑποκμ. εἰς τὸ πρέπει. — πρὸς τὴν... ἡλικίαν = ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν, εἰς τὴν (σημερινὴν) ἡλικίαν. — πραγματεία = ἐργασία, σύγγραμμα. — ἐκφέρω τι = ἐκφράζω, διατυπώνω, δίδω τι. — τούτων· δηλ. τῶν συμβουλῶν. — ἐντεῦθεν· δηλ. ἐκ ταύτης τῆς πραγματείας. — ταμεῖον = ἀποθήκη. — προφέρω τι = ἐξάγω τι εἰς τὸ μέσον. — δεῖν... ὧν = δεῖν παραλιπεῖν μηδὲν ὧν (γεν. διαίρ.). — χάριν ἔχω τινὶ = χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην εἰς τινα. — διαμαρτάνω τινός = ἀποτυγχάνω εἰς τι. — ἦς· καθ' ἕλξιν ἐκ τοῦ δόξης, ἀντὶ ἦν. — τῶν ἄλλων· ἔνν. ἀνθρώπων. — τῶν ἄλλων... τῶν σιτίων... τῶν φίλων· γεν. διαίρ. — χαίροντας... πλησιάζοντας· κατηγρ. μτχ. ἐκ τοῦ εὐρήσομεν. — χαίρω τινὶ = εὐχαριστοῦμαι εἰς τι. — γινώσκω τούναντίον = σχηματίζω ἐναντίαν γνώμην. — τούτων· δηλ. τῶν πλείστων ἄλλων ἀνθρώπων. — τὸν ἐπιτάττοντα, τοῦτον· ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία μετὰ τὴν μετοχὴν ἐπαναλαμβάνει καὶ ἐξαίρει τὸ ὑπὸ τῆς μετοχῆς δηλούμενον. — τῶν ἄλλων· γεν. διαίρ.

§ 46-49. παροξύνομαι ποιεῖν τι = παρακινεῖσθαι νὰ... — ἐκ τούτων· δηλ. τῶν καλῶν ἔργων. — καὶ τὰς πλησμονὰς ἀγαπᾶν =

καὶ ἐν τῷ ἀγαπᾶν τὰς πλησιμονάς.— πλησιμονή = ἡ κατὰ κόρον ἀπόλαυσις.— παραπέπηγά τινα (ἐνεργχ. πρκ. β' ὡς μέσ. τοῦ ῥ. παραπήγνυμι) = (μτφρ.) παρακολουθῶ τινα.— τὸ φιλοπονεῖν = ἡ φιλοπονία (πρβλ. τὸ ῥαθυμεῖν = ἡ ῥαθυμία).— ἡ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλοπονία = ἡ μετὰ ζήλου ἐνασχόλησις εἰς τὴν ἀρετὴν.— βεβαιοτέρας· ἐνν. τῶν ἐκ τῶν ἡδονῶν τέρψεων.— κάκει· δηλ. ἐν τῇ ῥαθυμίᾳ.— ἐνταῦθα· δηλ. ἐν τῇ φιλοπονίᾳ.— ἡσθέντες· χρν. μτχ.— ἐλυπήθησαν· πρβλ. ἐν § 1: διέλυσε.— οὔτω... ὡς = τόσον... ὅσον.— τὰ ἀποβαίνοντα = τὰ ἀποτελέσματα.— διαπονοῦμεν· ἡ πρόθ. διὰ = διαρκῶς, ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ἐνταῦθα ὁ Ἰσοκράτης διδάσκει ὅτι ὁ ἄνθρωπος μόνον εἰς τὸ ἀποτέλεσμα ἀποβλέπει.— ἐνδέχεται = ἔξεστι = εἶναι ἐπιτετραμμένον.— τὰ τυχόντα = ὅ,τι τύχη.— εὐθύς = εὐθύς ἐξ ἀρχῆς.— ὑπόθεσις = βάσις.— οὐχ οἷόν τε· ἐνν. ἐστί.— ἢ ἔχειν = εἰ δὲ μὴ (ἐνν. ἀνάγκη ἐστί) ἔχειν.— οὔτω... ὡς· πρβλ. § 47.— ἐπιεικῆς = κόσμιος, καθῶς πρέπει ἄνθρωπος.— εἰκότως· ἐνν. ποιοῦντες ταῦτα.— ὅπου· ἐπίρρ. χρν.— ἢ πού γε... φήσομεν = βεβαίως, ἀληθῶς, κατὰ μείζονα λόγον ἢ εἴπωμεν.— ἐλαττοῦμαι = εἶμαι κατώτερος, μειονεκτῶ.— ἄν... ὑπολάβοιμεν· δυνητικὴ εὐκτ.— τοὺς τοιούτους· δηλ. τοὺς φαῦλους.— ὑπολαμβάνω τινὰ = θεωρῶ, νομίζω τινά.— ἡ μὲν· δηλ. τύχη.— οἱ δέ· δηλ. φαῦλοι.

§ 50-52. ὄντα· ἐνν. τινά (μτχ. ἐναντιωματικῆ).— στοχάζομαι τινος = ἐξετάζω τι.— κάκεινους· δηλ. τοὺς θεοὺς.— ἐπὶ τοῖς = ἐν τοῖς.— πῶς ἔχουσι· πλwg. ἐρώτ. ἐκ τοῦ δηλῶσαι.— πῶς ἔχω πρὸς τινα = πῶς διάκειμαι πρὸς τινα.— γάρ· διασαφητικὸς.— Τάνταλος· βασιλεὺς τῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ Φρυγίας, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Πλουτοῦς, πατὴρ τοῦ Πέλοπος καὶ τῆς Νιδόης. Ἐπειδὴ ἑτεμάχησε τὸ υἱὸν τοῦ Πέλοπα καὶ παρέθεσεν εἰς τοὺς θεοὺς ὡς φαγητόν, ἐρρίφθη εἰς τὸν Τάρταρον καὶ κατεδικάσθη εἰς αἰώνιον δίψαν καὶ πείναν· ὑπῆρχον μὲν πρὸ αὐτοῦ ἄφθονον ὕδωρ καὶ ὀπωροφόρα δένδρα, ἀλλὰ μόλις ἐπλησίαζεν ἀπεμακρύνοντο αὐτοῦ.— κολάζω τινά = τιμωρῶ τινα.— οἷς = τοῦτοις· ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως ἰσοδυναμεῖ μὲ δεικτικὴν (διὰ τοῦ οἷς ἐννοεῖ τὰς εἰς τὸν παρόντα λόγον ἀναφερομένας συμβουλάς).— οἷς· ἀντικ.— παραδείγμασι· κατηγγρ.· εἰς τὸ χρωμένους.— ἐμμένω τινὶ = μένω σταθερὸς εἰς τι.— τῶν ποιη-

τῶν... τῶν σοφιστῶν· γεν. κτητικάί.—σοφιστῆς = σοφός.—καθι-
ζάνω ἐπί τινι = ἐπικάθημαι εἰς τι.—μηδενὸς ἀλείρωσ ἔχω = τί-
ποτε δὲν ἀφήνω ἀδοκίμαστον, τὰ πάντα δοκιμάζω.—ἐκ ταύτης=διὰ
ταύτης.—μόλις=μὲ δυσκολίαν.—ἐπικρατῶ τι (σπανίως μὲ αἰτ. ἀντι-
ἐπικρατῶ τινος) = ὑπερτερῶ, κατανικῶ τι.—αἱ ἀμαρτίαι τῆς φύ-
σεως=τὰ φυσικὰ ἐλαττώματα.

A'. Ἀντὶ παντὸς ἄλλου δώρου σοῦ στέλλω τὸν λόγον τοῦτον περιέχοντα τὰ καθήκοντα τοῦ ἄρχοντος, ἵνα μὴ, ὅπως οἱ λοιποὶ ἄρχοντες, μείνης ἀνουθέτητος (§§ 1-6).

§ 1-6. Νικόκλεις: ὁ Νικόκλης ἦτο υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνος Εὐαγόρου· πρὸς τὸν ἴδιον δὲ ἀπέστειλε καὶ δύο ἄλλους λόγους (Νικόκλης, Εὐαγόρας). — εἰωθότες· *μτχ.* παρακειμένου μὲ *σημ.* ἐνεστ. — εἶωθα = *συνηθίζω*. — εἰργασμένος = *δουλεμένος*. — κτήμα = *πολύτιμον πράγμα*. — δόσις = *δῶρον*. — ποιούμενοι *κατγρμτ.* *μτχ.* ἐκ τοῦ *καταφανεῖς εἶναι*. — *καπηλεύω* = *εἶμαι μεταπράτης*. — ἄν γενέσθαι = *ὄτι γένοιτ' ἄν*. — ὀρέγομαι *τινος* = *ἐπιθυμῶ τι*. — ὀρεγόμενος... ἀπεχόμενος· *ὑποθ.* *μτχ.* — ἐπιτήδευμα = *ἐνασχόλησις, ἔργον*. — τοὺς μὲν *ιδιώτας· ἢ ἀπόδοσις εἰς τὸ τοῖς δὲ τυράννοις*. — *τρυφάω-ῶ* = *ζῶ βίον μαλθακὸν καὶ πλήρη ἀπολαύσεων*. — *καθ' οὗς· ἢ κατὰ* *σημαίνει συμφωνίαν*. — *πολιτεύομαι* = *διοικοῦμαι*. — *παρρησία* = *τὸ γὰ ὁμιλῆ τις μὲ θάρρος ἐνώπιόν τινος· τοῦτο σφηνίζεταί διὰ τοῦ κατωτέρω· καὶ τὸ φανερώς ἐξεῖναι... ἁμαρτίαις*. — *ἐπιπλήξαι· ἐνν.* *αὐτοῖς*. — *ἔξεστί τι* *ποιεῖν τι* = *ἐπιτρέπεται εἰς τινα γὰ πράττει τι*. — *ἐπιτίθεμαι ταῖς ἁμαρτίαις τινός* = *φέγω, ἐπικρίνω τὰ σφάλματά τινος*. — *ὑποθῆκαι* = *συμβουλαί, παραγέλιματα*. — *τύραννος* = *βασιλεύς, μονάρχης*. — *ὑπάρχει μοί τι* = *ἔχω τι*. — *οὗς* = *ἐκείνοι οὗς*. — *διατελοῦσι· ἐνν.* *ὄντες*. — *οἱ συνόντες (σὺν-εἰμί)* = *οἱ συναναστρεφόμενοι αὐτοῦς*. — *πρὸς χάριν ὁμιλῶ τινι* = *συναναστρεφόμενός τινα ὁμιλῶ πρὸς εὐχαρίστησίν του (κολακευτικῶς)*. — *τὰ πράγματα* = *ἡ πολιτικὴ δύναμις*. — *ἀφορμαί* = *τὰ μέσα*. — *ποιῶ ὥστε* = *συντελῶ ὥστε*. — *ιδιωτεύοντες* = *οἱ μὴ ἔχοντες δημόσιον ὑπόρρηγμα (ἀρχήν)*. — *ὁ ἐπιεικῶς πράττων* = *ὁ μῆτε πολλὸ πλούσιος μῆτε πάλιν πολλὸ πτωχός*. — *δυναστεία* = *δύναμις, ἐξουσία*. — *ἐνθυμοῦμαί τι* = *φέρω εἰς τὸν νοῦν μου, συλλογίζομαι*. — *διέξιμί τι* = *διεξέρχομαί τι, ἐξετάζω τι*. — *διεφθαρμένους... ἠναγκασμένους...*

συμβεβηκότα· κτηρμ. μτχ. ἐκ τοῦ ὀρώσι. — ἕξαμαρτάνω εἰς τινα = διαπράττω σφάλμα τι πρὸς τινα, κάμνω εἰς τινα κακόν. — πάλιν... μᾶλλον ἢ = πάλιν ἡγοῦνται λυσιτελεῖν μᾶλλον ζῆν ὀπωσοῦν ἢ. — ὀπωσοῦν = καθ' οἰονδήποτε τρόπον. — τῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς ταραχῆς· τῆς συμβαινούσης δηλ. εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν βασιλέων. — παντὸς ἀνδρὸς (γεν. κτηρμ.) = ἴδιον παντὸς ἀνδρός. — νομίζουσιν· ἐνν. οἱ βασιλεῖς. — ὄ· ἀντί ἢ, δηλ. ἡ βασιλεία· ἐτέθη κατ' οὐδέτ. γένος, διότι συνεφώνησε πρὸς τὸ μέγιστον. — δεόμενον· ἐνν. ἐστὶ (= δεῖται) = ἔχει ἀνάγκην. Πᾶς ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ γίνη βασιλεύς, ὅπως γίνεται καὶ ἱερεὺς, διότι ἡ βασιλεία ἔχει ἀνάγκην πολὺ περισσοτέρων γνώσεων καὶ πείρας.

B'. Ὁ ρουθειῶν τοὺς ἄρχοντας ὠφελεῖ καὶ ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους (§§ 6-8).

§ 6-8. καθ' ἐκάστην· εἰς τοῦτο ἀντιτίθεται τὸ καθ' ὅλων δέ. — ἐξ ὧν· ἀναφέρεται εἰς τὸ συμβουλευεῖν. — ἐξ ὧν· (μετὰ τὰ ῥήμ. συμβουλευεῖν, σκοπεῖν καὶ τὰ τοιαῦτα) = ὅπως. — κατὰ τρόπον = κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον, καθὼς πρέπει. — αἰεὶ = ἐκαστοτε. — καθ' ὅλων = περὶ ὅλων. — ὧν· ἀναφέρεται εἰς τὸ στοχάζεσθαι. — στοχάζομαί τινος = μετ' ἐπιτυχίας ἀποβλέπω εἰς τι. — ἐξεργάζομαί τι = ἐπεξεργάζομαί τι, καλῶς ἀποπερατώνω τι. — ὑπόθεσις = πρόθεσις, προαίρεσις. — εἰ... ἔσται· πλwg. ἐρώτησις. — συνιδεῖν· ἐνν. τοῦτο. — συνορῶ τι = κατανοῶ τι, προβλέπω τι. — τὰ καταλογάδην = τὰ πεζά. — παρέσχε... ἔλαβε = παρέχει... λαμβάνει· γνωμ. ἀρ. — δόξα = φήμη, ἔπαινος. — ἐπιχείρημα = ἡ ἐπιχειρήσις. — ὀνήσει· τοῦ ῥ. ὀνίνημί τινα = ὠφελῶ τινα. — ἀρχάς· συνων. δυναστείας (πρβλ. § 5). — ἀσφαλεστέρας... πραοτέρας· πράγματι ὁ ἄρχων εἶναι ἀσφαλέστερος εἰς τὴν ἀρχήν, ὅταν οἱ πολῖται ζῶσιν ἡσύχως χωρὶς νὰ πιέζωνται ὑπὸ σκληρᾶς δουλείας.

I'. Ἔργον τοῦ ἄρχοντος εἶναι ἡ διὰ συνεχοῦς ἐπιμελείας καὶ ἐργασίας αὔξησις καὶ εὐημερία τοῦ κράτους του (§§ 9-14).

§ 9-14. ἐν κεφαλαίοις = ἐν γένει, ἐν περιλήψει. — περιλαμ-

βάνω τι = ὀρίζω τι. — **ἄν ὁμολογήσαι** = ὅτι ἄν ὁμολογήσαιτε. — **τὰ συμπύπτοντα** = τὰ συμβαίνοντα. — **ῥαθυμῶ** = παραμελῶ ἀπό δυνάμειαν. — **ἀμελῶ** = παραμελῶ ἕνεκα ἄλλων ἀσχολιῶν. — **ἀμελεῖν**· κείται ἀπολύτως ἄνευ πτώσεως. — **ὄπως** = πῶς. — **τῶν ἄλλων**· γεν. συγκριτική. — **γνώμη** = πνεῦμα, διάνοια. — **ἀσκητῆς** = ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀθλητῆς. — **αἱ πανηγύρεις**· νοοῦνται οἱ πανελλήνιοι ἀγῶνες (Ὀλύμπια, Ἰσθμια, Νέμεα καὶ Πύθια). — **οὐδ' ἐν μέρος**· διότι βραβεῖα τοῦ βασιλέως διὰ τὴν καλὴν διοίκησιν δὲν εἶναι· στέφανος ἢ δῶρα, ἀλλὰ ἡ εὐτυχία τῶν πολιτῶν καὶ ἡ δόξα τοῦ κράτους του. — **ὧν** = τούτων δέ. — **ἐνθυμουμαι τινος** = ἔχω τι ὑπ' ὄψιν μου. — **προσέχω τὸν νοῦν**, **ὄπως** = φροντίζω πῶς. — **ὄπως**· ἀναφέρεται εἰς τὸ διοίσεις. — **διαφέρω τινός τι** = εἶμαι ἀνώτερός τινος κατὰ τι. — **δύναμις** = σημασία, σπουδαιότης. — **καταγιγνώσκω τινὸς δυστυχίαν**, **ὡς** = καταλογίζω εἰς τινὰ δυστυχίαν, διότι. — **αἷς**· δοτ. ὄργαν. — **οὐδέν**· ἐπίρρ. — **ὡς... δυναμένης...** οὕτω διάκεισο τὴν γνώμην = οὕτω νὰ σκέπτεσαι μὲ τὴν ἰδέαν, ὅτι δύναται ἢ παιδεύσεις... νὰ εὐεργετῇ τὴν ἡμετέραν φύσιν. — **οὓς ἂν δύνη** = ἕάν τινες δύνασαι, ἔποιους δύνασαι. — **μήτε τῶν σοφιστῶν...** ἔχειν = μήτε οἴου δεῖν ἀπειρώς ἔχειν μηδενὸς τῶν σοφιστῶν. — **ἀπειρώς ἔχω τινός** = εἶμαι ἄπειρός τινος, ἀγνοῶ τι. — **τῶν μὲν**· δηλ. σοφιστῶν. — **τῶν δέ**· δηλ. ποιητῶν· νοοῦνται δὲ οἱ καλούμενοι γνωμικοὶ ποιηταὶ (Ἡσίοδος, Θέογνις, Φωκυλίδης), ἀπὸ τοῦς ὁποῖους θὰ ἐλάμβανε τὰ χρήσιμα μόνον ἀναγιγνώσκων αὐτοῦς, καθόσον ἦσαν προγενέστεροι· ἐνῶ ἀπὸ τοῦς σοφιστῶν θὰ ἐλάμβανε τὰ χρήσιμα ὅχι μόνον μελετῶν τοῦς προγενεστέρους ἀλλὰ καὶ ἀκροώμενος τοῦς συγχρόνους του. — **γυμνάσιον** = ἀσκήσις. — **ὑποτίθεμαι** = παραδέχομαι, θέτω ὡς βάσιν. — **δεῖν**· εἶδ. ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ὑπεθέμεθα. — **καὶ τὴν πόλιν...** = καὶ (τὸν) διοικήσοντα τὴν πόλιν ὡς χρὴ (ἐνν. διοικεῖν). — **μάλιστα δ' ἂν...** παρακληθεῖς = πρὸ πάντων (ἐξαιρέτως) δὲ ὁ ἴδιος ἠθέλες προτρέπει τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τοῦτο (δηλ. εἰς τὴν παιδείαν καὶ καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος). — **ἐρρωμένως** (ἐπίρρ. τῆς μετοχῆς ἐρρωμένος τοῦ ῥ. ὠννυμαι) = μὲ θάρρος καὶ ἀποφασιστικότητα. — **ἀτιμάζω τι** = περιφρονῶ τι, δὲν τιμῶ τι.

Δ'. Καθήκοντα τοῦ ἄρχοντος πρὸς τοὺς θεοὺς, πρὸς ἑαυτόν, πρὸς τοὺς φίλους καὶ ἐν γένει πρὸς τοὺς ἀρχομένους (§§ 15-39.)

§ 15-39. ἐντεῦθεν· δηλ. ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς διανοίας, ἣ ὅποια πρέπει νὰ εἶναι ὁδηγὸς εἰς πᾶν ἔργον. — φιλόπολις = φιλόπατρις. — χαίρω τινί = εὐχαριστοῦμαι εἰς τι. — ποιοῦμαι τὴν ἐπιμέλειάν τινος = καταβάλλω φροντίδα διὰ τι. — μέλει μοί τινος = φροντίζω περὶ τινος. — περὶ παντὸς ποιοῦμαι ἄρχειν = ὑπὲρ πᾶν ἄλλο (ἐκτιμῶ) θέλω νὰ ἄρχω. — κεχαρισμένως τινί = ἀρεστῶς, προσφιλῶς πρὸς τινα. — αὐτοῖς· κατὰ πληθ. ἀριθμόν, διότι ἡ προηγουμένη λέξις πλήθους εἶναι περιληπτική. — τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν· γεν. διαίρ. — πολιτεία = πολιτευμα. — θεραπεύω τινά = περιποιῶμαι τινά. — δημαγωγέω-ῶ = (ὁδηγῶ) διοικῶ τὸν λαόν. — ὑβρίζω = γίνομαι, εἶμαι ἀθάδης, ἀλαζών. — ὑβρίζομαι = πάσχω ὑβριστικὴν μεταχείρισιν. — σκοπῆς ὅπως· πρβλ. ἐν § 11: προσέχειν τὸν νοῦν ὅπως. — πολιτεία = διοίκησις τῆς πολιτείας. — πρόσταγμα = κατὰ νόμον προσταγή. — ἐπιτήδευμα = ἔθιμον. — κινῶ τι = μεταβάλλω τι. — μετατίθημί τι = καθιστῶ τι ἄκυρον (καταλύω). — τὸ σύμπαν (ἐπίρρ.) = καθόλου, ἐν γένει. — σφίσιν αὐτοῖς ὁμολογούμενοι = σύμφωνοι πρὸς ἑαυτούς. — πρὸς δὲ τούτοις· ἐνν. ζήτηι νόμους. — ἀμφισβήτησις = ἀμφιβολία, φιλονικία, διαφορά. — τὰς διαλύσεις· δηλ. τῶν διαφορῶν. — ὡς οἶόν τε τάχιστος = τάχιστος ὅσον εἶναι δυνατὸν (κατὰ τὸ δυνατόν). — ταῦτα· συγκεφαλαιώνει τὰ προηγούμενα. — προσεῖναι... τοῖς καλῶς κειμένοις = πρὸς τοῖς καλῶς κειμένοις εἶναι. — τὰ καλῶς κείμενα = τὰ καλῶς ἔχοντα. — αὐτοῖς· δηλ. τοῖς πολίταις. — ἐργασία = ἡ ἀσχολία εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν γεωργίαν καὶ τὰς τέχνας· ἀντίθετον τούτου εἶναι ἡ πραγματεία = ἡ εἰς τὴν ῥητορείαν ἀσχολία καὶ ἡ ἀνάμειξις εἰς ξένας ὑποθέσεις. — τὰς μὲν... πρὸς δὲ τὰς = ταύτας μὲν... πρὸς ταύτας δέ. — προθύμῳ ἔχω πρὸς τι = δεικνύω προθυμίαν πρὸς τι. — ποιοῦμαι τὰς κρίσεις = κρίνω τι. — ἀμφισβητῶ πρὸς τινα περὶ τινος = φιλονικῶ πρὸς τινα περὶ τινος. — πρὸς χάριν· πρβλ. § 4. — ταῦτά γινώσκω = ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην, κρίνω ὁμοίως. — οἰκῶ τὴν πόλιν = διοικῶ τὴν πόλιν. — ταῖς μὲν κατασκευαῖς (δοτ. τοῦ κατὰ τι)· κατασκευαῖ ἐνταῦθα δὲν εἶναι μόνον αἱ δημόσιαι οἰκοδομαὶ ἀλλὰ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ἔχει νὰ παρου-

σιάζη μία πόλις καλῶς διοικουμένη.— **πράξεις** = εἰσπράξεις τῶν δημοσίων προσόδων.— **ἀκριβῶς** = ἐπιμελῶς, αὐστηρῶς — **διαρκῶ** (ἀμτθ.) = ἐξαρκῶ (δηλ. ἵνα μὴ ἐξαντλῶνται οἱ πόροι). — **τοῖς προειρημένοις**· δηλ. ταῖς κατασκευαῖς.— **τῷ κάλλει** = ἐν τῷ κάλλει.— **τῶν δεδω-
πανημένων**· γεν. συγκριτική.

§ 20-23. τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ποιῶ = λατρεύω τοὺς θεοὺς.— **θῦμα** = θυσία.— **θεραπεία** = σεβασμός, λατρεία.— **ὧς**· ἐπιτείνει τὸ βέλτιστον.— **ἐλπὶς**· ἐνν. ἐστί.— **ιερεῖον** = τὸ πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν θυσιαζόμενον ζῆον.— **καταβάλλω ἱερεῖον** = κἀμνω θυσίαν.— **πρώττω τι παρά τινος** = λαμβάνω τι παρά τινος.— **ταῖς ἀρχαῖς** (= μὲ τὰς τιμὰς αἱ ὁποῖαι ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν αὐλήν) = μὲ τὰς αὐλικὰς περιποιήσεις.— **ταῖς δὲ ἀληθείαις αὐταῖς** = μὲ τὰς πραγματικὰς δὲ τιμὰς (λ. χ. προσκλήσεις εἰς συμβούλια, δῶρα διὰ καλὰς πράξεις κ.τ.λ.).— **σώξω τι** = διασώξω, διατηρῶ τι.— **τυραννίς** = ἀρχή.— **κῆδομαί τινος** = ἐπιμελοῦμαί τινος.— **τῶν πολιτικῶν** = τῶν πολιτῶν.— **τοὺς ἐργαζομένους**· κεῖται ἀπολύτως.— **ἀναλίσκειν... ποιεῖν**· ἐκ τοῦ νόμιζε.— **ποιῶ τινα πλείω** = ἀξιάνω τινά.— **τὴν ἀλήθειαν προτιμῶν** = οὕτω φαίνου προτιμῶν τὴν ἀλήθειαν.— **ἀσφαλῆ**· κατγρμ. εἰς τὸ τὴν πόλιν.— **συμβόλαια** = δοσοληψία.— **νόμιμος** = δίκαιος.— **περὶ πλείστου ποιοῦμαι τινα** = τὰ μέγιστα τιμῶ τινα.— **τῶν ἀφικνουμένων**· γεν. διαιρ.— **τοὺς σοὶ δωρεὰς ἄγοντας**· ἐννοεῖ τὰς συνηθισμένας δωρεὰς, περὶ τῶν ὁποίων ἀναφέρει εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου, ἐν § 1.— **ἀλλά... ἀξιοῦντας**· πράγματι βασιλικὸν εἶναι τὸ διδόναι δῶρα ἢ τὸ λαμβάνειν· ἴσως ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα ὁ Ἰσοκράτης τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ ἐν γένει τοὺς διανοουμένους καὶ λοιποὺς ἐπιφανεῖς ἀνδρας, οἱ ὁποῖοι κατέφευγον εἰς τοὺς βασιλεῖς καὶ τυράννους.— **ἐξαιρῶ τινός τι** = ἀπομακρύνω τι ἀπὸ τινος.— **τοὺς πολλοὺς φόβους** = τοὺς παρά σου μεγάλους φόβους.— **περιδεῆς** = λίαν φοβισμένος.— **δεινός** = φοβερός.— **τῷ... τῷ**· δοτ. ὄργ.— **ποιοῦμαι τὰς τιμωρίας ἐλάττους τῶν ἀμαρτανομένων** = ἐπιβάλλω ποινὰς μικροτέρας τῶν σφαλμάτων (ὄχι δηλ. ἀναλόγους πρὸς τὰ σφάλματα).

§ 24-26. **ἀρχικός** = ἐπιτήδειος, ἱκανὸς εἰς τὸ ἄρχειν.— **χαλεπότητι** = μὲ ἀκριβότητα καὶ δυστροπίαν.— **ἤττωμαί τινος** = ἤττων εἰμί

τινος. — αὐτῶν· γεν. συγκριτική. — ταῖς ἐπιστήμαις· δοτ. τροπ. — μηδέν· ἐπίρρ. — οὕτως ὁμιλῶ πρὸς τινα = οὕτω συμπεριφέρομαι πρὸς τινα. — φιλονικῶ = ἀμιλλῶμαι, διαμψισθητῶ τὰ πρωτεία. — περὶ ὧν = περὶ τούτων ἄ. — κρατήσαντι· ὑποθ. μτχ. — μέλλοι συνοίσειν = συνοίσει. — φαῦλος = ταπεινός, χυδαῖος. — συμφερόντως· ἀντίθετον: μετὰ βλάβης. — περιβάλλομαι τι· (ἐνταῦθα) = διανοοῦμαι τι. — κατέχω τι = ἐπιτυγχάνω τι, κατορθώνω τι. — ἐξεργάζομαι τι = τελειώνω τι. — οἷς = ταῦτα, οἷς. — τῇ παρούσῃ· δηλ. ἀρχῇ. — τελέως = παντελῶς. — ἄρχω τινός = ἐξουσιάζω τινά. — ἄν· ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπιθυμῆς. — οἷον χρῆ· ἔνν. εἶναι σε. — πράττων = εὖ πράττων. — ἐν τῷ παρόντι· ἔνν. εὖ πράττεις.

§ 27-29. ἀκριβεῖς· πρβλ. ἐν § 19: ἀκριβῶς. — οἱ συνόντες· συνών. οἱ χρώμενοι = οἱ συναναστρεφόμενοι, οἱ σχετικοί, οἱ φίλοι. — ἐφίστημί τινά τινα = διορίζω τινά εἰς τι. — ὥς... ἔξων = μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ ἔχῃς. — αἰτίαν ἔχω τινός = κατηγοροῦμαι διὰ τι. — ὧν = τούτων ἄ. — ἡγοῦ πιστούς· ἔνν. εἶναι. — τὰ ἀμαρτανόμενα = τὰ ἀμαρτήματα, σφάλματα. — ἐπιτιμῶ τινα = ἐπικρίνω τι. — παρρησιάν· πρβλ. § 3. — ἀμφιγνοέω -ῶ περὶ τινος = ἀμφιβάλλω περὶ τινος. — διορῶ τινα = διακρίνω τινά. — τέχνη... μετ' εὐνοίας· τροπ. διορισμοί. — πλέον ἔχω τινός = εἶμαι ὑπέρτερός τινος. — ταῖς αὐταῖς ζημίαις... αἷς· δοτ. ὄργαν.

§ 29-32. ἄν... δουλεύης... ἀλλὰ κρατῆς· ἐπεξηγεῖ τὸ τοῦθ'. — δουλεύω τινα = εἶμαι δοῦλος εἰς τινα. — συνουσία = συναναστροφή. — εἰκῆ = ἀπερισκέπτως, ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε. — ἐπ' ἐκείναις... χαίρειν = ἔθιξε σαυτὸν χαίρειν ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς. — χαίρω ἐπί τινα = εὐχαριστοῦμαι, ἀρκοῦμαι εἰς τι. — διατριβῆ = συνουσία. — ἐπιδίδωμι (ἀπολύτως) = προάγομαι, προκόπτω, προσδεύω. — φιλοτιμοῦμαι ἐπί τινα = καυχῶμαι διὰ τι. — διαπράττομαι τι = κατορθώνω τι. — τοῖς κακοῖς· ἀναφέρεται εἰς τὸ δυνατόν ἐστι. — μέγα φρονῶ ἐπί τινα = μεγαλοφρονῶ διὰ τι. — μέγα φρονῶν· ἐκ τοῦ φαίνου. — οὐδὲν μέρος = οὐδόλως. — μέτεστί τινί τινος = μετέχει τίς τινος. — τῶν τιμῶν· γεν. διαιρ. — ἀληθεστάτας· κατηγορ. εἰς τὸ ὑποκμ. τάς... γιγνομένας. — αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς = μόνοι των οἱ πολῖται (ἀπόντος σοῦ). — γνώμη = σκέψις, ἰδέα. — ἦν... χαίρειν = ἦν συμβῆ σοι χαί-

ρειν ἐπί τῶ τῶν φαύλων. — ἐνδείκνυμαι (μετὰ μτχ.) = δεικνύω (ἔτι). — σπουδάζω περί τι = ἀσχολοῦμαι περί τι. — τὸ ἦθος = ὁ χαρακτήρ. — περὶ πλείονος ποιοῦμαι (μετ' ἀπαρμφ.) = προτιμῶ (νά). — δόξη· δοτ. ποιητ. αἰτίου εἰς τὸ κτητά. — κτητός = δυνάμενος ν' ἀποκτηθῆ. — χρημάτων (γεν. τοῦ τιμήματος) = ἀντὶ χρημάτων. — ὠνητός = δυνάμενος ν' ἀγορασθῆ. — τὰ μὲν· δηλ. χρήματα. — παραγίγνεται τινί τι = ἔρχεται εἰς τινά τι, ἀποκτᾶ τίς τι. — τὴν δὲ (δηλ. δόξαν) οὐχ οἷόν τ' (ἐνν. ἐστί) κτήσασθαι ἀλλ' ἢ· μετὰ πρότασιν ἀποφατικὴν τὸ ἀλλ' ἢ = εἰμή. — οἱ διενεγκόντες = οἱ πρωτεύσαντες, οἱ ἔξοχοι. — τρυφάω-ῶ ἐν ταῖς ἐσθῆσι καὶ τοῖς...κόσμοις = ζῶ μεγαλοπρεπῶς (πολυτελῶς) κατὰ τὰς ἐνδυμασίας καὶ τὰ... κοσμήματα (πρβλ. καὶ § 1). — καρτερῶ ἐν τινι = μένω σταθερὸς εἰς τι. — ὡς χρῆ· ἐνν. καρτερεῖν. — ἐπιτήδευμα = τρόπος ζωῆς (πρβλ. καὶ § 17). — ἐκείνοις· δηλ. τοῖς ὀρώσι· (ἐκ τοῦ οἱ μὲν ὀρῶντες, εἰς τὸ ὅποιον ἀντιτίθεται τὸ οἱ δὲ συνόντες). — τὴν αὐτὴν ἐκείνοις = ὁμοίαν μὲ ἐκείνους.

§ 33-35. ὡς· ἐπιτείνει τὸ ἐλαχίστοις. — τυγχάνω τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν = εὐρίσκω κατάλληλον στιγμήν. — τυγχάνειν· ἐκ τοῦ κρᾶτιστόν (ἐστί). — δυσκαταμαθῆτως ἔχω = δυσκόλως μαθηθῆναι, γινώσκουμαι. — πλεονάζω = εἶμαι ὑπερβολικός, ὑπερβαίνω τὰ ὅρια. — μετριότης = συμμετρία. — ἀστεῖος = εὐγενὴς τοὺς τρόπους. — τὸ μὲν· ἀναφέρεται εἰς τὸ σεμνός. — τὸ δέ· εἰς τὸ ἀστεῖος. — σεμνός = σεβαστός, ἀξιοπρεπής, ὑπερήφανος. — ἰδέα = τρόπος, εἶδος. — ἀμφοτέραις ταῖς ιδέαις· δηλ. τῇ τε ἀστειότητι καὶ τῇ σεμνότητι. — ἀκριβῶ-ῶ τι = ἐρευνῶ, ἐξετάζω τι. — ὦν· πρβλ. ἐν § 27: ὦν ἄν. — μέτιθι· τοῦ ῥ. μετέρχομαι τινι ἢ τι = ἀκολουθῶ, (ἐπι)διώκω, ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι. — αἱ ὁδοὶ (μτφρ.) = τὰ μέσα. — τὸ δ' ἐπ' αὐτῶν... ποιήσει = τὸ δὲ γυμνάζεσθαι ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ποιήσει σε δύνασθαι χρῆσθαι τοῖς πράγμασι. — τὸ γυμνάζεσθαι = ἡ ἀσκησις. — ποιῶ τινα δύνασθαι = κάμνω τινὰ ἱκανόν. — χρῶμαι τοῖς πράγμασι = μεταχειρίζομαι ὠφελιμώτερον τὰ πράγματα. — τὰ συμπίπτοντα· πρβλ. § 9.

§ 36-39. ἐπιτήδευμα· πρβλ. § 16. — εἰκὼν τῆς ἀρετῆς = εἰκὼν ἐμφανίζουσα τὸ ἦθος καὶ τὸν χαρακτήρα. — εἰκὼν τοῦ σώμα-

τος = εἰκὼν ἐμφανίζουσα τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον. — ὑπόμνημα = μνημεῖον. — καταλιπεῖν· ἐκ τοῦ βούλου. — διαφυλάττειν· ἐκ τοῦ πειρῶ. — καλῶς = ἐντίμως, ἐνδόξως. — φρόντιζ' ὅπως· πρβλ. § 11: προσέχειν τὸν νοῦν ὅπως. — τῆς τιμῆς· δηλ. τῆς ἐκ τῆς βασιλείας. — περιορῶ τι διαλυθὲν = ἀφῆνω τι νὰ διαλυθῆ. — μελετῶ λέγειν = φροντίζω νὰ λέγω. — ζηλώω -ῶ τινός τι = ζηλεύω, ἐπαινῶ τινός τι. — ἀκριβῶς· πρβλ. § 19.

Ε'. Ἐξηγῶν διατὶ ἔγραψε καὶ πολλὰ γνωστὰ εἰς τὸν Νικοκλέα συνιστᾶ εἰς αὐτὸν νὰ ἔχη συμβούλους φρονίμους, οἱ ὁποῖοι μόνου θ' ἀξήσουν τὴν βασιλείαν του (§§ 40-53).

§ 40-44. εἰ = ὅτι (αἰτιολ.), διότι προηγείται τὸ ρ. θαυμάζω. — παρέλαθε = διέλαθε. — ὅτι τοσοῦτων ὄντων... ἐπιτηδεύοντες = ὅτι καὶ τῶν ἄλλων (δηλ. τῶν ιδιωτῶν) καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ μὲν εἰρήκασιν, οἱ δ' ἀκηκόασιν, οἱ δ' ἑτέρους ποιοῦντας ἑοράκασιν, οἱ δ' αὐτοὶ τυγχάνουσιν ἐπιτηδεύοντές τι τούτων (δηλ. τῶν ὑπ' ἐμοῦ εἰρημένων) τοσοῦτων ὄντων τὸ πλῆθος. — γάρ· βεβαιωτικός. — τῶν ἐπιτηδευμάτων· ἀναφέρεται εἰς τὸ τὰς καινότητας. — ἄπιστον = ἀπίθανον. — τὰ νομιζόμενα = τὰ συνηθισμένα. — ἠγείσθαι· ἐνν. χρῆ. — χαρίεις = εὐφυῆς, ἀγαπητός, μορφωμένος, σοφός. — ἀθροῖσαι... καὶ φράσαι κάλλιστα· ἐνταῦθα ὁ Ἰσοκρ. ὑπαινίσσεται τὸν ἑαυτὸν του, ὁ ὁποῖος ἔχει μόνον πλείστας συμβουλὰς συνέλεξε καὶ εὐμεθόδως κατέταξεν, ἀλλὰ καὶ λογοτεχνικῶς συνέγραψε τὸν παρόντα λόγον. — ὄπερ· ἐνν. πάσχουσι. — Ἡσίοδος· ὁ ἰδρυτὴς καὶ διαμορφωτὴς τοῦ διδασκατικοῦ ἔπους, γεννηθεὶς τὸ 750 π. Χ. εἰς Ἀσκληρὴν τῆς Βοιωτίας· ἔργα αὐτοῦ εἶναι ἡ Θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέραι καὶ Ἀσπίς τοῦ Ἡρακλέους. — Θεόγνις· ἐκ Μεγάρων ἐλεγεῖακός ποιητὴς (570-500 π. Χ.). — Φωκυλίδης· σύγχρονος τοῦ Θεόγνιδος, ἐκ Μιλήτου, γράψας καὶ αὐτὸς γνωμικὰς καὶ ἠθικὰς ἐλεγείας. — λέγοντες· δηλ. οἱ ἄνθρωποι. — συνδιατρίβω τινὶ (ἐνταῦθα) = ἀκούω τι. — ἄνοια = ἀνοησία. — αἰροῦνται... μᾶλλον ἢ· τὸ μᾶλλον κείται πλεοναστικῶς, διότι εἰς τὸ αἰροῦνται περιέχεται συγκριτικὴ ἔννοια· ἐτέθη ὅμως ἵνα ἐπιτείνῃ τὴν εἰς τὸ ῥῆμα ὑπάρχουσαν σύγκρισιν. — ὑποθῆκαι· πρβλ. § 3. — σπουδάζω ἐπί· τινι = σοβαρῶς ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

§ 45-49. τί δεῖ;=οὐ δεῖ.—διατριβῶ λέγων = μακροηγοῶ.—
χαίρω τινί· πρβλ. § 15.—χαίροντας... ἔχοντας... δοκοῦντας
(=νομίζοντας)· κατγρμ. μετχ. ἐκ τοῦ εὐρήσομεν.—τὰ δέοντα = τὰ
ἀναγκαῖα.—τοῖς τοιοῦτοις· ἀντκμ. εἰς τὸ ἀρέσειεν.—οἱ εὖ φρο-
νοῦντες = οἱ πεπαιδευμένοι.—ἀπλοῦς = χρηστές.—λοιδοροῦντας·
ἐνν. ἄλλους.—λοιδοροῦμαι (παθητ.)=κακολογοῦμαι.—ἐρημία=ἐλ-
λειψις βοηθείας.—καθ' ἀπάντων· πρβλ. § 6.—τοῖς εἰρημένοις· δοτ.
συντκ. εἰς τὸ τῶν ἐχόντων.—δ' οὖν=βεβαίως.—κεχαρισμένον (τοῦ
ῥ. χαρίζομαι)=εὐχάριστον.—ὄτι· αἰτιολ.—καταχρῶμαί τινι πρὸς
τι=κἀμνω μεγάλην χρῆσιν τινος εἰς τι.—ταῖς ἰδέαις ταύταις· ἰδέας
ἐννοεῖ τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς μύθους.—μυθολογῶ τι = μὲ τρόπον μυ-
θώδη διηγοῦμαι τι.—καθίστημι εἰς τι = φέρω, παρουσιάζω τι εἰς
τι.—ἀκουστούς· ἐνν. τοὺς ἀγῶνας.—ἀφεκτέον τινὸς = δεῖ ἀπέ-
χεσθαι τινος.—οἷς· ἢ δοτ. ἀναφέρεται εἰς τὸ χαίροντας.

§ 50-53. διέρχομαί τι = διεξέρχομαι, διηγοῦμαι τι.—ἡγούμε-
νος σέ... τοῖς ἄλλοις=ἡγούμενος σέ, τόν... ὄντα τύραννον δεῖν
μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις.—ταῖς ἡδοναῖς κρῖνω
τι=κρῖνω τι ἀπὸ τὰς ἡδονὰς τὰς ὁποίας μοῦ παρέχει.—ἐπὶ τῶν χρη-
σίμων = ἐπάνω εἰς τὰ χρήσιμα, ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν τὴν ὁποίαν παρέ-
χουν.—ἄλλως τε=πλὴν τούτου.—οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες=
οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν φιλοσοφίαν, οἱ φιλόσοφοι.—ἀμφισβητοῦσι·
βλ. Εὐαγόραν § 8.—ἐριστικῶν λόγων· ἐνταῦθα ὁ Ἰσοκρ. ὑπαινίσσεται
τοὺς φιλοσόφους τῆς Μεγαρικῆς σχολῆς (καὶ διαλεκτικῆς ἢ ἐρι-
στικῆς καλουμένης), οἱ ὅποιοι κατεγίνοντο πολὺ μὲ τὴν διαλεκτικὴν
καὶ ἀπέδιδον μεγίστην δύναμιν εἰς αὐτήν.—ἐξ ἐκάστου τούτων· δηλ.
τῶν ἐριστικῶν, πολιτικῶν.—ὅτι δεῖ... δυνάμενον = ὅτι δεῖ τὸν
καλῶς πεπαιδευμένον φαίνεσθαι δυνάμενον βουλευέσθαι
(=αἰρεῖσθαι τὰ χρήσιμα) ἐξ ἐκάστου τούτων.—(χρῆ) τοίνυν,
δηλ. ἀφοῦ πάντες οὕτω ὁμολογοῦσι.—ἀφέμενον· ὑπκμ. τὸν καλῶς
πεπαιδευμένον καὶ δυνάμενον βουλευέσθαι.—τῶν ἀμφισβη-
τουμένων· δηλ. ἐκεῖνων περὶ τῶν ὁποίων δὲν ὁμονοοῦν οἱ φιλόσο-
φοι.—τὸ συνομολογούμενον=ἐκεῖνο περὶ τοῦ ὁποίου συμφωνοῦν.—
αὐτῶν· δηλ. τῶν φιλοσόφων.—λαμβάνω τὸν ἔλεγχόν τινος=
ἐλέγχω, δοκιμάζω τινά.—ἐπὶ τῶν καιρῶν = εἰς τὰς καταλλήλους

περιστάσεις.—καθ' ὄλων· πρβλ. § 6 καὶ 47.—ὁ μηδὲν γινώσκων τῶν δεόντων· συνώνυμ.: ὁ μηδὲν ὦν χρήσιμος.—χρήσιμος=ἰκανός, ὠφέλιμος, ὁ γνωρίζων τί ὠφελεῖ.—περὶ πολλοῦ ποιοῦμαί τινα = πολὺ ἐκτιμῶ τινα.—τυραννικὸν = ἀριμόζον εἰς τύραννον, βασιλέα.—πλεῖστα=πλείστην ὠφέλειαν.

ΣΤ'. Ἐπίλογος. Ἐγὼ ὅπως ἠδυνάμην σὲ συνεβούλευσα νὰ θέλῃς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τοιαῦτα δῶρα νὰ σοῦ κάμνουν, τῶν ὁποίων ἡ χοῆσις θὰ καθιστᾷ αὐτὰ περισσότερον πολύτιμα (§ 54).

§ 54. ἀρχόμενος=εἰς τὴν ἀρχὴν (τοῦ λόγου μου τούτου).—πολὺ πλείονος· γεν. τοῦ τιμήματος.—ἀλλὰ τοιαύτας· ἐνν. ἄγειν σοι δωρεάς.—αἷς· ἀντικμ. εἰς τὸ χοῆ·

III. ΕΥΑΓΟΡΑΣ

Α'. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες προτιμοῦν τὴν διὰ πανηγυρικοῦ λόγον ἐξέμνησιν οὐδεὶς ὅμως σύγχροσον ἄνδρα ἐξέμνησε, διότι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι διατεθειμένοι ν' ἀναγνωρίσουν τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν συγχρόνων των. Ἐγὼ θὰ ἐπιχειρήσω νὰ ἐξυμνήσω τὸν Εὐαγόραν, καίτοι ὡς ὁήτωρ δὲν διαθέτω τὰ μέσα τῶν ποιητῶν (§§ 1-11).

§ 1-5. τιμῶντα, λείποντ'· κατηγορμ. μτχ. ἐκ τοῦ ὀρῶν. — τὰ ἐπιφερόμενα (= τὰ νομιζόμενα) = τὰ προσφερόμενα (εἰς τὸν τάφον). — ἄμιλλα = ἀγών. — λείποντ'... ὑπερβολὴν = ὅτι οὐδεμίαν ὑπερβολὴν παραλείπεις τῶν τοιούτων (δηλ. τιμῶν)· αἱ τιμαὶ τὰς ὁποίας προσφέρεις εἶναι τόσον μεγαλοπρεπεῖς, ὥστε οὐδεὶς δύναται νὰ σὲ υπερτερήσῃ. — εἴ τις... τοῖς τετελευτηκόσι = εἰ οἱ τετελευτηκότες αἰσθάνονται. — ἀποδέχεσθαι... χαίρειν... ἔχειν· ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ἠγησάμεν. — πολὺ δ' ἄν... χάριν ἔχειν = ὅτι... ἔχοι ἄν· ἀπόδοσις εἰς τὸ εἴ τις δυνηθεῖη. — τοῖς ἄλλοις ἅπασι = δι' ὅλα τὰ ἄλλα (δηλ. τὰς προσφερομένας τιμὰς). — ἐπιτήδευμα = πράξις, ἔργον. — κίνδυνος = πόλεμος, μάχη. — διέρχομαί τι = διεξέρχομαι, διηγοῦμαι, ἐξιστορῶ τι. — ἐκείνῳ ποιητ. αἴτιον. — βουλομένους... αἰρουμένους... σπουδάζοντας... ποιοῦντας· κατηγορμ. μτχ. ἐκ τοῦ εὐρήσομεν. — ἀντὶ τῶν τοιούτων· δηλ. τιμῶν. — ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀποθνήσκειν = ἀντὶ τῆς ζωῆς τὸν θάνατον. — σπουδάζω περὶ τινος = ἐνδιαφέρομαι περὶ τινος. — ἢ τοῦ βίου = ἢ περὶ τοῦ βίου (= ζωῆς). — ὅπως καταλείψουσι = διὰ νά..· (τὸ ὅπως μετὰ μέλλ. ὄριστ. σημαίνει ἐνταῦθα τὸν σκοπόν). — τῶν τοιούτων· δηλ. ἀποτελεσμάτων. — ἐξεργάζομαί τι = κατορθώνω τι. — εἰμὶ περὶ τι = ἀσχολοῦμαι περὶ τι. — οἱ περὶ τὴν μουσικὴν ὄντες = οἱ μουσικοί. — οἱ περὶ τὰς ἄλλας ἀγωνίας ὄντες = οἱ ἄλλοι ἀθληταί. — ἔντιμος = γνωστός, ἐπίσημος. — κατέστησαν· γνωμικὸς ἀόρ. — ὁ λόγος· δηλ. ὁ ῥητορικὸς.

§ 5-7. τοὺς ἄλλους· δηλ. ῥήτορας (σοφιστάς). — οἱ ἐφ' αὐτῶν = οἱ καθ' αὐτοὺς = οἱ σύγχρονοὶ των. — κοσμεῖν· ἐνν. λόγῳ. —

ἐν εἰδόσι = ἐνώπιον γνωριζόντων. — φιλοτιμοτέρως διάκειμαι πρὸς τι = μὲ μεγαλύτερον ζῆλον κλίνω (τρέπομαι) πρὸς τι. — εὐλογοῦμαι = ἐπαινοῦμαι. — εὐλογήσονται (= εὐλογηθήσονται) = θὰ ἐπαινεθοῦν (μᾶλλον τούτων = περισσότερο ἀπὸ αὐτούς). — παρέχω τινὰ ἀμείνω = ἀναδεικνύω τινὰ ἀνώτερον. — οἱ ἐπέκεινα γενόμενοι ἐννοοῦνται οἱ ἐπίγονοι (οἱ υἱοὶ τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας στρατευσάντων, οἱ ὅποιοι κατέστρεψαν τὰς Θήβας) καὶ ἐν γένει οἱ πρὸ τοῦ Τρωικοῦ ἤρωες Θησεύς, Ἄργοναυταὶ κ.τ.λ. — ὕμνοῦμαι = ἐπαινοῦμαι, ἐγκωμιάζομαι εἰς ὕμνους (ποιήματα ἐπικά). — τραγωδοῦμαι = ἐπαινοῦμαι εἰς τραγωδίας (δράματα). — ἀξιωθησόμενον· κατηγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ (ὅταν) προειδή. — ἀρετῆ = προτέρημα. — πρόσεστί τινί τι = ὑπάρχει εἰς τινὰ τι. — ὅτι μέγιστον... ἐστὶ ἐκ τοῦ τοῦτο. — δυσκόλως πέφυκα = φύσει εἶμαι δύστροπος. — εὐλογουμένων· ἐγγ. ἐκείνων. — τοὺς νοῦν ἔχοντας· κατ' αἰτιατ. ἀντὶ δοτ., ὑποκμ. τοῦ δουλεύτεον = δεῖ δουλεύειν. — καὶ λέγειν· ὁ καὶ ἐπιδοτικός. — ἄλλως τ' ἐπειδὴ καὶ = καὶ μάλιστα ἐπειδὴ. — τοὺς ἐπανορθοῦντας· δηλ. τὰ καθεστῶτα (τὰ κείμενα, τὰ συνηθισμένα). — κινῶ τι = μεταβάλλω τι.

§ 8-11. λόγος = πεζὸς λόγος. — σημεῖον δὲ μέγιστον· προεξαγγελτικὴ παράθεσις. — γάρ· διασαφητικός. — φιλοσοφία· κατὰ τὸν Ἰσοκράτην σημαίνει πᾶσαν ἐλευθέριον παιδείαν. — οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες = οἱ πεπαιδευμένοι, οἱ διανοούμενοι. — πολλὴν συγγνώμην ἔχω τινί = πολὺ συγχωρῶ τινι. — δέδοται τινί τι = εἶναι ἐπιτετραμμένον εἰς τινὰ τι. — κόσμοι = τὰ πρὸς καλλωπισμὸν μέσα. — πλησιάζω τινί = συναναστρέφομαι πρὸς τινι. — πλησιάζοντας = ὅτι πλησιάζουσι. — δηλώσαι· ἐκ τοῦ οἶόν τ' (ἐστί). — τὰ τεταγμένα ὀνόματα = αἱ εἰς μεγάλην χρῆσιν λέξεις καὶ ἐκφράσεις, αἱ συνηθισμένα. — ξένα = ἄλλης διαλέκτου. — καιναὶ = νέα, ὑπὸ τῶν λογοτεχνῶν πλαττόμενα. — μεταφορὰ = ὁ λεκτικὸς τρόπος κατὰ τὸν ὅποιον αἱ ἐννοιαὶ παρίστανται εἰκονικῶς. — τοῖς εἶδεσι· ἐγγ. τῶν κόσμων. — οἱ περὶ τοὺς λόγους = οἱ λογογράφοι, οἱ πεζογράφοι. — οὐδὲν ἕξεστι· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀνωτέρω πολλοὶ δέδονται. — ἀποτόμως = ἀπολύτως, ἀστυρῶς. — τοῖς πολιτικοῖς· πρβλ. § 9: τοῖς τεταγμένοις. — ἐνθύμημα = συλλογισμὸς, διανόημα. — οὐδενὸς τούτων· δηλ. μέτρων καὶ ῥυθμῶν. Τοῦτο δὲν εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἀληθές, διότι καὶ οἱ ῥή-

τορες ἐπιδιδῶκουν τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν εὐρυθμίαν.— ἡ λέξις = τὸ λεκτικόν.— ἐκείθεν = ἀπὸ τὰ κατωτέρω.— διάνοια = νόημα.— δόξα = ὑπόληψις.— ἦς· ἀντὶ ἦν· καθ' ἕλξιν.— πλεονεκτῶ = εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω.— ἀποπειρωμαί τινος = δοκιμάζω τι.— εὐλογεῖν· ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο.— ἐν ταῖς ᾠδαῖς καὶ τοῖς μέτροις = τοῖς μέτροις τῶν ᾠδῶν = μὲ ἐμιέτρος ᾠδάς· (σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν).

B'. Ὁ Εὐαγόρας δὲν ἐπῆρξε κατώτερος τῶν μεγάλων προγόνων του (§§ 12-20).

§ 12-18. φύσις = γενεά, καταγωγή.— τῆς φύσεως· σαφηνίζεται διὰ τοῦ καὶ τίνων ἦν ἀπόγονος.— τῶν ἄλλων ἔνεκα· δηλ. τῶν μὴ ἐπισταμένων.— οὐδὲν = κατ' οὐδέν.— ἐκείνων· δηλ. τῶν προγόνων.— τοὺς ἀπὸ Διός· ὑποκμ. εἰς τὸ εἶναι.— ἡμίθεος· ὁ γεννηθεὶς ἐκ θεοῦ καὶ θνητῆς ἢ ἐκ θνητοῦ καὶ θεᾶς.— τοῦτων δ' αὐτῶν· δηλ. τῶν ἀπὸ Διός ἡμιθέων.— οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ = πάντες.— ὑπερβάλλω (ἀπολύτως) = ὑπερέχω, γίνομαι ὑπέρμετρος, λίαν ἐξέχω.— οἱ καθ' αὐτούς· πρβλ. § 5 : οἱ ἐφ' αὐτῶν.— τοῦτο μὲν = ἀφ' ἐνός μὲν· λείπει ἢ ἀπόδοσις αὐτοῦ : τοῦτο δέ.— γὰρ· αἰτιολ.— Αἰακός· υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης, ὁ δίκαιος βασιλεὺς τῆς νήσου Αἰγίνης, ὁ μετὰ τὸν θάνατόν του κριτῆς καὶ κλειδοῦχος τοῦ Ἄδου.— αὐχμὸς = ἀνομβρία.— ἐν τοῖς Ἑλλησι = ἐν τῇ Ἑλλάδι.— ὑπερέβαλε (ἀπολύτως)· πρβλ. § 13 : ὑπερβάλλοντας.— ἰκετεύοντες αὐτὸν = δεησόμενοι αὐτοῦ.— εὐρίσκομαί τι = ἐπιτυγχάνω τι.— ὦν = τούτων ἅ.— ἰερόν· τὸ Αἰάκειον καλούμενον.— οὔτερ· ἐπίρρ. τοπικόν.— μετὰ καλλίστης ὦν δόξης διατελῶ = περὶ τὴν ζωὴν μου ἀπολαύων ἀρίστης ὑπολήψεως.— μεταλλάττω τὸν βίον = ἀποθνήσκω.— Πλούτων (-ωνος)· θεὸς καὶ βασιλεὺς τοῦ Ἄδου, υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας καὶ ἀδελφὸς τοῦ Διός.— Κόρη· κατ' ἐξοχὴν Κόρη ὀνομάζεται ἢ Περσεφόνη (ἢ Περσέφασσα), ἡ κόρη τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δήμητρος καὶ σύζυγος τοῦ Πλούτωνος.— παρεδρεύω τινι = κάθημαι πλησίον τινός.— μεγίστας τιμάς· ἐδίκασε τοὺς νεκροὺς καὶ ἐφύλαττε τὰς κλεῖδας τοῦ Ἄδου.— Λαομέδων (-οντος)· βασιλεὺς τῆς Τροίας· κατὰ παράκλησίν του ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσε θαλάσσιον τέρας, τὸ ὅποιον ἔβλαπτε τὴν Τροίαν· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀντήμειψε κατὰ τὴν συμφωνίαν τὸν ἥρωα, ἦλθε

κατ' αὐτοῦ μετὰ τοῦ Τελαμῶνος, ἐκυρίευσε τὴν Τροίαν καὶ λαθὼν τὴν κόρην του Ἡσιόνην ἐνύμφευσε μὲ τὸν φίλον του Τελαμῶνα. — **ἀριστείων**· ἀριστεία εἶναι ἢ Ἡσιόνη. — **Κενταύρους**· οἱ Κένταυροι ὡς καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν Λαπίθαι εἶναι μυθικαὶ ἄγριαι φυλαὶ κατοικοῦσαι πλησίον ἀλλήλων εἰς τὴν Θεσσαλίαν παρὰ τὸ Πήλιον· οἱ γάμοι τοῦ βασιλέως τῶν Λαπιθῶν Πειρίθου ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ ἐκραγῇ φοβερὸς πόλεμος μεταξὺ αὐτῶν, εἰς τὸν ὅποιον ἔλαθε μέρος καὶ ὁ Πηλεὺς συντελέσας εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Κενταύρων. — **ἄλλους κινδύνους**· εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἰωλκοῦ, κατὰ τῶν Ἀμαζόνων, εἰς τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν κ.τ.λ. — **κίνδυνος** = ἐπικίνδυνος ἐπιχείρησις. — **συνοικῶ τι** = νυμφεύομαι τινα. — **μόνου τούτου**· πρέπει νὰ συνδεθῇ μὲ τὸ ἐν τοῖς γάμοις. — **ὑμέναιος**· ἄσμα, τὸ ὅποιον ἐψάλλον οἱ συνοδεύοντες τὴν νύμφην ἀπὸ τοῦ πατρικοῦ σπιτί εἰς τὸ τοῦ γαμβροῦ. — **ἐκατέρου**· γεν. τῆς καταγωγῆς. — **ἔλεγχος** = ἀπόδειξις. — **ἀρετὴ** = ἀνδρεία. — **τόπους**· ὁ Τελαμῶν εἶχε τὴν Σαλαμίνα, ὁ δὲ Πηλεὺς τὴν Φθίαν. — **τοὺς βαρβάρους**· δηλ. τοὺς Τρῶας. — **ἐκατέρων**· δηλ. τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρῶων. — **διαφέρω τινός** = ὑπερβάλλω τινά. — **κατοικίζω τὴν πόλιν** = ἰδρύω πόλιν. — **τὸ νῦν βασιλεῦον**· δηλ. τὸν Νικακλέα καὶ τοὺς ἀδελφούς.

§ 19-20. τὰ Εὐαγόρα... ὑπάρξαντα = ὅσα ὁ Εὐαγόρας ἐκλήρο- νόμησε. — οἱ γεγονότες = οἱ καταγόμενοι. — **χρόνω ὕστερον** = μετὰ τινα χρόνον. — **ἀνήρ**· τὸ ὄνομά του δὲν γνωρίζομεν. — **πιστεύομαι ὑπότινος** = ἀποκτῶ τὴν ἐμπιστοσύνην τινός. — **δυναστεία** = σπουδαῖον ἀξίωμα. — **τούτων**· γεν. τῆς αἰτίας. — **κακός** = ἀχάριστος. — **δεινός** = ἐπιτήδειος. — **πλεονεκτῶ** = ἀπαιτῶ, ἀδικῶν ὠφελουμαι. — **ἐξέβαλε**· δηλ. τῆς βασιλείας. — **κατασκευάζομαι τι ἀσφαλῶς** = διευθετῶ τι πρὸς ἀσφάλειάν μου. — **ἐξεβαρβάρωσε**· κατόκησε τόσους πολλοὺς βαρβάρους εἰς τὴν πόλιν, ὥστε αὕτη ἔχασε τὴν ἑλληνικότητά της.

Γ'. Ὁ Εὐαγόρας ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς ἀρχῆς (§§ 21-29).

§ 21-29. γίννεται (ἱστορ. ἐνεστ.) = ἐγεννήθη. — **φήμη** = προφητικὴ ἀδέσποτος φωνή, προφητικὴ λέξις τὴν ὁποίαν ἀκουσίως προφέρει τις. — **μαντεία** = χρησμός, ἀπόκρισις ἱερέων. — **μειζόνως... γεγονώς ἢ κατ' ἄνθρωπον** = ὅτι ἐγεννήθη μὲ τρόπον λαμπρότερον (περισσότερον μεγα-

λειώδη) ἢ ὅπως γεννᾶται· συνήθως ὁ ἄνθρωπος. — ἀπιστῶν· μτχ. αἰτιολ. — τοσοῦτου δέω (μετ' ἀπαρμφ.) = τόσον ἀπέχω τοῦ νά... — τὰ ὑπάρχοντα = τὰ πραγματικῶς ἀληθῆ. — τὰ ὁμολογούμενα = τὰ γενικῶς γνωστὰ καὶ ἀναντίρρητα. — τῶν ἀγαθῶν· γεν. διακρ. ἐκ τοῦ ἄπερ (= ἄπερ ἀγαθὰ = προτερήματα). — πρεπώδης = ἀρμόζων. — τοῖς τηλικούτοις· δηλ. τοῖς παισί. — κρατιστεύω τινός = ὑπερβάλλω τινά. — ταῦτα· ἀνακεφαλακώνει τὰ προλεχθέντα. — μέσως = μετρίως. — εἰς ὑπερβολὴν = εἰς μέγιστον βαθμῶν. — ὁπότε ὀρῶεν... ὁπότε... ἀποβλέψειαν· ἢ εὐκτ. φανερώνει ἐπανάλγηψιν. — οἱ τότε βασιλεῖς· ἔθεσε πληθυντικόν, διότι νοοῦνται οἱ περὶ τὸν βασιλέα. — ἐν ιδιῶτου μέρει διάγω· ἐνν. τὸν βίον = ζῶ ὡς ἀπλοῦς πολίτης. — τρόποι = χαρακτῆρ. — πιστεύειν· ἐνν. αὐτῶ. — ἐξαμαρτάνω περὶ τινα = προσβάλλω τινά. — παραλλάττει ἡ δόξα = διαφέρει, εἶνα· ποικίλη καὶ διάφορος ἢ κρίσις (τινός περὶ τινος). — ψεύδομαι τινος = ἀπατώμαι, ἀποτυγχάνω εἰς τι. — ὅπως... λήψεται· ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔσχε... πρόνοιαν· πρβλ. ἐν § 3: ὅπως καταλείψουσι. — καλῶς = ἐντίμως. — δι' ἀσεβείας· ἐννοεῖ τὸν φόνον τοῦ τότε βασιλευόντος. — ὀσίως = εὐσεβῶς. — εἰς τῶν δυναστευόντων· ὁ ἐκ Τύρου Ἀδδῆμων. — ἐκποδῶν ποιοῦμαι τινα = βιάζω ἀπὸ τὸ μέσον, φρονέω τινά. — Σόλοι (οἱ)· πόλις τῆς Κιλικίας ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σόλωνος· οἱ ὀλίγοι δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς ὁποίους κατόκισεν ἐκεῖ ἐλησιμόνησαν σὺν τῇ χρόνῳ τὴν μητρικὴν των γλῶσσαν, γεγονός δὲ ὅποιον ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ πλασθῇ ἡ λέξις σολοικισμός, φανερώνουσα καὶ σήμερον ἀκόμη τὰ περὶ τὴν γλῶσσαν σφάλματα. — γνώμη = φρόνημα. — ταπεινότερας· ἐνν. ἡ πρότερον (ὡς β' ὅρος τῆς συγκρίσεως). — πλάνος = ἡ περιπλάνησις. = φυγαδικός = ὁ ἀρμόζων εἰς ἐξόριστον, ὁ συμβαίνων ἐξ ἀνάγκης εἰς τὸν ἐξόριστον. — ὑπερορῶ τινα = καταφρονῶ τινα. — ἀφορμὴν = τὴν ἀφορμὴν (ὁ Ἰσοκράτης παραλείπει τὸ ἄρθρον). — ἀφορμῆ = ἀρχή. — χρεή· ἐνν. λαβεῖν. — ἀμύνεσθαι καί... ὑπάρχειν· ἐπεξηγήσεις. — προτέρους· ἐτέθη κατὰ πλεονασμόν, διότι τὸ ὑπάρχω = πρῶτος κάμνω ἀδικίαν. — τυραννῶ = βασιλεύω. — παρακαλῶ τινα = προτρέπω τινά. — ὡς οἱ τοὺς πλείστους λέγοντες· ἐνν. λέγουσι. — φύσις καὶ δόξα = χαρακτῆρ καὶ ὑπόληψις. — τοσοῦτοι = τόσον ὀλίγοι. — τὰ δεινὰ = οἱ κίνδυνοι. — ἐμμένω τοῖς ὁμολογημένοις = μένω πιστὸς εἰς τὰ συμφωνημένα. — ὡσπερ... οὕτω = οὕτω διέκειτο τὴν γνώμην, ὡσπερ... εἰ

εἶχε... ἢ προήδει. — διακείμαι τὴν γνώμην = εἶμαι διατεθειμένος κατὰ τὸ φρόνημα. — τὸ συμβησόμενον = ἡ ἔκβασις τῆς ἐπιχειρήσεως.

Α'. Ὁ Εὐαγόρας καταλαμβάνει τὸν θρόνον· τὸ κατόρθωμα τοῦτο, ὅφ' ἄς συνθήκας κατορθώθη, καταντᾷ τὸ σπουδαιότατον τῶν ὁμοίων του· ἀξίζει λοιπὸν τοῦ μεγίστου ἐπαίνου (§§ 30 - 50).

§ 30-34. γάρ· διασαφητικός. — καταβαλὼν... καταστήσας· αἱ μτχ. κατ' ὀνομαστικὴν καθ' ἑλξιν ἐκ τοῦ ἠγήσατο. — τὸ σῶμα = ἡ ζωή. — περιορῶ = περιθλέπω, παρατηρῶ, περιμένω. — εὐθύς ὡς εἶχε = ἀμέσως ὅπου ἦτο (μὲ τοὺς ἄνδρας ποὺ εἶχε). — ταύτης τῆς νυκτός = τὴν ἰδίαν νύκτα (κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπεβιδάσθη εἰς τὴν νῆσον). — διαιρῶ πυλίδα = σπάξω μικρὰν πύλην. — ταύτη· δηλ. τῆ πυλίδι. — διάγω τινὰ = διαβιδάξω τινά. — προσβάλλω πρὸς τι = ὄρμῳ κατὰ τινος. — καιρὸς = περίστασις. — τῶν ἄλλων· δηλ. τῶν σὺν αὐτῷ. — τί = διατί. — λέγοντα· κτγρμ. μετοχὴ ἐκ τοῦ διατρίβειν. — τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν; = οὐ δεῖ λέγοντα διατρίβειν. — διατρίβω = χρονοτριβῶ. — ἀνταγωνιστῶν· κατηγορούμενον εἰς τό : τῶν περὶ τὸν τύραννον. — τοῦ μέν· δηλ. τοῦ τυράννου. — τοῦ δέ· δηλ. τοῦ Εὐαγόρου. — τοῖς φίλοις· τοῖς ἐν τῇ πόλει. — κομίζομαι τι = ἀνακτῶ τι. — τύραννος = βασιλεύς. — καταλείπω τὸν λόγον = διακόπτω τὸν λόγον. — ῥάδιον... εἶναι· ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἠγοῦμαι. — τὰ ἐχόμενα = τὰ ἐπόμενα. — δηλώσειν· (ἀμτθ.) = δηλὸν ἔσσεσθαι. — τῷ χρόνῳ· ἐτέθη τὸ ἄρθρον, διότι νοεῖται ὅτι ὁλος ἐκεῖνος ὁ χρόνος εἶναι γνωστός. — ἕκαστον αὐτῶν· δηλ. τῶν τυράννων. — τοῖς καιροῖς· καιροὶ εἶναι· ἢ περίστασις διὰ τὴν ὁποίαν εἶναι οὗτος ὁ λόγος ὠρισμένος. — ἀρκῶ τινι = ἐπαρκῶ εἰς τι. — ἦν δέ... ἐπὶ τούτων σκοπῶμεν = ἐὰν δὲ ἐξετάζωμεν θέτοντες ὡς βᾶσιν (μὲ βᾶσιν) τούτους (τοὺς εὐδοκιμωτάτους). — ἐξετώμεν· μέλλ. β' τοῦ ἐξετάζω.

§ 35-36. τῶν μέν... προκρίνειν; = τίς μὲν οὖν τῶν παραλαβόντων τὰς πατρικὰς βασιλείας οὐκ ἂν προκρίνειε τοὺς κινδύνους Εὐαγόρου; — οὕτω... ὅστις = οὕτως ὥστε. — ῥάθυμος = ἀδιάφορος, ὀκνηρός. — καὶ μὴν = ἀλλὰ πρὸς τούτους. — καθόδων· ἐννοεῖ τοὺς νόστους, τοὺς ὁποίους πολλοὶ ποιηταὶ ἐποίησαν. — ἀπαγγέλλω τινί τι = διηγούμεθα τι εἰς τινά. — παρ' αὐτῶν = ἐξ ἰδίων των, μὲ τὴν

φαντασίαν των. — μεμυθολόγηκεν, ὅστις = μεμυθολόγηκεν περί τινος, ὅστις. — ποιοῦμαι τοὺς κινδύνους = δοκιμάζω τοὺς κινδύνους. — τὴν αὐτοῦ· ἐνν. χώραν ἢ πατρίδα. — πεποίηνται· δηλ. ὑπὸ τῶν ποιητῶν. — ποιοῦμαι ὑπὸ τινος = παριστάνομαι ὑπὸ τινος. — τέχνη = πανουργία. Ἐνταῦθα νοοῦνται ὁ Ἰδρυτής τῆς Σαλαμῖνος Ἐθεῦκρος, ὁ τῆς Πάφου Ἀγαπήνωρ κ.τ.λ. — ἀλλὰ μήν· πρβλ. ἐν § 36: καὶ μήν. — οἱ ἐπὶ τὰδε γεγενημένοι = οἱ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ὑπάρξαντες. — Κῦρον... τὴν ἀρχὴν = Κῦρον τὸν ἀφελλόμενον μὲν τὴν ἀρχὴν Μήδων (= ἀπὸ τοῦ Μήδου). — καὶ πλείστοι καὶ μάλιστα· συνδέεται ἐπιθέτον μὲ ἐπίρρημα. — ὁ δέ· δηλ. Εὐαχάβρας. — ψυχὴ = θάρρος. — σῶμα = σωματικὴ δύναμις. — διαπράττομαί τι = κατορθώνω τι. — τοῖς ἔργοις· ἀντικμ. εἰς τὸ ἐπεχειρήσεν. — ἀπέκτεινεν· ὁμιλεῖ περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Μήδων Ἀστυάγου· κατ' ἄλλους ὅμως δὲν ἐφρόνευσεν, ἀλλ' εἶχε πλησίον του, μέχρις ὅτου ἐτελεύτησε. — καὶ τούτου· δηλ. τοῦ Κύρου· ὁ καὶ ἐπιδοτικός. — ὑποστέλλομαι = ἀπὸ φόβου συστέλλομαι, ἔχω ἐπιφυλάξεις· τὸ ῥῆμα κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν ναυτῶν ὁ ὅσοι φοβούμενοι κακοκαιρίαν μαζεύουν τὰ πανιά. — εἰπεῖν· ὑποκμ. ἐμέ. — παρηρησία χρῶμαι = ὁμιλῶ ἐλευθέρως, χωρὶς νὰ κρύπτω τι. — κάλλιον = ἐνδοξότερον. — λαβῶν· κατηγρημ. μτχ. ἐκ τοῦ εὐρεθῆσεται. — ἐκείνου· β' ὄρος τῆς συγκρίσεως. — ἐκείνως = κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα. — ἐκ παντὸς τρόπου = κατὰ πάντα τρόπον. — οὐκ... προθυμούμενος... ἀλλὰ εἰρηκῶς· ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ φρανήσομαι. — οὕτω· ἐπιτείνει τὸ θρασέως.

§ 40-46. ἐπὶ μικροῖς = εἰς μικρὰ (ἔργα). — τοιοῦτων· δηλ. μικρῶν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀξιοῦσθαι. — τυραννίς = βασιλεία. — περιμάχητος = περιζήτητος. — τὸ κάλλιστον... κάλλιστα· πρβλ. ἐν § 39: κάλλιον. — λόγων εὐρετής = λογογράφος (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ποιητήν). — ὁῦτω = ὁ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου ἀγορευῶν. — ὑπερβαλλόμενος· τὸ μέσον ἀντὶ τοῦ ἐνεργ. ὑπερβάλλον· πρβλ. ἐν § 13: τοὺς μὲν ὑπερβάλλοντας, τοὺς δὲ καταδεεστέρους ὄντας. — γνώμη = νοῦς, σκέψις. — αὐτοσχεδιάζω = ἄνευ προπαρασκευῆς λέγω ἢ πράττω τι. — φρόνησις = φρόνημα, πρβλ. ἐν § 27: γνώμη. — τῶν μὲν ἄλλων· ἀναφέρεται εἰς τὸ ποιοῦνται τὴν ἐπιμέλειαν. — αὐτῆς δὲ ταύτης· δηλ. τῆς ψυχῆς· ψυχὴ ἐνταῦθα εἶναι ὁ νοῦς, ἢ φρόνησις,

πρβλ. ἀνωτέρω: καλῶς τήν... φρόνησιν παρασκευάσειε.—ἔπειτα· εἶναι ἢ ἀπόδοσις τοῦ πρώτου μὲν § 41.—τὰ ὄντα· πρβλ. ἐν § 21: τὰ ὑπάρχοντα.—ῥάθυμία=ἢ ἀπὸ ὀκνηρίαν προερχομένη ἀνάπαυσις.—εὐπραγία = προκοπή εἰς τὸ πράττειν, ἐπιτυχῆς ἐνέργεια.—ὥστε μῆτε... φθάνειν· ἐνν. αὐτὸν = ὥστε μῆτε ἐπρολάμβανον αὐτόν.—ἐπιεικῆς=κόσμιος, ἐνάρετος.—ἐξ ὧν ἑτέρων=ἐκ τούτων ἃ παρ' ἑτέρων.—τὰ προσπίπτοντα = τὰ γιγνόμενα.—οὐδὲ περὶ ἐν=περὶ οὐδέν.—πεπλανημένως ἔχω περὶ τι=ἀπατώμαι ὡς πρὸς τι.—Εὐαγόραν· ἀντικμ. εἰς τὸ ζηλοῦν.—τῆς ἀρχῆς· γεν. τῆς αἰτίας.—τοὺς ἄλλους=τοὺς ἀρχομένους.—τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας (γεν. αἰτίας) = διότι ἐβασίλευετο ὑπ' ἐκείνου· τὸ οὐσιαστ. βασιλεία ἔχει ἐννοίαν παθητικῆν.—σφόδρα=ἰσχυρῶς.—πολλά... ἅπαντα αἰτιαι. τοῦ κατὰ τι.—οἱ χρώμενοι = οἱ φίλοι.—ἠττώμαί τινας=ἦττων εἰμί τινας=ὑποχωρῶ εἰς τινα.—σεμνὸς=σοβαρὸς, σεβαστὸς.—συναγωγή τοῦ προσώπου=κατήφεια, σκυθρωπότης.—κατασκευῆ τοῦ βίου = ἢ διευθέτησις τοῦ βίου, ὁ τακτικὸς βίος.—ὁμολογία = συμφωνία.—τὰ διὰ τύχην γιγνόμενα (ἀγαθὰ)· εἶναι τὰ πλούτη, τὸ κάλλος, τὰ ἀξιώματα κτλ.—τὰ δὲ δι' αὐτόν· εἶναι ἢ παιδεία, ἢ φρόνησις, ἢ ἀρετή.—ἠγοῦμαι τῶν ἡδονῶν = ἐξουσιάζω τὰς ἡδονάς.—ῥαστώνη = ἀναψυχή, ἀνάπαυσις ἀπὸ τοῦ κόπου.—ὄλως = ἐν συντόμῳ.—ὧν=τούτων ἅ.—πολιτεία=πολίτευμα.—δημοτικὸς=ἀγαπητὸς εἰς τὸν λαόν.—πολιτικὸς = ἱκανὸς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας (τοῦ κοινοῦ).—τυρανικὸς = βασιλικὸς.—τῷ... διαφέρειν=διότι ἐξείχε καθ' ἕνα ταῦτα (δηλ. θεραπεία, διοικήσει, εὐδουλίᾳ).

§ 47 - 50. ἐμπόριον = ἀγορά, τόπος ὅπου οἱ ἔμποροι πωλοῦν τὰ ἐμπορεύματα.—ἐμποριῶ χρωμαι=ἔχω ἀγοράν.—κατασκευαῖ=δημιόσιαι οἰκοδομαί.—ἀπολείπομαι τινας = εἶμαι κατώτερός τινας.—ἐνεποίησεν· ἐνν. αὐτῇ.—τῶν... καταφρονούντων· ἀναφέρεται εἰς τὸ πολλούς.—μείζω λέγω τῶν προσόντων τινὶ (=εἶμαι ὑπερβολικῶς εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν ἐν τινὶ ὑπαρχόντων προτερημάτων)=παραμεγαλώνω τὰ προτερήματά τινας.—ἐφίκοιτο· ἐνν. τῷ λόγῳ.—ἐφικνοῦμαι τινας τῷ λόγῳ=ἐπιτυχῶς παριστάνω, περιγράφω τι διὰ τοῦ λόγου.—ὅς = διότι οὗτος.—φύσις=μεγαλοφυΐα.—ὁ τόπος ὅλος ὁ περιέχων τὴν νῆσον=ἄλλη ἢ περιοχὴ τῆς νήσου.—ἀπροσοίστως=ἀγρίως.—ἀπροσ-

οίστως καὶ χαλεπῶς ἔχω = δὲν δύνανται κανεῖς νὰ μὲ πλησιάσῃ· ἀντιτίθενται δὲ ταῦτα εἰς τὰ ἀνωτέρω: **πραότητα καὶ μετριότητα.**— **χαλεπῶς εἶχον**· ἔνν. οἱ πολῖται καὶ οἱ περιοικοῦντες· ἐκ τῶν ἀνωτέρω πόλιν καὶ τόπον. Ἡ ἀρχὴ τοῦ Εὐαγόρου ἐξεπολίτισε καὶ ἐξηγνένισε τοὺς κατοίκους τῆς Σαλαμίνας, διὰ τοῦ παραδείγματος τῶν ὁποίων ἐξεπολιτίσθη καὶ ὄλγῃ ἢ νήσος, ἂν καὶ δὲν ὑπήγετο εἰς τὸ κράτος τοῦ Εὐαγόρου.— **μεταπίπτω** = μεταβάλλομαι.— **οἷτινες αὐτῶν** = τίνες αὐτῶν.— **κτήματα καὶ ἐπιτηδεύματα** = πράγματα (ἐπιπλα, σκεύη) καὶ συνήθειαι.— **οἱ περὶ τὴν μουσικὴν** = οἱ μουσικοί.— **εἰώθότες ἦσαν** = εἰώθεσαν.— **οὐδεὶς ὅστις οὐ** = πᾶς τις· πρὸλ. ἐν § 13: οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ.

Ε'. Τὰ προτερήματα τοῦ Εὐαγόρου προσεῖλκυσαν εἰς τὴν Σαλαμίνα πολλοὺς καὶ ἰδίως τὸν Κόνωνα (§§ 51-57).

§ 51-57. **μέγιστον δὲ τεκμήριον**· προεξαγγελτικὴ παράθεσις.— **τρόπος καὶ οἰοῦντος** = χαρακτῆρ καὶ δικαιοσύνη.— **κουφότερος** = ὀλιγώτερον πιεστικός.— **νόμιμος** = ὁ σεβόμενος τοὺς νόμους.— **ἔργον** = δύσκολον.— **δυστυχίσας**· ἐγνωσθεὶς ἐνταῦθα ἢ ἤττα τῶν Ἀθηναίων εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς (405 π.Χ.) κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κόνων περιώσας ὀκτὼ πλοῖα κατέφυγε μὲ αὐτὰ πρὸς τὸν Εὐαγόραν.— **σῶμα** = ζώῃ.— **ἐκείνῳ... αὐτόν**· καὶ αἱ δύο ἀντωνυμίαι εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀναφέρονται (τὸν Εὐαγόραν).— **πάσχω ἀγαθόν** = ἀπολαύω καλόν, εὐεργετοῦμαι.— **οὐκ ἔφθασαν... πλησιάσαντες** = μόλις ἐπλησίασαν ἀλλήλους, μόλις συνανεστράφησαν.— **περὶ πλείονος ποιοῦμαί τινα ἢ** = περισσότερον ἐκτιμῶ τινα παρά.— **ὁμονοοῦντες**· ἀναφέρεται εἰς τὸ διετέλεσαν.— **μεγάλῃ μεταβολῇ κεκορημένην**· ὄντως μεγάλην μεταβολὴν ὑπέστη, διότι, ἐνῶ πρότερον ἦτο ἡ πρώτη πόλις τῆς Ἑλλάδος, τότε ἦτο ὑπήκοος εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ ὅποιοι ἐπέβαλον εἰς αὐτὴν τοὺς τριάκοντα τυράννους καὶ κατεδάφισαν τὰ τείχη της.— **ἐπεποίηντο**· ἔνν. οἱ Ἀθηναῖοι, ἐκ τοῦ ἀνωτέρω τῆς ἡμετέρας πόλεως.— **ταχύν**· κατηγορημ. εἰς τὸ τὸν καιρόν.— **ἐπεχείρησαν**· ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀγησίλαου.— **ἐκείνοι**· δηλ. ὁ Κόνων καὶ ὁ Εὐαγόρας.— **τῶν στρατηγῶν**· δηλ. τοῦ Φαρναβάζου καὶ τοῦ Τιισαφέρνους.— **νομίζοντες**· αἰτιολ. μτχ.— **πεζὸν στρατόπεδον καθί-**

σταμαι = συγχροτῶ στρατόπεδον πεζικοῦ στρατοῦ.—τούτω· δοτ. ὄργαν.—τὴν ἡπειρον· ὀνομάζει οὕτω ὁ Ἰσοκράτης τὴν ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τῶν Περσῶν χώραν.—μόνον· ἐπιρρ. ἀντὶ μόνην.—ταῦτα = εἰς ταῦτα.—ναυτικοῦ συλλεγέντος· ὁ Κόνων διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν ναύαρχος κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων συνέλεξε πλοῖα εἰς Κύπρον, Φοινίκην κ.τ.λ., βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Φαρναβάζου. Μὲ τὸν στόλον τοῦτον ὁ Κόνων συναντήσας παρὰ τὴν Κνίδον τὸν στόλον τῶν Λακεδαιμονίων ὑπὸ τὸν Πείσανδρον κατεναυμάχησεν αὐτὸν (394 π.Χ.), μετὰ τὴν νίκην δὲ πλείστας πόλεις ἀπέσπασεν ἀπὸ τὴν συμμαχίαν τῆς Σπάρτης.—πάλιν ἀνέλαβε· πλεονασμός.—τούτῳ τε... παρασκευάσαντος· ὁ Εὐαγόρας ὄχι μόνον αὐτοπροσώπως ἐβοήθησεν, ἀλλὰ καὶ συνετέλεσε νὰ τεθῆ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κόνωνος μέγα μέρος τοῦ Περσικοῦ στόλου.—ὑπὲρ ὧν = διὰ τὰ ὅποια (κατορθώματα, εὐργεσίας).—οὗ περ· εἰς τὸν Κεραμεικόν, παρὰ τὴν βασιλείον στοᾶν καὶ πλησίον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διός.—σφῶν αὐτῶν=ἀλλήλων.

ΣΤ'. Ὁ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν πόλεμος τοῦ Εὐαγόρου καὶ τὰ ἀποτελέσματά του ἀνυψώνουν αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς ἐνδοξοτάτους ἀνδρας (§§ 57 - 65).

§ 57-65. βασιλεύς· βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἦτο ὁ Ἄρταξέρξης ὁ Μνήμων (404-361 π.Χ.).—ἔδεισεν· ἄορ. τοῦ ποιητ. β. δεῖδω = φοβοῦμαι.—Κόνωνος· πρβλ. Πανηγ. § 154: Κόνωνα ἐπὶ θανάτῳ συλλαβεῖν ἐτόλμησαν (οἱ Πέρσαι).—οὕτως ἔχω πρὸς τινα = οὕτω διατίθεμαι πρὸς τινα.—λαθεῖν· κείται ἀπολύτως (= νὰ κρυφθῆ).—σπουδάσας... νομίσας· ἐκ τοῦ φαίνεται.—μέγιστον δὲ τεκμήριον· πρβλ. § 52.—τοῦ μὲν· δηλ. Κύρου.—διὰ τὸ μὴ φροντίζειν = διὰ τὴν ὀλιγωρίαν.—μικροῦ δεῖν = σχεδόν.—ἐλαθεν αὐτὸν ἐπιστάς = χωρὶς νὰ τὸν ἐννοήσῃ, ἀπροόπτως ἐπέστη.—ἐφίσταμαι ἐπὶ τι = πλησιάζω εἰς τι.—βασιλείον = ἀνάκτορον, καθέδρα τοῦ βασιλέως, πρωτεύουσα.—πρὸς δὲ τοῦτον· δηλ. τὸν Εὐαγόραν.—ἐκ πολλοῦ· δηλ. χρόνου.—μεταξὺ πάσχων εὖ· τὸ ἐπιρρ. μεταξὺ προτάσσεται τῆς χρον. μετχ. πρὸς δήλωσιν τοῦ συγχρόνου (μεταξύ... ἐπεχείρησε = συγχρόνως ἐνῶ εὐεργετεῖτο ὑπὸ τοῦ Εὐαγόρου ἐπεχείρησε...)—φαῦλος = μηδαμινός, ἀσήμαντος.—αὐτῷ· ἀναφέρεται εἰς τὸ

γιγνομένης.—κατὰ μικρὸν = ὀλίγον κατ' ὀλίγον, σιγά-σιγά.—φύσις=μεγαλοφυΐα.—πολὺ περὶ μειζόνων = περὶ πολὺ μειζόνων· ἐνταῦθα ὁ Ἰσοκράτης ὑπαινίσσεται τὴν ἀποστασίαν τῆς Κιλικίας καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Τύρου καὶ ἄλλων πόλεων τῆς Φοινίκης (πρβλ. § 62).—ὁρμάω -ῶ (ἀπολύτως κείται) = δεικνύω ζήλον, σπουδῆν.—ταῖς δυνάμεσι· δοτ. τοῦ κατὰ τι.—ἀπολελειμμένοι· πρβλ. ἐν § 48: λίαν ἀπολειφθῶ.—ἢ τοῖς ἄλλοις= ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις.—Πνυταγόραν· οὗτος, ὅτε ὁ Εὐαγόρας εἰς ναυμαχίαν τινὰ ἐνίκηθη καὶ ἔπλευσεν εἰς Αἴγυπτον, ἵνα λάβῃ βοήθειαν, μόνος ἐπὶ τινὰ χρόνον ὑπεσῆσπισε τὴν Σαλαμίνα.—μικροῦ ἐδέησε... κατασχεῖν = ὀλίγον ἔλειψε νά.—Κύπρον· τὰς πλείστας πόλεις τῆς νήσου ἐκυρίευσεν.—πολλοῦς· ὑποκμ. εἰς τὸ μεμνησθαι.—τελευτῶν· χρν. μτχ. ἰσοδυναμοῦσα μὲ ἐπίρρ. (= τελευταῖον, τέλος).—ἐμπίπλημί τινά τινος = γεμίζω τινά ἀπὸ κάτι, κάμνω τινά νά βαρεθῆῃ κάτι.—γίγνομαι κύριος τοῦ σώματος=συλλαμβάνω τινά ζωντανόν.—ἐποίησαντο· δηλ. οἱ Πέρσαι, διὰ τοῦ Ὀρόντου, γαμβροῦ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν.—λύω νόμον = καταργῶ τὴν συνθήκειαν.—κινῶ τι· πρβλ. § 7. Ὁ Εὐαγόρας συνήψε εἰρήνην μὲ τὸν ὄρον νά βασιλεύῃ τῆς Σαλαμίνας, νά διδῆῃ ὠρισμένον ἐνιαύσιον φόρον εἰς τοὺς Πέρσας καὶ «ὄπισκουῖεν ὡς βασιλεὺς βασιλεῖ προστάττοντι».—ἀφείλετο· δηλ. ὁ βασιλεὺς.—ἔτη δέκα· 385-376 π.Χ.—τῶν αὐτῶν· δηλ. πόλεων ἢ χωρίων.—τήν... πόλιν, ἣν ταύτην· μὲ ἔμφασιν ἐπιτάσσεται ἢ δεικτικῆ ἀντωνυμία, ὅταν προτάσσεται τὸ ὄνομα καὶ ἢ ἀναφορικῆ.—γάρ· διασφρηκτικόν.—καίτοι (ἀντί τοῦ τοι) = πράγματι, τῆ ὄντι.—ἀρετῆ = εὐθέθεια καὶ δικαιοσύνη.—φανεῖται... ὑπερβαλλόμενος = θά παρουσιασθῆ ὅτι ὑπερέβαλε.—τὸν τῶν ἡρώων· ἐνν. πόλεμον.—οἱ μὲν γάρ· δηλ. ἡρώες.—αὐτῶν· ἀναφέρεται εἰς τὸ μείζω.

Ζ'. Συγκρινόμενος μὲ τοὺς μεγαλυτέρους ἥρωας παρουσιάζεται ἀνώτερος αὐτῶν, διότι καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἔζησεν ἐντιγῆς καὶ μετὰ θάνατον μνήμην ἀθάνατον κατέλιπε (§§ 66-72).

§ 66-69. τῶν τότε· δηλ. τῶν κατὰ τὸν Τρωικὸν πόλεμον ἀχμασάντων.—ὄς· (πρβλ. § 40) = διότι οὗτος.—πολιτεία = διοίκησις τῆς πόλεως.—ἄμικτος = ἀχοινώνητος, ἄξενος (πρβλ. ἐν § 47: οὔτε τοὺς Ἕλληνας προσδεχομένων· καὶ ἐν § 49: ἀπροσοίστως εἶχον).—

παντάπασι=παντελῶς—χρησιμώτερον... τῶν ἄλλων· νοοῦνται· οἱ λοιποὶ σύμμαχοι τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἦτοι οἱ ἄρχοντες τῶν παραλίων πόλεων, οἱ ὅποιοι κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως ἔδωσαν πλοῖα εἰς τὸν Κόνωνα πρὸς καταπολέμησιν τῶν Λακεδαιμονίων. — τῆς Ἀσίας κύριος· τοῦτο ἔγινε διὰ τῆς Ἀνταλκιδεῖου εἰρήνης (387 π. Χ.). — οἱ δ' Ἕλληνες αὐτονομίας ἔτυχον· πρβλ. ἐν § 56 : οἱ δ' Ἕλληνες ἠλευθερώθησαν. — ἐπέδωσαν (κεῖται ἀπολύτως) = προώδυσαν. — τὴν ἀρχὴν δώσοντας· δηλ. τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν· τοῦτο δὲ ἔγινε μετὰ τὴν ναυμαχίαν παρὰ τὴν Κνίδον καὶ τὸν Θρίαμβον τοῦ Κόνωνος. — Εὐαγόρας· ποιητ. αἴτιον. — πότερον· ἐνταῦθα δὲν ἀκολουθεῖ, ὡς συνήθως, εἰς μόνον ἢ ἄλλὰ τρεῖς. — καθ' ὅτι αὐτῶν = εἰς ἕτε. ἐξ αὐτῶν.

§ 70-72. οἱ προγεγεννημένοι = οἱ πρόγονοι. — ἀξιουμαίτινος = κρίνομαι ἄξιός τις. — δωρεὰ = τὸ χάρισμα. — ταύτης τῆς δωρεᾶς· δηλ. τῆς ἀθανασίας, ὅπως ὁ Ἡρακλῆς κ.τ.λ. — σημεῖον = ἀπόδειξις. — ἐνθάδε = ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς. — θεοφιλῆς = θεάρεστος. — ταῖς μεγίσταις... περιπεσόντας· λέγων ταῦτα ὁ Ἰσοκρ. ἔχει ὑπ' ὄψιν τοῦ ἰδιῶς τὸν Ἡρακλέα. — θαυμαστός = ἄξιος θαυμασμοῦ. — μακαριστός = ὁ νομιζόμενος εὐδαίμων. — τί ἀπέλιπεν (ἐνν. Εὐαγόρας) εὐδαιμονίας; (τὸ τί εἶναι ἀντικμ.) = ποῖον εἶδος εὐδαιμονίας τοῦ ἔλειψε; Ποῖα εὐτυχία τοῦ ἔλειψεν; — ὅς· (πρβλ. § 66) = διότι οὗτος. — ἐκείνω· ἀναφέρεται εἰς τὸ αὐτῶν. — τῷ σώματι=τῷ κάλλει καὶ τῇ βίῳμῃ τοῦ σώματος (πρβλ. § 22 - 23 ἐνθα ἀναφέρει τὰ προτερήματα αὐτοῦ). — γνώμη· πρβλ. § 41. — ἄμοιρος=ἀμέτοχος. — τὴν ἡλικίαν· δηλ. τὴν γεροντικὴν. — μήτε τῶν νόσων· καὶ αὐτὸς ὁ θάνατός του δὲν προῆλθεν ἀπὸ ἀσθένειαν. — τυχεῖν· συνάπτεται μὲ τὴν ἀναφορικὴν πρότασιν ὅ... εἶναι. — εὐπαιδίας... καὶ πολυπαιδίας= εὐτεχνίας καὶ πολυτεχνίας. — διαμαρτάνω τινός = ἀποτυγχάνω τινός. — καὶ τοῦτ'· μὲ ἔμφρασιν ἐπανελήφθη ἢ ἀντωνυμία. — συμπίπτει τινί τι=συμβαίνει εἰς τινά τι. — ἰδιωτικός = ὁ ἀρμόζων εἰς ἰδιώτας (ἀπλοῦς πολίτας). — τὸν μὲν· δηλ. Νικοκλέα. — ἄνακτες· ἐκαλοῦντο οἱ υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως· ἄνασσαι δὲ αἱ ἀδελφαὶ καὶ γυναῖκες (πρίγκηπες καὶ πριγκήπισσαι). — τῶν ποιητῶν· ὑπονοεῖ τὸν Ὀμηρον, ὁ ὅποιος (Ἰλ. Ω, 258) λέγει περὶ τοῦ Ἐκτορος ὅτι ἦτο θεὸς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ δὲν ὁμοιάζε μὲ υἱὸν θνητοῦ ἀλλὰ θεοῦ. —

περὶ τὴν ἐκείνου φύσιν = περὶ τῆς φύσεως ἐκείνου (δηλ. τοῦ Εὐαγόρου).

Η'. Ἐπίλογος. Ζητεῖ συγγνώμην ἀπὸ τὸν Νικοκλέα, διότι διὰ τὴν γεροντικὴν του ἡλικίαν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξυμνήσῃ τὸν Εὐαγόρου ὅπως ἔπρεπε· λέγει ὅτι σοπιμωτέρα εἶναι ἢ ἐν τῷ πλοῦτι λόγῳ εἰκὼν τοῦ Εὐαγόρου παρὰ οἱ ἰδουόμενοι ἀνδριάντες αὐτοῦ καὶ τέλος προτιθεῖται αὐτόν, ὅπως ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τῶν προγόνων γίνη ἀντάξις αὐτῶν (§§ 73-81).

§ 73-77. τῶν μὲν οὖν... πολλὰ μὲν· ὁ πρῶτος μὲν ἔχει τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὸ ἐγὼ δ', ὃ Νικόκλεις· ὁ δὲ δεύτερος μὲν εἰς τὸ οὐ μὴν ἀλλά.—τῶν μὲν οὖν· ἐνν. ἀνηκόντων ἢ ἀναφερομένων.—ὕστεριζω τῆς ἐμαυτοῦ ἀκμῆς=δὲν ἔχω τὴν ἀκμὴν ἡλικίαν μου.—φιλόπονος = ἐπιμελής.—ὄσον... δύναμιν = ὄσον ἐγὼ ἐγκωμιάζειν ἠδυνάμην.—τὰς τῶν πράξεων· ἐνν. εἰκόνας.—οἱ τεχνικῶς ἔχοντες λόγοι = οἱ τεχνικῶς συντεθειμένοι λόγοι.—ταύτας· δηλ. τὰς εἰκόνας.—οὕτως... ὡς=τόσον... ὅσον.—φιλοτιμοῦμαι ἐπὶ τι=καυχῶμαι διὰ τι.—γνώμη· πρὸβλ. § 27, 41 καὶ 61.—τύποι=εἰκόνας καὶ ἀνδριάντες.—ἐξενεχθῆναι· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς εἰκόνας καὶ τοὺς ἀνδριάντας, οἱ ὅποιοι μένουσιν ὅπου τοὺς στήσουν.—διατριβαὶ = συναναστροφαί, συνδιαλέξεις.—ἀγαπῶμαι = ἐπιδοκιμάζομαι, ἐπαινοῦμαι, θαυμάζομαι.—εὐδοκιμῶ = ἔχω ὑπόληψιν.—πρὸς δὲ τούτοις· ἐνν. προκρίνω τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας εἰκόνας.—ὄτι = διότι.—πεπλασμένος = ὁ καμωμένος μὲ πηλόν.—γεγραμμένος = ζωγραφημένος. ὁμοιῶ-ὦ τί τι=ἐξομοιώνω, κάμνω ὅμοιον (ἴσον) τι πρὸς ἓν ἄλλο.—αἱ ἐν τοῖς λεγομένοις ἐνοῦσαι = αἱ ἐνυπάρχουσαι εἰς τὰ λεγόμενα, αἱ διὰ τῶν λεγομένων φανεραὶ γιγνώμεναι: «Οὐδεὶς ἔχων ἀσθενικὸν σῶμα δύναται, παρατηρῶν προσεκτικὰ τὸν ἀνδριάντα, λ.χ. τοῦ Ἡρακλέους, νὰ ἀποκτήσῃ σωματικὴν δύναμιν· καθεὶς ὅμως ὁ ὅποιος θέλει νὰ γίνη χρηστὸς ἄνθρωπος ἀκούων τοὺς ἐπαίνοὺς τούτους εὐκόλως δύναται νὰ μιμηθῇ τὰ ἦθη καὶ τὰ φρονήματα, τὰ ὅποια γίνονται φανερά ἀπὸ τὰ λεγόμενα».—χρηστοῖς· κατηγρημ. εἰς τὸ βουλομένοις.—γράφω· ἀντὶ συγγράφω.—τοῖς ἀπ' Εὐαγόρου· ἐννοεῖ τὸν Πνυταγόραν καὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς τοῦ Νικοκλέους.—παράκλη-

σις=προτροπή (πρὸς μίμησιν τοῦ Εὐαγόρου).—θεωρεῖν· δηλ. ὡς εἰκόνα.—συνδιατρίβω τινί = ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι, μελετῶ τι.—φιλοσοφία=παιδεία.—ἐτέρους = οὐκ οἰκείους, ἄλλοτρίους.—ξηλῶ τινα=μιμῶμαί τινα.—καὶ λέγειν καὶ πράττειν· ὁ σκοπὸς τῆς παιδείας κατὰ τὸν Ἰσοκράτην.—δυνήσει· κατὰ ἐνικὸν ἀριθμὸν, διότι ἔχει ὑπ' ὄψιν τοῦ μόνου τὸν Νικοκλέα.

§ 79-81. καταγινώσκειν· ἐνν. σοῦ, ὡς νῦν ἀμελεῖς· τὸ καταγινώσκειν ἐνταῦθα συνετάχθη μὲ γενικὴν καὶ εἰδικὴν πρότασιν ἀντὶ μὲ γεν. καὶ αἰτ. τοῦ πράγματος.—ὅτι· αἰτιολ.—διακελεύομαί τινα περὶ τινος=δίδω συμβουλὰς εἰς τινα διὰ κάτι τι.—καὶ πρῶτος καὶ μόνος· ταῦτα εἶναι ὑπερβολικά, διότι καὶ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ ἡγεμόνες ἦσαν πεπαιδευμένοι (*Ἀγησίλαος, Διονύσιος).—εἰμὶ ἐν τινι = ἔχω τι.—ἐπιθυμεῖν· ἐκ τοῦ ποιήσεις.—διατριβή = ἐνασχόλησις εἰς τι, σπουδή.—ἀφεμένους· ἐνν. τούτων.—εἰδώς· ἐναντιωμ. μτχ.—καὶ ποιῶ καὶ ποιήσω ταυτόν, ὅπερ...· ταῦτα λέγει ὁ Ἰσοκράτης διὰ νὰ μὴ φανοῦν αἱ συμβουλαὶ τοῦ αὐστηραί.—ἀπολείπομαι = μένω ὀπίσω.—ἐξ ὧν = δι' ὧν.—παροξύνω τινα ποιεῖν τι = παραινῶ τινα νά.—ἐπιμελεῖσθαι...ἀσκεῖν· ἐκ τοῦ προσήκει.—ὡς ἅπασι... αἰτιολ. πρότασις.—περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τι = θεωρῶ τι ἄξιον πολλῆς τιμῆς, ἐκτιμῶ τι πολύ.—ἀγαπᾶν· ἐνν. σε (ἐκ τοῦ κατωτέρω τυγχάνεις).—ἀγαπῶ=ἀρκοῦμαι.—οἱ παρόντες=οἱ σύγχρονοι.—γίγνομαι ἔκ τινος=κατάγομαι ἀπὸ τινα.—τὸ παλαιόν... τὸ ὑπογυιότατον· ἐπίρρ.—τὸ ὑπογυιότατον = ἐπ' ἐσχάτων, πρὸ ὀλίγου.—οἱ ἐν ταῖς αὐταῖς σοι τιμαῖς ὄντες = οἱ ἔχοντες τὸ αὐτὸ μὲ σὲ ἀξίωμα, οἱ λοιποὶ βασιλεῖς.—ἔστιν ἐπὶ σοί = εἰς τὸ χέρι σου εἶναι.—προσῆκει· ἐνν. γενέσθαι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Λυσίου Λόγοι	Σελ. 11 - 58
1. Εἰσαγωγή	» 11
2. Κείμενον	» 15 - 38
α) Περί τοῦ Σηκοῦ ἀπολογία	» 15 - 24
β) Ὑπὲρ τοῦ Ἀδυναίου	» 25 - 31
γ) Κατὰ τῶν Σιτοπωλῶν	» 32 - 38
3. Ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις	» 39 - 58
α) Ἐπὶ τῆς περὶ τοῦ Σηκοῦ ἀπολογίας	» 41 - 48
β) Ἐπὶ τοῦ ὑπὲρ τοῦ Ἀδυναίου	» 49 - 53
γ) Ἐπὶ τοῦ κατὰ τῶν Σιτοπωλῶν	» 54 - 58
B. Ἰσοκράτους Λόγοι	» 59 - 160
1. Εἰσαγωγή	» 63 - 69
2. Κείμενον	» 73 - 113
I. Πρὸς Δημόνιον	» 73 - 83
II. Πρὸς Νικοκλέα	» 84 - 95
III. Εὐαγόρας	» 96 - 113
3. Ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις	» 115 - 151
I. Ἐπὶ τοῦ πρὸς Δημόνιον	» 117 - 127
II. Ἐπὶ τοῦ πρὸς Νικοκλέα	» 128 - 137
III. Ἐπὶ τοῦ Εὐαγόρου	» 138 - 151

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμενον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς τιμῆς λιανικῆς πωλήσεως ἐκάστου ἀντιτύπου.

Ἄντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946 Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Α΄, 1950 (VI) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 75.000

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

